

2014
ÅRSBERETNING
2015

Det Danske Sprog- og
Litteraturselskab

Christians Brygge 1
1219 København K
Telefon 33 13 06 60
sekretariat@dsl.dk
dsl.dk

Redaktion

Jesper Gehlert Nielsen
Astrid Hjorth Balle

Grafisk tilrettelæggelse

Laurids Kristian Fahl
efter principlayout af Eric Mourier

Tryk

Tarm Bogtryk a/s

Papir

Munken Premium Cream 13, 115 g

Oplag

350 eksemplarer

Marts 2015

Årsrapport 6

Årets udgivelser 8

- Den Danske Begrebsordbog 8
- Den danske Rigslovgivning 1523-1558 8
- Diplomatarium Danicum 9
- Ludvig Holberg: Dannemarks og Norges Geistlige og Verdslige Staat 9
- Ludvig Holberg: Peder Paars 10
- Meyers Fremmedordbog 10
- Moths Ordbog 11
- Gustaf Munch-Petersen: Samlede digte 11
- Peter Nansen: Brødrene Menthe 12

Humanistisk forskningsinfrastruktur 13

Aktiviteter på Christians Brygge 22

- Arkiv for Dansk Litteratur 22
- Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab 23
- Barokkens opdyrkning af det danske sprog 23
- Karen Blixen. Værker 26
- Dansk Sproghistorie 27
- Danske Klassikere 28
- Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve 30
- Gammeldansk Ordbog 31
- Ludvig Holbergs Skrifter 32
- It-drift 34
- Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid 35
- Meyers Fremmedordbog 36
- Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden 36
- ordnet.dk 37
- Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa 39
- sproget.dk 41
- Studér Middelalder på Nettet 42
- Hans Svanings Danmarkshistorie 45

Andet udgivelsesarbejde 46

- Anna og Michael Anchers breve 46
- Jens Baggesen: Labyrinten 47
- Herman Bangs breve 48
- Herman Bangs dramatik 49
- Thomas Bartholin d.æ.s breve 50
- Thorkild Bjørnvigs lyrik 50
- Anders Bording: Samlede Skrifter 51
- Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad 52
- Georg Brandes' Correspondance, 2e Série 53
- Georg Brandes' Nietzsche-forelæsninger 1888 54
- P.O. Brøndsteds dagbøger fra ungdomsrejsen 55
- Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I-XV 56

Danmarks gamle Ordsprog I-VIII	57
Holger Drachmann – Amanda Nilsson («Edith»).	
En brevsveksling	58
Peder Hegelund: Susanna	59
William Heinesens breve. Et udvalg	59
Leonora Christina: Jammers Minde	61
Johannes V. Jensen: Den gotiske Renaissance	62
Johannes V. Jensen: Kongens Fald	63
Johannes Jørgensen: Mit Livs Legende	63
Poul Martin Møllers Skrifter	65
Peter Nansens brevsvekslinger med Edvard og Georg Brandes	66
Erik Pontoppidan: Grammatica Danica	67
Klaus Rifbjergs digte	68
Ole Rømers Triduum-observationer	69
B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov	70
Hans Christensen Sthens Skrifter I-IV	71
Peder Syvs auktionskatalog	72
Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus	72
Anders Sørensen Vedels udvalgte historiografiske skrifter	73
Johan Herman Wessels samlede skrifter	74
Emil Aarestrups breve	74

Forslag til nye udgivelser 75

Tycho Brahes korrespondance, netudgave	75

Personalia

Medarbejdere på Christians Brygge	77
Bestyrelser, nævn, udvalg m.m.	81
Konferencer og seminarer	85
Undervisning, censorvirksomhed m.m.	91
Foredrag	93
Publikationer	97
Diverse	100

Bestyrelsen 103

Mindeord 104

Jørgen Hunosøe	104
Torben Nielsen	105

Medlemmer 106

Med *Den Danske Begrebsordbog* er der skabt et overblik over det danske ordforråd – eller ordskat, *Wortschatz*, som man siger på tysk – i en udstrækning, som vi ikke tidligere har haft. 1.400 sider er den på, og 3,1 kilo vejer den, og for så vidt er det ikke let at kalde den en håndbog, men det er, hvad den er – og dens anvendelsesmuligheder er indlysende og talrige. Hvad enten man skal skrive en afhandling eller en vejledning eller en festsang – eller en hvilken som helst anden type tekst – vil man kunne bruge den nye *Begrebsordbog* til at finde det præcise udtryk eller til at forøge den sproglige variation. For mange oversættere vil den blive et uundværligt hjælperedskab. Man kan betragte *Den Danske Begrebsordbog* som en særdeles konkret måde at styrke det danske sprog på, for den viser, hvor rigt og nuanceret det danske ordforråd er inden for forskellige emneområder eller domæner, sådan at vi ikke uden videre taber dem. På det sproglige område møder man ofte en forkert beskedenhed eller forhastet resignation i form af en forestilling om, at det danske sprog skulle være fattigere end andre. Forhåbentlig kan *Den Danske Begrebsordbog* være med til at overbevise om, at det ikke er tilfældet.

Forudsætningerne for, at vi ved Det Danske Sprog- og Litteraturselskab kan skabe et værk som *Den Danske Begrebsordbog*, er mange og langt fra selvfølgelige. Det kan lade sig gøre, fordi vi råder over massive mængder af digitaliserede og velorganiserede leksikografiske ressourcer. Det er betinget af, at vi kan tiltrække og fastholde en stab af fagligt dygtige og uhyre engagerede medarbejdere. Og det er opnåeligt, fordi der findes fonde, som har tillid til os, og som kan se perspektiverne i vores projekter. Vi har kæmpet netop for vores leksikografiske afdeling i 2014, og kampen fortsætter i 2015. Den politiske løsning, der blev fundet i sommer, er kun midlertidig. Der skal findes mere langsigtede løsninger, så vi både kan opretholde og udvikle vores store digitale ordbogsressourcer, som mange – over 80.000 brugere – har glæde af hver eneste dag.

Digitaliseringen af de historiske ordbøger er tillige blevet styrket i det forgangne år. I 2013 udgav selskabet Danmarks første store modersmålsordbog, *Moths Ordbog*, og den er i 2014 blevet udgivet i en opdateret version med links til faksimiler, ordklasser i søgeresultatet m.m. I 2014 har vi desuden på nettet udgivet den historiske fremmedordbog, *Meyers Fremmedordbog*, som er et uundværligt værktøj ved læsning af ældre fagtekster og megen dansk litteratur fra 1800-tallet. Desuden har *Diplomatarium Danicum*s digitale portal fået en ansigtsløftning og er blevet relanceret. Den dansk-norske fællestid – og dens ophør i 1814 – blev markeret med udgivelsen af Ludvig Holbergs *Dannemarks og Norges Geistlige og Verdslige Staat* i bogform, som et supplement til den digitale Holbergudgave, der vokser sig større og større – og som vil være foreløbigt afsluttet i sommeren 2015. I serien *Danske Klassikere* udkommer i 2015 også

Ludvig Holbergs *Peder Paars*, Peter Nansens *Brødrene Menthe* samt Gustaf Munch-Petersens *Samlede digte* i andenudgave.

Medlemmernes og medarbejdernes høje faglighed og entusiasme samt fondenes og myndighedernes interesse og velvilje har igen i 2014 skabt betydelige resultater. For det glimrende samarbejde og den gode indsats skal lyde en stor tak.

Årets resultat er 84.089 kr. Selskabet har i 2014 modtaget bevillinger på 27.521.765 kr. mod 16.904.907 i 2013.

Chr. Gorm Tortzen
formand

Lasse Horne Kjældgaard
direktør

Den Danske Begrebsordbog

Redaktion: Henrik Lorentzen, Sanni Nimb (hovedredaktør), Liisa Theilgaard, Lars Trap-Jensen (projektleder), Thomas Troelsgård

Tilsyn: Dorthe Duncker, Kjeld Kristensen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet

Den Danske Begrebsordbog udkom den 6. februar 2015 på Syddansk Universitetsforlag. 2. oplag udkom den 6. marts, og 3. oplag den 20. marts 2015.

Den danske Rigslovgivning 1523-1558

Udgiver: Aage Andersen

Tilsynsførende: Allan Karker og Inger Dübeck (Selskabet for Udgivelse af Kilder til Dansk Historie)

Finansiering: Carlsbergfondet, Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation og Dreyers Fond

Den danske Rigslovgivning 1523-1558 udkom den 6. marts 2015 på Syddansk Universitetsforlag.

Diplomatarium Danicum

Redaktion: Thomas Hansen, Markus Hedemann (ledende redaktør) og Anders Leegaard Knudsen

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen, David Bloch, Bent Jørgensen, Rikke Agnete Olsen og Helle Vogt

Finansiering: Carlsbergfondet

Diplomatarium Danicum blev lanceret i version 2 den 1. september 2014 på sitet diplomatarium.dk.

Ludvig Holberg: Dannemarks og Norges Geistlige og Verdslige Staal

Udgiver: *Ludvig Holbergs Skrifter*; indledning ved Sebastian Olden-Jørgensen

Tilsynsførende: Anne Mette Hansen og Gunnar Sivertsen

Finansiering: Augustinus Fonden (Danmark), Fritt Ord (Norge), Kulturministeriet (Danmark), Kulturrådet (Norge), Meltzerfondet (Norge), Sparebanken Vest (Norge), Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur (Danmark). Trykt med støtte fra Universitetet i Bergen.

Ludvig Holberg: *Dannemarks og Norges Geistlige og Verdslige Staal* udkom den 28. maj 2014 på Forlaget Vandkunsten.

[English](#) [Om os](#) [Registre](#) [Kontakt](#)

Kilder til Danmarks historie 789-1450
på brugsbærbare og nemt tilgængelige

[Anvendelse](#) [Anvendelse](#) [Anvendelse](#)
[Anvendelse](#) [Anvendelse](#) [Anvendelse](#)
[Anvendelse](#) [Anvendelse](#)

Datering

Emneord

SØG

Anvendelse

25. september: Opdatering

Ved opdateringen 25. september 2014 er diplomatarium.dk sørefunktionen forbedret, således at der også søges i udatabelserne og register. Tekstbasen udvides med nye tekster, og foruden en række mindre rettelser af det samlede materiale er der tilføjet nye funktioner.

[Læs mere](#)

Kampen om Slasvåg 1404-35

Dronning Margrethe og Erik af Pommern forsøgte at erobre Skjervig som led i en ekspansiv politik, der også tilhænge til Valdemar Atterdags

Det længselige retterting

Rettertingen var den højeste domstol, hvor kongen udvalgte sine frivillige som rigets høvding dommer.

[Se flere tekster](#)

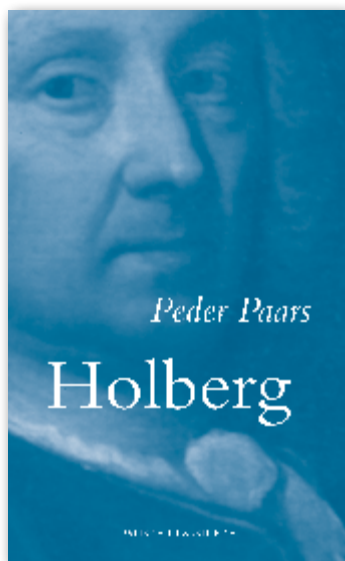
Ludvig Holberg: Peder Paars

Udgivere: Tekststudgivelse ved Jens Kr. Andersen og Finn Gredal Jensen. Efterskrift og noter ved Jens Kr. Andersen

Tilsynsførende: Svend Eegholm-Pedersen

Finansiering: Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur

Ludvig Holberg: *Peder Paars* udkommer i april 2015 i serien *Danske Klassikere* på Gyldendal.

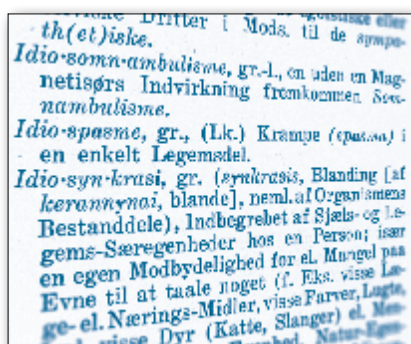
Meyers Fremmedordbog

Redaktion: Torben Christiansen og Nicolai Hartvig Sørensen (it-udvikling)

Tilsynsførende: Laurids Kristian Fahl og Henrik Lorentzen

Finansiering: Skibsreder Carsten Brebøls Almennyttige Fond

Onlineversionen af *Meyers Fremmedordbog* blev offentliggjort den 8. september 2014 på sitet meyersfremmedordbog.dk. *Meyers Fremmedordbog* lanceredes desuden som app til iOS og Android den 18. marts 2015.

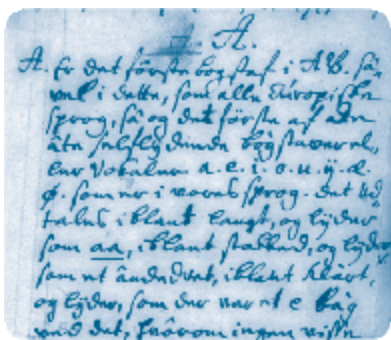
Moths Ordbog

Redaktion: Marita Akhøj Nielsen, Nicolai Hartvig Sørensen (hjemmeside og app) i samarbejde med Dviance (app) og Thomas Troelsgård

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Svend Eegholm-Pedersen, Ebba Hjorth og Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Carlsbergfondet

Moths Ordbog blev offentliggjort i sin fulde version den 17. december 2014 på sitet mothsordbog.dk.

Gustaf Munch-Petersen: Samlede digte

Udgivere: Tekstudgivelse ved Camilla Zacho Larsen. Efterskrift ved Henrik Wivel. Noter ved Anders Juhl Rasmussen og Camilla Zacho Larsen

Tilsynsførende: Esther Schat Kielberg

Finansiering: Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur

Gustaf Munch-Petersen: *Samlede digte* udkommer i 2. udgave i april 2015 i serien *Danske Klassikere* på Gyldendal.

Peter Nansen: Brødrene Menthe

Udgiver: Sten Rasmussen

Tilsynsførende: Jørgen Hunosøe †

Finansiering: Statens Kunstfonds
Projektudvalg for Litteratur

Peter Nansen: *Brødrene Menthe* udkommer i april 2015 i serien *Danske Klassikere* på Gyldendal.

Indledning

Alle ved, at naturvidenskabsfolk ofte har brug for materiel til at udføre deres forskning, lige fra pipetter og petriskåle til avancerede scannere og kilometerlange cyklotroner, som er så kostbare, at kun internationale videnskabelige konsortier har råd til at etablere og drive dem. Langt mindre kendt er det, at humanistisk forskning også kræver infrastruktur: værktøjer og faciliteter, som skal fremstilles, fornyes og forfines løbende for at kunne tilfredsstille forskningens behov. Det drejer sig blandt andet om opdaterede, videnskabeligt udarbejdede ordbøger, validerede kilder i form af kritiske tekstudgaver og kildeudgivelser eller kæmpemæssige tekstkorpora samt bibliografier og leksikalske ressourcer, som gør det muligt at tilgå og tilegne sig denne information. Umiddelbart er disse former for forskningsinfrastruktur ikke så spektakulære og højteknologiske som de naturvidenskabelige anlæg og instrumenter, men for talrige typer af humanistisk forskning er de lige så uundværlige, og desuden er de til nytte for mange ikke-forskningsrelaterede formål. Betydningen af *Monumenta Germaniae Historica* for den europæiske middelalderforskning kan eksempelvis ikke overvurderes, og vilkårene for studiet af engelsk sprog og litteratur ville være langt ringere uden *Oxford English Dictionary*.

Der er en tendens til at tage disse værktøjer og faciliteter for givet, som en slags naturforekomst, men det er de selvsagt ikke. Snarere er de som regel resultatet af årtiers indsamling, opmærkning, organisering og bearbejdning i kollektive og ofte tværvideenskabelige forskningsmiljøer med arbejdsformer, der har en del mere til fælles med traditionel naturvidenskabelig forskningskultur end med sædvanlig humanistisk solistforskning. Upågtetheden har sine årsager. For det første, at den humanistiske infrastruktur hyppigt fungerer både som formidling og som forskningsredskab. For det andet, at arbejdet med at opbygge den ofte foregår på institutioner ved siden af eller på kanten af universiteterne, hvilket kan medvirke til at usynliggøre indsatsen som en del af det humanistiske forskningslandskab. For det tredje, at det er almindeligt at anse infrastrukturen som *sekundær* i forhold til de primære forskningsaktiviteter, der betjener sig af den, selv om det ville være lige så rigtigt at opfatte den som fundamental for forskningen. Og for det fjerde, at den videnskabsteoretiske udvikling i det tyvende århundrede har marginaliseret sådanne indsamlede og organiserende bestræbelser, der tidligere har befundet sig i centrum af den humanistiske forskning.

I tiden omkring det kildekritiske gennembrud stod tilvejebringelsen og tilgængeliggørelsen af kilder i systematisk form som en central bestræbelse i humanistisk forskning. I 2008 bemærkede den amerikanske historiker Tom Scheinfeldt, at:

»Vi, der er vokset op i anden halvdel af det 20. århundrede, er tilbøjelige til at tænke vores verden og vores arbejde i ideologiske termer [...]. Socialisme, fascisme, eksistentialisme, strukturalisme, poststrukturalisme, konservativisme og andre ideologier kappedes med hinanden i politik i almindelighed og ved vores akademiske konferencer i særdeleshed. Sådan har det ikke altid været. I det sene 19. og tidlige 20. århundrede var humanistisk videnskab ikke domineret af store idéer, men af metodologisk forfinelse og faglig konsolidering. Aktiviteter, som i det 20. århundrede er blevet rakket ned, såsom filologi, leksikografi og især bibliografi, blev taget meget alvorligt. Serios videnskab interesserede sig lige så meget for organiseringen af viden som for indramningen af viden i en ideologisk tankekonstruktion«.

Det var ikke mindst i kraft af disse aktiviteter, at man dengang opbyggede de fag og professioner, som den efterfølgende teoretiske udvikling har gjort det muligt at sammentænke eller overskride.

Ord

Uanset hvilke akademiske vinde der blæser, er læsning og skrivning helt grundlæggende humanistiske praksisser og kompetencer. Vi skal i vores branche kunne afkode svært afkodelige tekster og selv kunne producere nye tekster, der er klare og skarpe. Vi har med andre ord behov for detaljeret semantisk information og retorisk inspiration. Centralt i humanioras infrastruktur står derfor en række arbejdsredskaber, der søger at afhjælpe disse behov. Det drejer sig om forskellige former for leksikalske og terminologiske ressourcer, ordsamlinger, hvori et nærmere defineret ordforråd på systematisk vis er indsamlet, ordnet og forklaret eller oversat.

Inden for leksikografien skelner man mellem forskellige typer ordsamlinger. Der er fx ensprogede ordbøger (modersmålsordbøger) og tosprogede (oversættelsesordbøger). Desuden er der specialordbøger, hvori ordforrådet er begrænset fx geografisk, historisk eller tematisk, som det er tilfældet i fagordbøger og glossarier (fx *A Glossary of Literary Terms* eller *philosophie-woerterbuch.de*). Hvis vi tager modersmålsordbøgerne som eksempel, er det i en dansk sammenhæng naturligt at tage udgangspunkt i det værk, der på én gang grundlagde traditionen herhjemme og er det senest udkomne, nemlig *Moths Ordbog*. Det store arbejde fra årtierne omkring 1700 indeholder knap 80.000 fulde artikler, der belyser udtale, bøjning og brug af ord fra forskellige sociale og kulturelle sfærer. Ordbogen blev iværksat og færdiggjort af gehejmeråden Matthias Moth (1649-1719), men ikke publiceret før i 2014.

I et historisk lys er *Moths Ordbog* et udtryk for tidens sprog-patriotisme og bestræbelser på *nation building*. Alle nationer med respekt for sig selv skulle have et levende sprog og en tilhørende litteratur. Den og tidens mange øvrige leksikografiske og encyklopædiske projekter var imidlertid også udslag af det, den amerikanske historiker Ann Blair i bogen *Too much to know. Managing scholarly information before the modern age* (2010) har kaldt for tidligmoderne 'informationshåndtering'. I en situation, hvor informationsmængden tog til, og det gængse vidensbegreb undergik en gennemgribende pluralisering, var det simpelthen ikke længere muligt at vide alt eller at forstå alt, hvad man læste, i hvert fald ikke uden hjælpemidler, lød ræsonnementet blandt de gamle lærde. Snarere end at producere ny viden så de det som deres vigtigste opgave at kaste sig over ordbøger, encyklopædier, bibliografier, navigationsmidler som indekser og konkordanser og infrastrukturelle projekter i det hele taget.

Hvor *Moths Ordbog* henvendte sig (relativt) bredt til de professionelle og ambitiøse sprogbrugere i den tidlige enevælde, er den nye digitale udgave først og fremmest et anliggende for specialister, eller i hvert fald specielt interesserede. Den er ikke alene en uomgængelig kilde til det danske samfund og den danske kultur omkring år 1700 i sin egen ret, men også et uundværligt hjælpemiddel for den, der arbejder med 1600- og 1700-tallets tekster. Ud over at tilbyde glosehjælp understøtter *Moths Ordbog* og andre historiske ordbøger fx *Ordbog over det danske Sprog* de begrebshistoriske operationer, der er nødvendige, når man læser ældre tekster. Omvendt henvender de moderne modersmålsordbøger som den nævnte *Oxford English Dictionary* eller *Den Danske Ordbog* sig til en bredere målgruppe. *Den Danske Ordbogs* netsted registrerer dagligt omkring 80.000 søgesessioner. Dette gør selvsagt ikke ordbogen dårligere som humanistisk remedie. Det peger blot på, at leksikografien repræsenterer en vigtig humanistisk arbejdsopgave, hvis 'impact' slår effektivt igennem i samfundet.

Bøger

En fri og ubesværet adgang til ordnede samlinger af primære og sekundære kilder i fysisk eller digital form – manuskripter, bøger, periodika, aviser og andre publikationer samt lyd-, billed- og videomateriale – er altafgørende i en forskningsinfrastruktur, og her spiller bibliotekerne en vigtig rolle. Det vil i første omgang sige national-, forsknings-, universitets- og institutbiblioteker (arkiver og museer er af pladshensyn ladet ude af betragtning). Bibliotekerne søger ved deres indretning, stab og hjælpemidler at formidle en fysisk eller elektronisk kontakt mellem brugerne og materialerne. Bibliografien er i den forbindelse central som hjælpemiddel og disciplin. Den forsøger på konstruktiv vis at tage kampen op mod den flod af information, der strømmer fra

verdens trykpresser og internetadresser, at ordne og præsentere den. Bibliografien har altså samme grundlæggende formål som biblioteket. I renæssancen dækkede begrebet 'bibliotheca' både det ene og det andet, jf. fx den schweiziske polyhistor Conrad Gesners universalbibliografi, *Bibliotheca universalis* (1545-1549), der var et storladent, men dødsdømt forsøg på at opliste alle bøger fra bogtrykkets første 100 år. Her skal fremhæves to andre typer af bibliografi, hvis fokus er mere begrænset, nemlig fagbibliografien og nationalbibliografien.

En gennemtænkt og grundig fagbibliografi er et uundværligt værktøj. Jo mere forædlet den er i sin taksonomi og i beskrivelsen af den enkelte post, jo nyttigere er den. På et videnskabs-teoretisk plan kan fagbibliografien desuden siges at udgøre et praktisk og mentalt fundament for enhver disciplin. Da George Sarton, for eksempel, grundlagde videnskabshistorie som fag ved Harvard University, gjorde han det ved at udarbejde en annoteret bibliografi over relevante værker på over fire tusind sider, *Introduction to the History of Science* (1927-1948). Med et omvendt eksempel kan institut- og universitetsbibliotekarer bevidne den rådvildhed blandt forskere og de mange helt

basale bibliografiske henvendelser fra studerende, som de er blevet mødt med, siden netudgaven af Aage Jørgensens *Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi* pludselig gik offline. Den er netop blevet offentligt tilgængelig igen, nu som en del af Det Kongelige Biblioteks ressourcer.

Hvor fagbibliografien først og fremmest knytter sig til teori, metodik og tradition inden for en disciplin, fungerer nationalbibliografien snarere som et empirisk reservoir. Den er en fortegnelse over alle dokumenter, der er udgivet i et land, enten anlagt retrospektivt som *Bibliotheca Danica* (der dækker perioden 1482-1840) eller løbende ajourført som *Dansk Bogfortegnelse* (1841 ff.). Herhjemme er de to nævnte bibliografier afgørende led i et bibliografisk system, der også indeholder supplementer og specialbibliografier, fx Ehrencron-Müllers *Anonym og Pseudonym-Lexikon* (1940). Ud over at sikre 'bibliografisk kontrol' med bogproduktionen i staten fungerer registreringen af dokumenterne med den ordening og beskrivelse, der knytter sig til den, som et hjælpemiddel til litteratursøgningen. Et tilfældigt og lykkeligt eksempel på, hvordan fx *Bibliotheca Danica* kan bistå de humanistiske studier, har vi i børnelitteraturforskeren Nina Christensens arbejde med oplysningstidens moralske børnelitteratur, *Videbegær. Oplysning, børnelitteratur, dannelse* (2012). Det blev hjulpet godt på vej af et afsnit i bibliografien indeholdende bøger og periodika om »Moraliserende, belærende og underholdende Læsning for Børn«.

I et videnskabsteoretisk perspektiv kan bibliotekets rolle i den videnskabelige infrastruktur med en modstilling inspireret af Michel Foucaults essay »La Bibliothèque fantastique« (1967) anskues både som et passivt lager, der giver adgang til adskilte informationer, og som en dynamisk scene for overraskende fund og ny vidensproduktion. Den senere udvikling af bibliotekernes informationsarkitektur kan siges at have aktualiseret modstillingen på ny, ja faktisk at have imødekommet en foucault'sk kritik af de blinde vinkler og den skjulte magtudøvelse bag de positivistiske idealer om neutralitet og objektivitet i institutionens vidensformidling. Med digitaliseringen af bibliotekskataloger, for eksempel, hvor man i et vist omfang selv kan definere sine søgekriterier og derved gå på tværs af nationalbibliografiernes taksonomi, og hvor der gives plads til fritekstsøgning, er biblioteket blevet et mere labyrintisk sted. Et næste skridt i denne udvikling er at indføre personlige algoritmer i søgningen, som vi kender dem fra Google og Facebooks newsfeed. Facebooks skaber Mark Zuckerberg lancerede sin nyhedstjeneste som »a personalized newspaper«. Tilsvarende har den svenske professor i biblioteksvidenskab Jan Nolin talt om »personaliserede metatjenester« i informationssøgningen. Han er selv snarere fortaler for »individualiserede metatjenester«, som tilrettelægges i en dialog mellem forskere og fagbibliotekarer, universitet og bibliotek.

Tekster

Den humanistiske infrastruktur dækker også over store tekstressourcer: kildeudgivelser, tekstudgaver og tekstdatabaser. For teologer og litteraturforskere, for eksempel, er det vigtigt, at der foreligger pålidelige udgaver af teksterne, som deres analyser kan tage udgangspunkt i. Mange litterære eller religiøse tekster findes i talrige varianter, det være sig divergerende håndskrifter eller adskillige uens bogudgaver. Hvad enten man arbejder med Bibelen, Shakespeares skuespil eller Goethes værker, kan valget af tekstforlæg være af helt afgørende betydning for de resultater, man når frem til. Fremstillingen af tekstkritiske udgaver har en årtusindlang historie inden for den klassiske filologi, men behovet for dem er kun blevet udvidet i nyere tid, blandt andet på grund af religionskritikken samt udviklingen af diverse detaljefokuserede nærlæsningsstrategier i det 20. århundredes litteraturvidenskab.

Den tekstkritiske udgave har også andre egenskaber, som hører med til forskningsinfrastrukturen: variantapparatet, der muliggør studier i den enkelte teksts udvikling, og kommentarer, som letter læserens adgang til tekstens sproglige, historiske og litterære univers. Litteratur skrives i vid udstrækning på grundlag af anden litteratur, og visse tekster er intertekstuelle mosaikker, som er vanskelige at afkode uden kommentarer. James Joyce prægede i sin tid med, at han havde gemt så mange gåder i *Ulysses*, at den ville holde litteraturforskerne beskæftiget i århundreder med at finde og forsøge at forstå dem. Det kunne Karen Blixen også have skrydet med, hvis hun ville, for hendes forfatterskab er ligeledes sat sammen af alverdens litterære citater, som danner mønstre og dialoger. I *Den afrikanske Farm* refereres og alluderes der gennemgående til P.B. Shelleys *Prometheus Unbound*, til Shakespeares *King Lear* og til Jobs Bog fra Det Gamle Testamente. Det fremgår af kommentarerne til den videnskabelige udgave af teksten (Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 2007), der på den måde yder hjælp til at trænge ind i teksten og ind i den samtale, som Blixen fører med disse værker fra verdenslitteraturen.

I stigende grad bliver nye tekstkritiske udgaver i dag født som digitale projekter. Et eksempel herpå kunne være det snart afsluttede udgivelsesprojekt *Ludvig Holbergs Skrifter*. På én portal publiceres Holbergs samlede forfatterskab i nye, emenderede og kommenterede udgaver med introduktioner og variantapparater. På hjemmesiden kan man få vist teksterne og søge i dem på forskellige måder. De avancerede søgefunktioner gør det muligt at læse Holberg på nye måder, for eksempel ved at efterspore semantiske og tematiske mønstre på tværs af hans skønlitterære og faglitterære forfatterskab. I det hele taget rummer de nye, store digitale tekstarkiver, som allerede findes, eller som er ved at blive opbygget, store humanistiske forskningsperspektiver, ikke mindst i kraft af deres muligheder

for at kombinere kvalitative og kvantitative indfaldsvinkler på materialet.

Med til den humanistiske infrastruktur hører også tekstkri-
tiske udgaver af historiske kilder, der samler og tilgængeliggør
materiale, som det ellers ville kræve en stor arkivalisk indsats at
komme i nærheden af og danne sig overblik over. Et eksempel
kunne være seksbindsudgaven af pavelige aktstykker vedrøren-
de Danmark 1316-1536, *Acta pontificum danica*, som Alfred Kra-
rup og Johannes Lindbæk redigerede 1903-1915. Indtil 1881 hav-
de vaticanarkiverne principielt været lukket land, ikke mindst
for protestantiske forskere, som kun ved hjælp af forbindelser
og bestikkelse havde kunnet opnå begrænset adgang. Den
store interesse for pavebrevene skyldtes, at langt de fleste ori-
ginaler var gået tabt i Norden som følge af reformationen. Men
eftersom man ved kurien tog kopier af samtlige udgående og
indgående skrivelser – nedfældet i bindstærke folianter – betød
det, at en udgave heraf kunne give et langt mere omfattende og
detaljeret indblik i den katolske del af Danmarks kirkehistorie,
end man før havde haft. Den dag i dag er *Acta pontificum danica*
af uvurderlig betydning for såvel teologer som historikere.

Muligheder

Som det er fremgået, har de humanistiske forskeres engagement
i infrastrukturelle anliggender været særligt brændende i speci-
fikke historiske momenter: i (sen)humanismen før oplysningen,
hvor de lærde reagerede med bibliografi, encyklopædistik og
leksikografi på overfloden af information, og i det sene 1800-tal
og tidlige 1900-tal, hvor fremtrædende videnskabsmænd i posi-
tivistisk ånd perfektionerede og moderniserede disse værktøjer
som led i en opbygning eller konsolidering af de humanistiske
fag. Med tidligere nævnte Tom Scheinfeldt kan man hævde, at
vi nu nærmer os et tilsvarende metodologisk moment: »vi er på
vej ind i en ny videnskabelig fase, der ikke vil blive domineret
af idéer, men endnu en gang af organisatorisk virksomhed.
Organiseringen angår både viden, os selv og vores arbejde«.

En afgørende motor i denne nyorientering – eller genbesin-
delse! – er Digital Humanities. Som det allerede er antydnet for
så vidt angår områder som leksikografi, bibliografi og filologi,
har digitaliseringen på afgørende vis forandret og forbedret hu-
manioras forskningsinfrastruktur. Tilgangen til tekster og vær-
ktøjer bliver lettere, og deres udbredelse vokser både internt og
eksternt. Allerede nu kan man tale om en 'digital merværdi',
men fremtidsperspektiverne, som de antydes af mere eller min-
dre pilotagtige internationale DigHum-projekter, er langt mere
forjættende. Nøgleordet er *integration*.

Et vigtigt skridt er at koble de infrastrukturelle ressourcer, fx
tekstkorpora eller -udgaver, med ordbøger, hvad der arbejdes
intense på både herhjemme (bl.a. i det korpuslingvistiske ar-
bejde på Det Danske Sprog- og Litteraturselskab) og ude (bl.a.

i sprogforskningslaboratoriet ATILF i Nancy, *Språkbanken* ved Göteborgs Universitet og inden for rammerne af EU-projektet *Clarín* = Common Language Resources and Technology Infrastructure). Koblingerne vil kunne lette arbejdet med teksterne. Man behøver ikke at åbne flere applikationer (eller bøger) på én gang. Samtidig vil det kunne berige teksterne og udvide søgefaciliteterne. Man vil effektivt kunne søge i ældre tekster ved indtastning af moderne staveformer eller isolere dele af et korpus, fx personstoffet.

En anden type integration ligger til grund for sitet *criminalintent.org*. Det er en fusion af tre onlineressourcer: *Old Bailey Online*, der er en fuldtekstdatabase med domme fra Londons kriminalret 1674-1913 (en af humanioras største med mere end 127 mio. ord), *Zotero*, en applikation til referencehåndtering, og *TAPoR*, en parapy af værktøjer til elektronisk tekstanalyse. Det nye ved et site som dette er, at man kan analysere data fra forskellige vinkler og finde mønstre og trends i kriminalhistorien, som ikke eller kun svært åbenbarer sig ved analoge studier. Man kan simpelthen stille nye forskningsspørgsmål. I et infrastrukturelt perspektiv er det karakteristisk, hvordan arkiv og universitet med deres respektive praksisser og mentaliteter smelter sammen i et projekt som dette. Den enten-eller-tænkning, der lurder under Scheinfeldts videnskabshistoriske fortælling, kan således nuanceres. De nye digitale tiltag viser i hvert fald, at det kan bære frugt at indrette forskningsmiljøer, der ikke er hierarkisk opbygget, med det forefaldende infrastrukturelle arbejde *downstairs* og den intellektuelle passiar *upstairs*. Integrationen forudsætter en dialog.

Desuden kan man fremhæve mulighederne for integration mellem den humanistiske infrastruktur og kommercielle digitale ressourcer. Den amerikanske skandinavist Tim Tangherlini har med støtte fra Google Inc. iværksat et projekt, som giver grund til at nære forhåbninger i den retning. Tangherlini og hans hold har defineret og udskilt bestanden af skandinaviske bøger i *Google Books* (godt 160.000 titler), og de er nu ved at udarbejde et sæt søge- og analyseværktøjer, der knytter sig specielt til dette korpus. Googles overordnede plan er at gøre *Google Books* til det største digitale repositorium af menneskelig viden. Trods åbenlyse huller og slagsider er den monstrøse digitale bogsamling allerede blevet en integreret del af de fleste forskeres håndbibliotek. I dialog med forskere fra forskellige fagmiljøer kan en ressource af denne type blive endnu bedre. Endelig kan muligheder for ny indsigt og fagoverskridende samarbejde også opstå i kraft af nye digitalt formidlede *konstellationer* – af artefakter af forskellig slags og fra forskellige samlinger, fx arkæologiske fund og litterære arkivalier.

Udfordringer

På grund af den digitale revolution er perspektiverne store for

udviklingen og udbredelsen af den humanistiske infrastruktur, nationalt og internationalt, men det er problemerne desværre også. Projekterne kræver særlige institutioner, med mulighed for meget langsigtet planlægning og pligttroskab, hvilket harmonerer dårligt med den stigende omskiftelighed og den kortere og kortere tålmodighed med afkastet af akademisk arbejde på universiteterne. Endvidere kræver det ansatte med høj videnskabelig ekspertise, som vil påtage sig et arbejdsliv, der ikke følger traditionelle videnskabelige løbebaner. Sidst, men ikke mindst kræver det investeringsvillige og forudseende fonde og myndigheder, som er parate til at påtage sig et økonomisk ansvar, ikke blot for etableringen, men også for driften og den fortsatte udvikling af den humanistiske infrastruktur.

De digitale infrastrukturprojekter er nemlig dynamiske og kan aldrig blive statiske. Ligesom biblioteker og museer kræver de store hjemmesider, som skal etableres, midler til drift og fortsat udvikling – indholdsmæssigt og teknologisk. Hjemmesiderne er ikke som bøger, der én gang for alle er udgivet og sat i cirkulation. Snarere er de – og dermed vender vi tilbage til vores indledende metafor – som værktøjer, der både skal vedligeholdes og tilpasses de formål, som vi vil bruge dem til. Disse formål kan og skal jo udvikle sig over tid, også som en refleks af de nye muligheder for perfektionering, udbygning og integration, der løbende vil opstå.

Forskellen er til en vis grad illusorisk. I virkeligheden gjaldt det samme vilkår for den humanistiske infrastruktur i den præ-digitale tidsalder. Det er særlig tydeligt for ordbøger, som jo beskriver en genstand, der konstant udvikler sig. Hele tiden føjes der nye ord, betydninger og faste udtryk til sproget, samtidig med at brugen og betydningen af eksisterende ord ændrer sig. Tidligere var praksis den, at man redigerede en ordbog i løbet af en årrække, hvorefter den blev udgivet, og redaktionen fandt andet arbejde eller begyndte på et supplement til grundværket. Med de digitale ordbogsportaler kan man have en fast, mindre redaktion, der løbende tager sig af vedligeholdelsen, og man undgår derved at skulle begynde helt fra grunden, når et tidligere værk uundgåeligt forældes i løbet af nogle årtier. Det krævede meget store udskrivninger med cirka en generations mellemrum, mens den kontinuerede digitale drift kan finansieres med et beskedent årligt beløb.

Jens Bjerring-Hansen og Lasse Horne Kjældgaard

Teksten indgår i: David Budtz Pedersen, Frederik Stjernfelt og Simo Køppe (red.): *Kampen om disciplinerne: Viden og videnskabelighed i aktuel humaniora*, Reitzels Forlag, København (under udgivelse), kap. 4.

Arkiv for Dansk Litteratur

Redaktion: Nicolas Reinecke-Wilkendorff

Samarbejdspartner: Det Kongelige Bibliotek

Finansiering: Det Elektroniske Forskningsbibliotek, Kulturnet Danmark og Det Kongelige Bibliotek

Arkiv for Dansk Litteratur (*adl.dk*) er et websted der giver adgang til den klassiske danske litteratur. 78 forfatterskaber – fra 1100-tallets Saxo til Gustaf Munch-Petersen (1912-1938) – lagt ud i fortrinsvis tekstkritiske og kommenterede (DSL-)udgaver; dels i faksimileversion, dels i søgbar tekstversion. Til forfatterskaberne knytter sig et forfatterportræt med orientering om biografiske forhold, centrale værker og temaer, værkernes modtagelse og efterliv samt en bibliografi. Tilsammen en elektronisk litteraturhistorie på ca. 2.100 bogsider.

Arkiv for Dansk Litteratur blev oprettet i begyndelsen af 2000-tallet, hvor der blev arbejdet intensivt på at etablere det elektroniske arkiv. Efter etableringen faldt det redaktionelle aktivitetsniveau markant, og i den følgende årrække befandt sitet sig (teknisk og redaktionelt) i et dødvande.

I begyndelsen af 2013 blev der på både Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Det Kongelige Bibliotek (først uafhængigt af hinanden, siden som fælles

indsats) taget initiativ til et fornyet arbejde med *Arkiv for Dansk Litteratur*. Til arbejdets første fase blev der afsat midler, der primært skal bruges på teknisk udvikling. Helt grundlæggende er det tanken (og forudsætningen for alt videre arbejde), at det eksisterende *Arkiv for Dansk Litteratur* migreres til Det Kongelige Biblioteks nyudviklede digitale infrastruktur SIF. Tanken er dog ikke blot at flytte det gamle *Arkiv for Dansk Litteratur* til et nyt system, men også at videreudvikle sitet både teknisk og funktionsmæssigt. Til en nærmere drøftelse af, hvori disse ændringer/forbedringer skal bestå, blev der nedsat en projektgruppe bestående af medarbejdere fra Det Kongelige Bibliotek og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Gruppen har afholdt en række møder, og status er p.t., at migreringen af det gamle *Arkiv for Dansk Litteratur* er afsluttet (inkl. ny opmærkning), og at der arbejdes på at udfærdige en beskrivelse af ønskede nye funktionalteter. De i første omgang afsatte midler muliggør dog kun en begrænset (videre) udvikling af *Arkiv for Dansk Litteratur* ud over den tekniske migrering, men det er en afgørende præmis, at der fortløbende kan bygges nye lag på sitet og tilføjes nye funktionalteter, såfremt midlerne hertil kan findes. Det nye *Arkiv for Dansk Litteratur* forventes at være tilgængelig i anden halvdel af 2015.

Arkiv for Dansk Litteratur

Om ADL
S&S

Dans arbejdsløse
Thøger Larsen

Et stamme står i Kroger
den gamle Lensele
Der sidder Isack Kowch,
vendt mod en flod af Sol.
Tæt ind med gamle Vinu

Bibliografi over Herman Bangs forfatterskab

Redaktion: René Herring, under medvirken af Sten Rasmussen
Tilsynsførende: Flemming Conrad og Mette Winge
Finansiering: Velux Fonden

Herman Bangs (1857-1912) forfatterskab er slidstærkt. Det udgives, det dramatiseres og filmatiseres, og det er genstand for stigende forskning. Hidtil har det imidlertid savnet den offentligt tilgængelige bibliografi, som kunne dokumentere dets art og omfang. Det rådes der nu bod på med en kortlægning af det trykte forfatterskab i Bangs egen tid, fra debuten i 1877 til den sidste artikel i 1912. Desuden medtages de posthume tryk, der foreligger, således at hele det trykte forfatterskab vil være registreret, når bibliografien udkommer – på nettet.

Netversionen, som er modtagelig for optagelse af evt. nye, ukendte tekster af Bang, ses af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Velux Fonden som den første, praktiske fremtrædelsesform for bogudgaven. Bibliografien ventes tilgængeliggjort i 2015 i en betaversion.

Barokkens opdyrkning af det danske sprog

Redaktion: Jens Bjerring-Hansen og Marita Akhøj Nielsen (projektleder)
Datalingvistik: Nicolai Hartvig Sørensen og Thomas Troelsgård
Studentermedhjælp: Jeppe Berndsen
Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Svend Eegholm-Pedersen, Ebba Hjorth og Flemming Lundgreen-Nielsen
Finansiering: Carlsbergfondet

I baroktiden iværksattes en række arbejder for at opdyrke det danske sprog, så det kunne hævde sig på europæisk niveau. Inspirationen kom især sydfra, mest betydningsfuldt fra Die Fruchtbringende Gesellschaft i Weimar. Tidligst gjaldt kultiveringen af modersmålet det digteriske sprog, udmøntet i en række metriske værker, som for længst er udgivet. I næste fase fulgte sprogbeskrivelser, og disse grammatikker er ligeledes blevet udgivet. Tidens tredje sprogvidenskabelige projekt var udarbejdelsen af en ordbog over det danske sprog, der i modsætning til de ældre leksikografiske arbejder skulle have modersmålsbeskrivelsen og ikke latinundervisningen som sit hovedformål. Der er overleveret mange tilløb til en sådan ordbog, næsten alle utrykte. Langt det største og mest betydningsfulde manuskript er Matthias Moths ordbog, som blev påbegyndt i 1686-1687 og redigeret i perioden 1699-1719. Den er også i international sammenhæng enestående ved at dække hele sin samtids ordforråd, herunder

en formidabel samling faste udtryk. Opslagsord og ordforbindelser er forsynet med oversættelser til latin, og dette stof har hidtil været helt oversat. *Moths Ordbog* er udnyttet af alle senere store danske modersmålsordbøger, men er aldrig blevet udgivet, selv om det til stadighed har været et ønske i filologiske, litteraturhistoriske og lingvistiske forskningsmiljøer.

Periodens sprogvidenskabelige pionérarbejde blev udført af passionerede enkeltpersoner og magtfulde embedsmænd. Denne relativt lille gruppe mænd stod dels i personlig kontakt, dels holdt de sig orienteret om internationale strømninger. Det er projektets ambition at se alle disse bestræbelser som led i én samlet bevægelse. Det ene hovedsigte er at udarbejde en elektronisk udgave af *Moths Ordbog*, det andet at udforske den kulturhistoriske kontekst for periodens opdyrkning af det danske sprog.

Den elektroniske udgave bygger på den afskrift, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab iværksatte i 1940'erne med henblik på en trykt udgave. Afskriften er blevet indtastet i en strukture-

ret database af firmaet AP Data, og data er siden lagt ind i selskabets sædvanlige ordbogsredigeringsprogram, iLEX. Afskriften gengiver *Moths* sidstereaktion, suppleret med kladden af bogstaverne P og R, som brændte i 1807. I beretningsperioden er afskriften blevet kompletteret med en rekonstruktion af den brændte del af O, nemlig leksikonets artikler. Rekonstruktionen bygger dels på *Moths* kladde, dels på hans register over indholdet i leksikonet. Fra disse to kilder er ca. 400 artikler blevet afskrevet, korrekturlæst og opmærket efter samme standard som det øvrige materiale. Arbejdet gav stødet til en yderligere supplerings, idet det viste sig, at *Moths* register indeholder en del artikler om fremmedord, som ikke er med i kladden af P og R. Hermed er et hidtil

ukendt, men vigtigt materiale, i alt mere end 700 artikler, blevet udgivet.

Opmærksomheden af de forskellige artikeltyper og de enkelte artiklers oplysnings-typer er fortsat i beretningsperioden, sideløbende med opløsningen af Moths forkortelser og – i videst muligt omfang – korrekturlæsning. Som noget nyt er alle artikler blevet forsynet med moderne ordklasseangivelse, en hjælp ved søgninger. Hver artikel er blevet linket til de relevante faksimiler af originalhåndskriftet, som vises på hjemmesiden. Redaktionen har udarbejdet en række vejledende og oplysende tekster om *Moths Ordbog* specielt til hjemmesiden: *Udgivelsesprincipper, Håndskriftmateriale, Den overordnede struktur i sidsteredaktionen, Artikeltyper og deres struktur, Grammatiske begreber, Bøjningsoplysninger, Stavning og udtale, Etymologiske principper, Latinske forfattere og Latinske termer med dansk forklaring*. Den relevante sekundærlitteratur er blevet skannet, og centrale aktstykker er blevet digitaliseret og afskrevet. Der er udviklet en ny visning af ordbogsartiklerne med adgang til faksimilerne, med ordklasseoplysninger i søgeresultaterne og med mulighed for at kontakte redaktionen om det aktuelle opslag, som registreres automatisk. Der er udviklet en facilitet, så opslag på *Moths Ordbog* automatisk slår om i de andre ordbøger på *ordnet.dk*, hvis ordet ikke

findes hos Moth. På den måde kan brugerne umiddelbart få overblik over, hvor de kan søge oplysning om det ønskede ord. Den nye version af hjemmesiden *mothsordbog.dk* blev offentliggjort den 17. december. Siden er søgemulighederne blevet udviklet yderligere med henblik på søgning specifikt i de latinske afsnit og i de danske betydninger, samt bedre hjælp til at søge med moderne danske former. Alle teksterne om Moth og hans ordbog er blevet offentliggjort på *mothsordbog.dk*, som nu udgør en alsidig vidensbank.

Den kulturhistoriske kontekst undersøges i Jens Bjerding-Hansens postdoc-projekt *Verdener af ord. Om indsamling som projekt og praksis i lærdomskulturen o. 1700*. Undersøgelsen vil kaste lys over de mange sproglige og litterære indsamlingsprojekter, som iværksattes omkring år 1700. De centrale spørgsmål er, hvordan og hvorfor man da – som aldrig før eller siden – satte sig for at indsamle, sortere og formidle danske ord, tekster, manuskripter og tryk. Det empiriske materiale består af ordbøger (først og fremmest Matthias Moths), en bogsamling (Karen Brahes bibliotek), de første bibliografier over danske tryk (P. Terpagers og Syvs aldrig trykte *Boglader*, ca. 1680), samt det tidligste eksempel på genren 'samlede skrifter' (Terpagers, Rostgaard og H. Grams Bording-udgave, 1735).

I 2014 har projektet undersøgt de offentlighedsforestillinger, der kendetegnede den tilsyneladende så indadvendte lærdomskultur. Samlerarbejderne er blevet forstået som tidlige tiltag til opbygningen af en vidensinfrastruktur med rækkevidde uden for den lærde republik. Undersøgelsesmaterialet har været udvidet med dels litteraturhistoriske optegnelser af Jacob Bircherod, dels de tidligste lærde tidsskrifter. Dertil kommer komparativt materiale fra særligt Tyskland. Til denne videnshistoriske undersøgelse er der knyttet en mentalitetshistorisk dimension med fokus på, hvordan de lærde aktører selv oplevede overgangen fra tidligmoderne til moderne publiceringsnormer. Kilderne hertil er selvfrestillinger, biografisk materiale, men først og fremmest *Moths Ordbog*, der både er et vigtigt udtryk for og en enestående begrebshistorisk kilde til de afgørende kulturelle brud og forskydninger, der fandt sted omkring 1700. Resultaterne skal formidles i en monografi.

Karen Blixen. Værker

Redaktion: Nicolas Reinecke-Wilkendorff (ledende redaktør)

Udgivere: Poul Behrendt, Henrik Blicher, Charlotte Engberg, Annegret Heitmann, Lasse Horne Kjældgaard, Peter Olivarius †, Nicolas Reinecke-Wilkendorff, Benedikte F. Rostbøll og Marianne T. Stecher

Tilsynsførende: Henrik Blicher og Klaus P. Mortensen

Finansiering: Augustinus Fonden, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur, Velux Fonden samt Aage og Johanne Louis-Hansens Fond

Karen Blixen. Værker er den første videnskabelige udgave af Karen Blixens (1885-1962) fiktive forfatterskab. Hvert bind udgives efter moderne tekstkritiske principper og rummer ud over selve teksten en kommentardel (ordforklaringer, realkommentarer, intertekstuelle noter) og en efterskrift. Hertil kommer eventuelle bilag, der kan kaste nyt lys over værket. Trykgrundlaget udgøres af førstetrykkene, som i en række tilfælde jævnføres med det overleverede manuskriptmateriale. Projektet er XML-baseret, hvilket giver et langt mere fleksibelt arbejdsgrundlag end ved brug af traditionel tekstbehandling.

Arbejdet med seriens femte bind, *Sidste Fortællinger*, nærmer sig sin afslutning, og bindet er planlagt til at udkomme medio 2015.

Udkommet:

Den afrikanske Farm, tekstkommentar og efterskrift ved Lasse Horne Kjældgaard (2007)

Vinter-Eventyr, tekstkommentar ved Peter Olivarius † og Henrik Blicher, efterskrift ved Poul Behrendt (2010)

Syv fantastiske Fortællinger, tekstkommentar ved Nicolas Reinecke-Wilkendorff, efterskrift ved Lasse Horne Kjældgaard (2012)

Gengældelsens Veje, tekstkommentar ved Nicolas Reinecke-Wilkendorff, efterskrift ved Benedikte F. Rostbøll (2013)

Dansk Sproghistorie

Redaktion: Ebba Hjorth (ledende redaktør), Birgitte Jacobsen, Henrik Galberg Jacobsen og Bent Jørgensen

Tilsynsførende: Bente Holmberg og Allan Karker

Finansiering: Carlsbergfondet

Dansk Sproghistorie vil blive publiceret som et 6-binds bogværk (i alt ca. 2.000 sider) suppleret med en webside. Bindene har fået arbejdstitlerne *Dansk – et sprog tager form*, *I maskinrummet – del 1*, *I maskinrummet – del 2*, *Dansk i brug*, *Dansk i samspil* og *Forfatternes dansk*.

Dansk identitetsdannelse, udforskningen af sproget, de forskellige skrifter, interpunktion samt sproglig normering beskrives historisk i *Dansk – et sprog tager form*. *I maskinrummet – del 1* omhandler de klassiske sproghistoriske discipliner: *ortografi*, *udtale*, *ordforråd*. *I maskinrummet – del 2* behandler *bøjning* og *syntaks*. *Dansk i brug* rummer kapitler om forskellige geners sprog (fx bibelsprog, juridisk sprog, folkevisesprog, mediesprog og sproget i de elektroniske medier). Dertil kommer kapitler om dansk i skolen og

dansk som andetsprog samt en behandling af læse- og skrivekyndighed. Det danske sprogs betydning og status i Norden og i verden i øvrigt samt brugen og betydningen af andre sprog i Danmark behandles i *Dansk i samspil*, og i *Forfatternes dansk* er stil i skrift og tale, enkeltforfatteres sprog og oversættelsers betydning for det danske sprog emnerne.

I 2014 modtog Det Danske Sprog- og Litteraturselskab en trykbevilling fra Carlsbergfondet.

Kapitlerne i de seks bind er under slutredigering, og det første bind ventes at udkomme ultimo 2015. De følgende bind ventes at udkomme i løbet af 2016.

Websiden skal bl.a. rumme introduktion i ord og video til *Dansk Sproghistorie*, oversigt over og korte resuméer af værket. Dertil kommer dokumentations- og billedmateriale der af pladshensyn må udelades af værket. Endelig udnyttes webmediets særlige muligheder for lyd- og billedoptagelser og for databasebaserede litteraturlister samt ord- og sageregistre som muliggør flerdimensionale, filtrerede søgninger.

Danske Klassikere

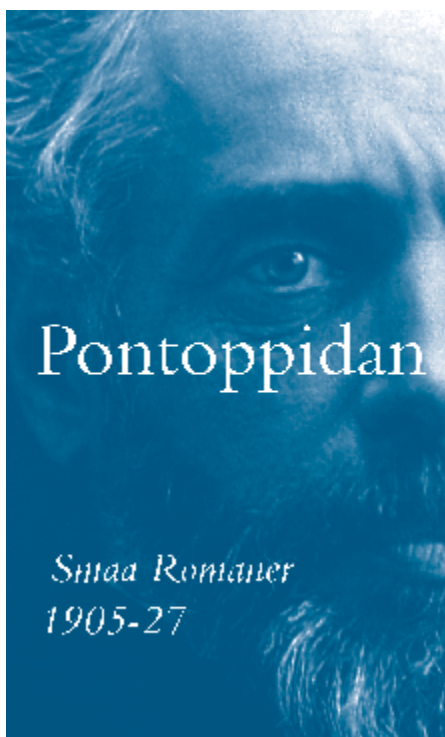
Redaktion: Camilla Zacho Larsen og Jesper Gehlert Nielsen (ledende redaktør)

Studertermedhjælp: Helene Holtse og Mette Elholm Ishøj

Klassikerudvalg: Søren Peter Hansen, Lasse Horne Kjældgaard, Johnny Kondrup, Birthe Melgård, Jesper Gehlert Nielsen og Søren Schou

Finansiering: Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur

Danske Klassikere er en fortløbende serie af litterære hovedværker, der spænder over de sidste fire århundreder – foreløbig fra Thomas Kingo (1634-1703) til Tom

Kristensen (1893-1974). Der er udgivet omkring 90 titler i serien, hvis formål er at give læseverdenen mulighed for at erhverve billige, holdbare og pålidelige udgaver, hvor teksterne er eftergået kritisk og forsynet med oplysende

kommentarer og efterskrifter. Titlerne lagerføres i 15 år.

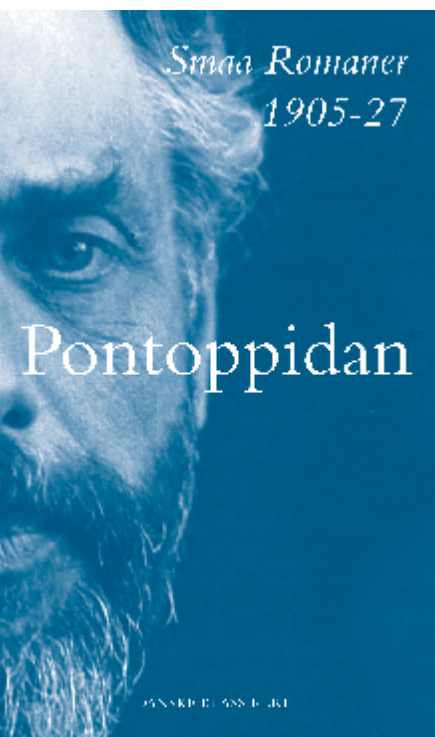
Danske Klassikere omfatter en række hovedstykker i den danske digtekunsts historie – og nogle, der burde være det. Serien udgøres således ikke kun af guldrandede glansnumre, men også af værker, der i dag med urette er ganske ukendte, selv om de måske i samtiden nød stor anerkendelse. Hovedvægten i titlernes antal ligger på 1800-tallet, især efterhånden på de sidste årtier, mens titlerne fra før 1800 er langt færre. Som noget forholdsvis nyt omfatter serien tillige

værker fra efter 1920. Det er redaktionens ønske, at titler fra det 20. århundrede med tiden vil udgøre en markant del af *Danske Klassikere*. Ikke kun ud fra litteraturhistoriske

kriterier, men mest af alt fordi bøgerne er værd at læse, har en kvalitet, der gør dem til en udfordring for læsere netop nu, samtidig med at de gør indtryk som stemmer fra en (fjern og) fremmed tid.

Redaktionens arbejde har også i det forløbne år været koncentreret om afviklingen af igangværende udgivelsesprojekter. Hertil kommer en række genoptryk, som løbende forberedes i seriens 'nye' layout. Planlægningen af kommende titler foregår med skyldig hensyntagen til uligevægten i titlernes kronologiske fordeling og til åbenlyse mangler, hvad angår værker og forfattere, eksempelvis den sparsomme repræsentation af titler fra den tidlige Guldalder og fra tiden før 1800 samt 1900-tallets begyndelse. En udgivelse af Jens Baggesens *Labyrinten* fra 1792-1793 i to bind er iværksat og afsluttes i 2015, ligesom det omfattende arbejde med Ludvig Holbergs *Peder Paars* og Peter Nansens *Brødrene Menthe* har kunnet afsluttes. Sideløbende hermed bringes serien ind i nyere tid med udgivelsen af eksempelvis et bind med Klaus Rifbjergs tidlige digte.

Arbejdet med den nye hjemmeside (*danskeklassikere.dk*) er indledt. Hjemmesiden vil foruden at meddele nyheder om igangværende udgivelsesarbejde, nyudgivelser og genoptryk tillige bringe tekstprøver. Omlægningen af produktionsprocessen, hvorved layoutet sats (og trykklar pdf) kan genereres på baggrund af skannet tekst og efterfølgende (delvis) maskinel XML-opmærkning, pågår stadig.

Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve

Redaktion: Thomas Hansen, Markus Hedemann (ledende redaktør) og Anders Leegaard Knudsen

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen, David Bloch, Bent Jørgensen og Rikke Agnete Olsen

Finansiering: Carlsbergfondet

Diplomatarium Danicum har eksisteret siden 1932. Indtil

Ved et middelalderligt diplom forstås enhver form for retsstiftende dokument, fx pavelige udnævnelser af danske gejstlige, krigserklæringer, fredstraktater, lejekontrakter, pantebreve, domme etc. Samtlige diplomer oversættes til moderne dansk. De digitale tekster og oversættelser er konverteret, og et nyt design blev implementeret i september 2014 (*diplomatarium.dk*).

videre er 35 trykte og 5 elektroniske bind udkommet i 4 rækker indeholdende samtlige danske diplomer eller diplomer vedrørende Danmark fra perioden 789-1412. For tiden pågår arbejdet med at publicere diplomer fra perioden efter 1413 online. Oprindeligt var periodens slutår sat til 1450, men er efter aftale med Carlsbergfondet nu sat til 1439 – året for det danske rigsråds opsigelse af kong Erik af Pommern – af hensyn til færdiggørelsen af projektet.

Diplomatarium Danicum arbejder tematisk ud fra emner af særlig forskningsmæssig interesse. Emnerne er pr. 1. januar 2015: konflikten om Sønderjylland, det kongelige rettertings virksomhed samt elektroniske publiceringsformer. Især registraturer og pavelige skrivelser egner sig som empirisk materiale for sidstnævnte.

Gammeldansk Ordbog

Redaktion: Merete K. Jørgensen og Marita Akhøj Nielsen (ledende redaktør)

Datalogvistik: Nicolai Hartvig Sørensen og Thomas Troelsgård

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Britta Olrik Frederiksen og Henrik Galberg Jacobsen

Finansiering: Kulturministeriet og Velux Fonden

Gammeldansk Ordbog er en ordbog over middelalderens danske sprog. Den dækker perioden fra ca. 1100 til 1515, altså næsten halvdelen af den periode, hvor vi har kilder på dansk. Sproget undergik voldsomme ændringer i løbet af de 400 år, *Gammeldansk Ordbog* dækker, og det er ordbogens ambition at give et indtryk af denne udvikling. Alle bevarede dansksprogede tekster fra middelalderen skal som endemål behandles i gennemdokumenterede ordbogsartikler, der foruden ordenes betydninger fremlægger bøjningsformer og stavemåder, gammeldanske og fremmedsproglige paralleler samt fordeling på genrer, perioder og geografiske områder. Ordbogens omfattende seddelsamling er digitaliseret og er frit tilgængelig fra selskabets hjemmeside. De digitale sedler anvendes i selve redigeringsarbejdet, idet links til sedlerne har erstattet den traditionelle indskrivning af citater. Det har betydet en mere effektiv redigeringsproces.

Velux Fondens generøse bevilling til projektet *Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden* (se s. 36) har muliggjort udviklingen af en hjemmeside, der kan fremvise ordbogens artikler, både de oprindelige artikler med indskrevne citater og de links-redigerede artikler. I beretningsperioden har redaktionen klargjort den elektroniske ordbogsbase til sammenkobling både med den elektroniske seddelsamling og med de tekster, der udgives af projektet *Studér Middelalder på Nettet* (se s. 42). Linkningen mellem løbende tekstord og ordbogsartikler forudsætter homogرافopdeling af alle artiklerne i *Gammeldansk Ordbog*, og den er blevet gennemført på lemmaniveau. For tiden arbejdes der med at revidere den elektroniske seddelsamling, så den fuldt ud svarer til ordbogsbasen. I øvrigt er den vægtigste opgave for redaktionen at knytte hvert enkelt gammeldansk opslagsord til ordets moderne form, hvor det er muligt. P.t. er ca. 19.000 af ordbogens 29.000 artikler blevet linket til de tilsvarende artikler i selskabets moderne ordbogsressourcer (*Den Danske Ordbog og Ordbog over det danske Sprog*). Linkningen foregår på ordniveau, ikke betydningsniveau. I de tilfælde, hvor et opslagsord eller en del af det (sammensætningsled, præfiks, suffiks eller rod) stadig findes, er de moderne danske former indtastet. For resten af de behandlede opslagsord

er det blevet oplyst, at de er uddøde. Denne sammenkobling vil betyde, at det bliver muligt at slå op i store dele af *Gammeldansk Ordbog* med moderne danske ord, hvilket vil øge brugergruppen betragteligt. Desuden vil faciliteten fungere som en løbende forklaring af de tekster, som publiceres af *Studér Middelalder på nettet*, takket være linkningen mellem hvert enkelt tekstord og den relevante ordbogsartikel i *Gammeldansk Ordbog*. I en senere fase vil det gammeldanske ordforråd kunne indgå i en samlet elektronisk ordbogsressource, der omfatter hele det danske sprog, fra dets første optræden i de middelalderlige kilder til dets form og brug i nutidens sprog.

Ludvig Holbergs Skrifter

Redaktion: Henrik Andersson, Finn Gredal Jensen, Camilla Zacho Larsen, Karen Skovgaard-Petersen, Niels Grotum Sørensen og Peter Zeeberg (ledende redaktør)

Studentermedhjælp: Astrid Hjorth Balle, Trine Wiinholt Bentsen, Anja May Jensen, Marie Vindal Larsen og August Holst Thomsen

Tilsynsførende: Jens Bjerring-Hansen, Henrik Blicher, Else Bojsen, Dorthe, Duncker, Svend Eegholm-Pedersen, Henrik Galberg Jacobsen, Esther Schat Kielberg, Lasse Horne Kjældgaard, Flemming Lundgreen-Nielsen, Jesper Gehlert Nielsen, Nicolas Reinecke-Wilkendorff, Sven Hakon Rossel og Minna Skaftte Jensen

Bestyrelse: Anne Mette Hansen, Lasse Horne Kjældgaard, Jørn Lund og Gunnar Sivertsen

Finansiering: Augustinus Fonden, Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur, Undervisningsministeriet; den norske del finansieres primært af Universitetet i Bergen

Ludvig Holbergs Skrifter er et samarbejde mellem Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Universitetet i Bergen, med inddragelse af Københavns Universitet, Det Kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket i Bergen som samarbejdspartnere. Målet er at etablere en tekstkritisk, gennemkommenteret udgave af Holbergs samlede værker på internettet. Udvalgte værker vil desuden blive udgivet i trykt form. De latin- og fransksprogede værker vil blive ledsaget af oversættelser til dansk eller norsk.

Den norske redaktion tager sig af Holbergs sagprosa, herunder de historiske værker og Holbergs essays. Den danske redaktion har ansva-

ret for den skønlitterære del af Holbergs forfatterskab. Det drejer sig bl.a. om komedierne, epigrammerne, *Peder Paars* og *Niels Klim*. Hertil kommer Helte- og Heltindehistorierne og Levnedsbrevene.

I april 2014 blev driften af webstedet overtaget af Universitetsbiblioteket i Bergen. Indtil da blev den varetaget af digitaliseringsenheden Uni Computing (tidligere Uni Research og før det Aksis), som er knyttet til Universitetet i Bergen. Webstedet spejles til Det Kongelige Bibliotek i København.

Webstedet rummer alle trykte Holbergtekster indskannet efter Carl S. Petersens udgave og herefter XML-opmærket og korrekturlæst i forhold til førsteudgaverne. Teksterne bearbejdes løbende tekstkritisk, samtidig med at de forsynes med kommentarer og indledninger. En stor del af materialet er offentligt tilgængeligt på *holbergsskrifter.dk* og *holbergsskrifter.no*, mens de dele der stadig er under udarbejdelse, foreløbig kun er tilgængelige med et password.

Den danske redaktion har tilrettelagt arbejdet således at det tekstkritiske arbejde foretages af redaktionens medlemmer, mens kommentarer udarbejdes dels af redaktionsmedlemmer, dels af eksterne kommentatorer. I løbet

af 2014 er der arbejdet med tekstkritik, indledning og kommentarer til Levnedsbrevene, Heltehistorierne, *Niels Klim*, *Peder Paars*, *Moralske Fabler* og en række komedier.

Endvidere har redaktionen lagt sidste hånd på bogudgaven af *Dannemarks og Norges Geistlige og Verdslige Staat (1749)* der udkom i maj 2014. Bogen blev præsenteret ved en festlighed på Schæffergården den 24. maj, hvor den blev overrakt til H.M. Dronning Margrethe og H.M. Dronning Sonja i anledning af det norske grundlovsjubilæum.

Det Kongelige Bibliotek har produceret digitale faksimiler af førsteudgaverne af den del af forfatterskabet som den danske redaktion har ansvaret for. Disse faksimiler ledsager den digitale udgave af hver enkelt skrift. I 2014 er der blevet produceret faksimiler af enkelte småskrifter der i første omgang var udeladt.

Redaktionens medlemmer har holdt en række foredrag om projektet og om enkelte Holbergtekster i løbet af året.

A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal og Augustinus Fonden har i 2014 bevilliget i alt 9.422.380 kr. til hhv. »formidling af Ludvig Holbergs forfatterskab« og »udarbejdelse og udgivelse i bogform af moderniserede udgaver« af udvalgte værker.

Det er hensigten at supplere den eksisterende webudgave med ortografisk moderniserede versioner af et omfattende udvalg af tekster. Teksterne vil blive publiceret som del af webudgaven såvel som i bogform. Udvalget vil omfatte alle komedierne, skæmtedigtene, *Peder Paars*, *Niels Klim*, Levnedsbrevene, Epigrammerne, *Natur- og Folkeretten*, *Moralske Tanker*, *Epistler* samt anden halvdel af *Danmarks Riges Historie*, i bogform i alt 24 bind. Ud over modernisering og redigering af de dansksprogede tekster omfatter projektet også nyoversættelse af to latinske værker: Levnedsbrevene og Epigrammerne.

Bøgerne vil blive udgivet i samarbejde med Aarhus Universitetsforlag, der som del af projektet endvidere vil stå for diverse formidlende aktiviteter, herunder udarbejdelse af undervisningsmateriale til brug i gymnasiet.

Denne anden fase af projektet vil begynde medio 2015 og ventes gennemført på 2 år.

It-drift

Medarbejdere: Thomas Hansen (it-koordinator), Jonas Nielsen og Anders Bruun Olsen (it-ansvarlig)
Studertermedhjælp: Anders Jørgensen

It-afdelingen ved Det Danske Sprog- og Litteraturselskab varetager drifts-, udviklings- og supportopgaver for husets administration og projekter. Desuden koordineres virksomhedens digitale produktion herfra.

Arbejdet med konsolidering af selskabets serverinfrastruktur er afsluttet, således at antallet af fysiske maskiner er reduceret til fordel for færre men kraftigere enheder, på grundlag af hvilke virtuelle servere kan etableres efter behov. Tiltaget har dels gjort infrastrukturen mere fleksibel i forhold til et stigende behov for serverkapacitet, dels reduceret udgifterne til softwarelicenser og strøm.

Pr. 1. februar 2015 er Anders Bruun Olsen fratrådt stillingen som it-ansvarlig for at tiltræde som systemadministrator ved Adapt A/S. Anders Bruun Olsen har været ansat i 13 år, og selskabet siger ham en varm tak for indsatsen.

I løbet af foråret træffes der forberedelser til ansættelse af en systemadministrator, og mulighederne for outsourcing af enkelte driftsopgaver sonderes.

Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid

Udgivere: Karsten Friis-Jensen †,
Karen Skovgaard-Petersen og Peter
Zeeberg (projektleder)

Tilsynsførende: Minna Skaftte Jensen
og Patrick Kragelund

Finansiering: Carlsbergfondet

Tekstkritisk udgivelse med
paralleloversættelse, indled-
ning og noter af et repræ-
sentativt udvalg af danske
latinsksprogede hyrdedigte
fra perioden 1560-1580: Eras-
mus Lætus: *Bucolica* (1560),
Hans Philipson Pratensis:
Daphnis (1563), Hans Lau-
ridsen Amerinus: *Ecloga de
pacia foedere* (1573), Peder
Jacobsen Flemløse: *Ecloga de
eclipsi solari* (1574), Zachari-
as Widing: *Iolas* (1577), Hans
Hansen Stage: *Ecloga in
obitum Catharinae Hasebard*
(1578) og Niels Pedersen:
Dialogismos (1580). De oprin-
delige publikationer skal i alle

tilfælde udgives i deres fulde
omfang.

De udvalgte værker er alle
skrevet inden for Frederik 2.s
regeringstid og repræsenterer
et bredt spektrum af de te-
maer, der behandles i tidens
latindigtning. Udgivelsen vil
være den første omfattende
moderne udgave af dansk
latindigtning fra renæssan-
cen. En enkelt af teksterne,
Niels Pedersens *Dialogismos*,
er aldrig tidligere behandlet.
Det er et hidtil ukendt stykke
dansk latinlitteratur, som i
2003 er dukket op i et nord-
tysk herregårdsbibliotek.

De fleste af teksterne er
tilgængelige på nettet, både
i latinsk tekstudgave og i
dansk oversættelse, som
del af tekstbasen på si-
tet renaessancesprog.dk.
En separat web-udgave af
det samlede materiale med
indledninger, noter og kritisk
apparat planlægges.

Meyers Fremmedordbog

Redaktion: Nicolai Hartvig Sørensen
Tilsynsførende: Laurids Kristian Fahl
og Henrik Lorentzen

Finansiering: Skibsreder Carsten
Brebøls Almennyttige Fond

Meyers
Frem-
medord-
bog blev
publiceret

i en første version på adressen *meyersfremmedordbog.dk* den 8. september 2014. Denne første version har mindre mangler, som skal udbedres inden projektet kan endeligt afsluttes, fx vises visse tegn forkert, men allerede nu er sitet fuldt funktionsdueligt og et værdifuldt supplement til *Ordbog over det danske Sprog* og *Den Danske Ordbog* på *ordnet.dk*.

Med henblik på digitalisering blev ordbogen indtastet efter samme model som *Ordbog over det danske Sprog* og *Holberg-Ordbog*, dvs. dobbeltindtastet og efterfølgende kollationeret og fejlrrettet. Efter modtagelse af resultatet blev data konverteret til selskabets ordbogsredigeringsprogram hvor det videre opmærkningsarbejde og den manuelle fejlretning foregår. Konverteringsarbejdet og netpubliceringen er udført af *Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora* og redaktørarbejdet af Torben Christiansen. Den 18. marts 2015 blev *Meyers Fremmedordbog* desuden lanceret som app til iOS og Android (se s. 10).

Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden

Målet for projektet er en åbning af den danske middelalders sprog og litteratur – og dermed tankeverden – for et bredere publikum, samtidig med at forskningens interesser varetages. Det skal nås ved en løbende publicering af *Gammeldansk Ordbogs* artikler i elektronisk form, ved en berigelse af disse artikler med linkning til de moderne opslagsord i *Den Danske Ordbog* eller *Ordbog over det danske Sprog* og ved en kobling ord for ord fra middelalderlige tekster til *Gammeldansk Ordbog* som løbende forklaringer.

Projektets målgruppe er sammensat. Det skal ikke nægtes, at middelalderdansk er svært at gå til; af et tilfældigt valgt opslagsord som *vægh* 'vej' findes der langt over 100 forskellige former (fx *uah*, *veeg*, *veghen*, *veye*, *væg*, *væghæ*, *waghum*, *weghna*, *wog*, *wæghænæ*, *wægs*), og en del af dem falder sammen med former af andre opslagsord (bl.a. *vathe* 'våde, fare', *veke* 'væge', *væg* 'væg', *vægge* 'kile', *væghe* 'dræbe'). Men projektet vil hjælpe læserne godt på vej, for sammenkædningen af de middelalderlige tekster, ordbogen over periodens sprog og de moderne danske ord har et stærkt formidlingspotentiale. Det er målet at gøre de gamle tekster tilgængelige

for studerende, ældre gymnasieelever, folkeuniversitetets og oplysningsforbundenes brugere, hele den historisk og litterært interesserede offentlighed. Samtidig er forskningsperspektiverne mangfoldige: Historikere, litterater, teologer, sprogforskere, kulturhistorikere inden for en bred vifte af fag, fx lærdomshistorie, medicinhistorie, socialhistorie, vil få et smidigt redskab til deres videnskabelige arbejde.

Projektet falder i to dele, en digital publicering af *Gammel dansk Ordbogs* artikler (se nærmere s. 31) og en ny version af *Studér Middelalder på Nettet* (læs mere s. 42).

ordnet.dk

Redaktion: Jørg Asmussen, Jonas Jensen, Kjeld Kristensen, Henrik Lorentzen, Sanni Nimb, Nicolai Hartvig Sørensen, Lars Trap-Jensen (ledende redaktør) og Thomas Troelsgård

Studentermedhjælp: Ida Hauerberg Wolthers

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Kjeld Kristensen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet og Kulturministeriet

ordnet.dk er Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs websted for moderne ordbøger og tekstkorpora. Siden giver adgang til digitale versioner af *Den Danske Ordbog* og *Ordbog over det danske Sprog* med supplement og til selskabets digitale og søgbare tekstsamlinger i *KorpusDK*. *ordnet.dk* indeholder desuden en række sider om resurserne, et ordspil, mulighed for at indberette nye ord samt et udvalg af sproglige spørgsmål som redaktionen løbende modtager og besvarer.

ordnet.dk har udviklet sig til at være danskernes foretrukne sted når de har brug for hjælp og vejledning med ordforrådet. Ordbøgerne er de eneste frit tilgængelige danske betydningsordbøger på nettet og er dem brugerne først støder på når de søger efter et ord ved hjælp af Google. Siden lanceringen på nettet i 2008 har *ordnet.dk* haft et stigende antal besøgende og har i februar 2015 haft ca. 80.000 besøg og 184.000 sidevisninger i gennemsnit pr. dag. Det giver *ordnet.dk* en stabil placering blandt de ca. 200

mest besøgte hjemmesider i Danmark.

2014 var et usædvanligt år for afdelingen, idet finansieringen af *ordnet.dk* var genstand for politisk behandling i Folketinget, først ved at ministeren blev kaldt i samråd, dernæst i form af et beslutningsforslag fra oppositionen der pålagde ministeren at finde de nødvendige midler til en fortsættelse af støtten på hidtidigt niveau. Beslutningsforslaget blev i sidste ende ikke vedtaget da Enhedslisten opgav sin støtte til forslaget og stillede sig tilfreds med ministerens løsningsforslag hvorefter grundbevillingen gøres betinget af at selskabet prioriterer interne midler til *ordnet.dk*'s fortsatte eksistens. Ekstraordinært bevilgede Kulturministeriet 500.000 kr. i 2014 og 900.000 i 2015, mens der fra 1. januar 2016 ikke kan påregnes yderligere kulturministerielle midler til *ordnet.dk*. Situationen efter 2015 er derfor økonomisk uafklaret.

I 2014 blev der redigeret 1.391 nye og revideret 365 eksisterende artikler i *Den Danske Ordbog*. Arbejdet med lydfiler til alle opslagsord i *Den Danske Ordbog* har måttet sættes i bero på grund af tekniske problemer

hos vores samarbejdspartner, men vi håber at kunne genoptage og afslutte projektet i 2015. Levering, opmærkning og klargøring af korpustekster er fortsat planmæssigt i året, og den interne grænseflade til korpusteksterne, som afdelingens redaktører har taget i brug til bl.a. artikelredigering, giver nu adgang til ca. 400 mio. løbende ord. En version med adgang til 45 mio. løbende ord fra omkring 2010 vil blive tilbudt til offentlig download.

På *ordnet.dk*'s hjemmeside er elementerne *Dagens ord*, *Sprogligt* og *Indsendte forslag til nye ord* på forsiden af *Den Danske Ordbog* løbende blevet vedligeholdt, og redaktørerne har ydet offentligheden sproglig førstehjælp ved bl.a. at medvirke i DR's sprogprogram *Sproglaboratoriet* på P1. De apper til ordbøger som blev udviklet og publiceret i 2013, er blevet vedligeholdt og videreudviklet i et samarbejde med firmaet Dviance. En ny app for *Meyers Fremmedordbog* udsendtes marts 2015.

Redaktørerne af *ordnet.dk* indgår i selskabets *Afdeling for Digitale Ordbøger og Tekstkorpora*. Denne afdeling varetager foruden *ordnet.dk*

kortprosattekster, som det er hensigten at udgive digitalt.

I løbet af året har redaktionen arbejdet med den tekstkritiske bearbejdning af grundteksten samt med udarbejdelse og redaktion af efterskrifterne til de i alt elleve bind. Et studieophold i Peter Seebergs arkiv har været foretaget for med udgangspunkt i den omfattende udklipssamling at eftersøge bøgernes præsentation og reception i dags- og magasinpressen. Herudover er relevante dokumenter til belysningen af bøgernes tilblivelseshistorie identificeret og gennemgået, heriblandt manuskripter og udkast, optegnelser i dag- og notesbøger, forlagskorrespondancer m.m. Hovedparten af efterskrifterne er nu modtaget, og redigeringen er enten afsluttet eller igangværende. En større arbejdsopgave har desuden været den tekstkritiske behandling og beskrivelse af de udgivelsesrelevante tekster. Der er til de fleste af bøgerne bevaret et omfattende manuskriptmateria-

le, ofte i form af både udkast, kladder og renskrift. Desuden har en del af kortprosatteksterne oprindeligt været trykt i aviser, tidsskrifter og lignende, før de eventuelt er optaget i en samling. Herudover har samtlige bøger efter førsteudgaven været genudgivet, i flere tilfælde i mere end ti varierende editioner. Redaktionen har nu indsamlet og gennemgået samtlige manuskripter og tidligere og senere tryk, og beskrivelsen af materialet er indledt.

sproget.dk

Redaktion: Laurids Kristian Fahl
It-udvikler: Jonas Nielsen
Studentermedhjælp: Astrid Hjorth Balle, Trine Wiinholt Bentsen, Kristine Lausten Boeskov, Nathalia Bogdanov og Mette Elholm Ishøj
Samarbejdspartner: Ida Elisabeth Mørch (Dansk Sprognævn)
Tilsynsførende: Jørg Asmussen og Lars Trap-Jensen
Finansiering: Kulturministeriet

sproget.dk er det sted på internettet hvor man finder vejledning, oplysning og svar på spørgsmål om det danske sprog og sprogforhold i Danmark – en hjælp i det daglige arbejde for sprogbrugere af alle slags og et søgeredskab af høj kvalitet mht. sproglige informationer.

oplysninger om retskrivningsregler, typiske sproglige problemer med tilhørende øvelser, nyttige ordlister mv., og man kan gå i dybden med sproglige temaer som *Dialekter, Hvad er sprog?, Etymologi, Ordsprog* m.fl. I små og sjove quizzer kan man derudover teste sin viden om fx chatsprog, gamle ord og ordsprog, ord fra vore nabosprog, pendulord mv., og i ordmuseet kan man gå på opdagelse blandt ord der ikke længere anvendes så hyppigt.

I det forløbne år har *sproget.dk* i samarbejde med Art director Peder Stryhn fået udviklet en række billeder til brug for markedsføringen.

Fra søgefeltet får man på én gang adgang til en lang række sproglige opslagsværker og andre nyttige værktøjer, herunder bl.a. *Retskrivningsordbogen, Den Danske Ordbog, Ordbog over det danske Sprog, Nye ord i dansk og KorpusDK*. Man finder svar på sproglige spørgsmål stillet til Dansk Sprognævn og *ordnet*-redaktionen,

To af disse billeder blev i slutningen af september og starten af oktober trykt og distribueret som Go-Cards til i alt 540 cafeer og biografer i hele Danmark. Efterfølgende har et enkelt været trykt i *Magisterbladet* og endnu et i *Dansk Noter*. Sidste års bestræbelser på at få søsat en forbedring af søgefunktionaliteten og søgeresultat-

listen er stadig i gang, og det er vores håb at dette arbejde må kunne se sin afslutning i 2015. Onsdag den 10. december 2014 satte *sproget.dk* ny besøgsrekord da i alt 18.938 brugere netop dén dag fandt vej til siden.

Studér Middelalder på Nettet

Redaktion: Simon Skovgaard Boeck og Marita Akhøj Nielsen (projektsvarlig)

It-udvikling: Thomas Hansen, Jonas Nielsen og David Svendsen-Tune

Praktikant: Martin Sejer Danielsen
Tilsynsførende: Dorthe Duncker og Anne Mette Hansen

Finansiering: Kulturministeriet og Velux Fonden

Studér Middelalder på Nettet (*middelaldertekster.dk*) tilbyder et omhyggeligt udvalgt tekstmateriale, der fremlægges i videnskabelige udgaver med tekstkritisk apparat, håndskriftbeskrivelse, litteratur- eller kulturhistorisk indledning og i et vist omfang faksimiler af originalen. Teksterne er repræsentative for middelalderens dansksprogede litteratur med hensyn til genre, periode og sprogform.

I sin oprindelige form blev *Studér Middelalder på Nettet* udarbejdet i perioden 2002-2006 og var primært henvendt til forskere og universitetsstuderende. Efter en it-opdatering i 2011-2012 arbejdes der nu på en helt ny version af sitet, som sammen med *Gammeldansk Ordbog* indgår i projektet *Middelalderens danske sprog og litteratur formidlet til nutiden* (se s. 36).

Den nye version af *Studér Middelalder på Nettet* vil bevare det videnskabelige niveau og samtidig gøre teksterne lettere tilgængelige ved at sammenkoble dem med *Gammeldansk Ordbog* (se s. 31). Der linkes fra hvert enkelt ord i teksterne til

Du er her: Forordt > Den kyske dronning

- Ettevæk
- Den kyske dronning
- Dronningekongen Laurin
- Epitafium over Jens Andersens Bøddemok
- Epitafium over Erling Frans Gråbrødre Klosterkirke, Odense
- Epitafium over dronning Kristine, Gråbrødre Klosterkirke, Odense (ca. 1521)
- Flensborg stadter
- Flores og Blansefar
- Genealogia regum Dacie
- Geste Danorum på dansk (167)
- Geste Danorum på dansk (267)
- Hægerkongeskriften (MSS 75)
- Hægerkongeskriften (MSS 65)
- Hægerkongeskriften af Niemann
- Historia Regum Dacie
- Ivar: Leversåtter
- Jens hændingsbog

Den kyske dronning

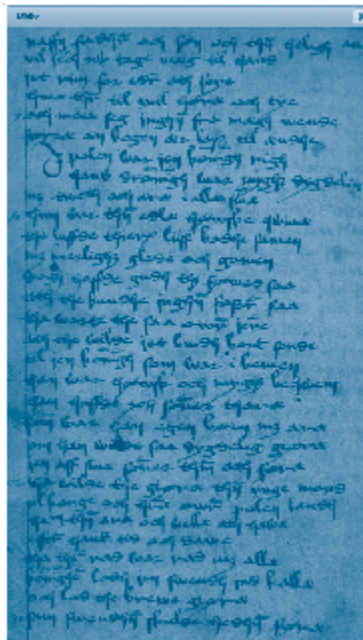
Beskrivelsen af teksten
Beskrivelsen af teksten

1100-1515

1100-1515

[1100-1515] 1100-1515
 1100-1515
 1100-1515
 1100-1515
 1100-1515

1100-1515

de relevante ordbogsartikler, og takket være linkningen fra *Gammeldansk Ordbog* til de moderne danske ordbøger vil denne kobling reelt fungere som en løbende forklaring af teksterne.

Den anden forbedring i den nye version af *Studér Middelalder på Nettet* bliver søgemulighederne. Det vil blive muligt at finde enkelte glosser i teksterne, hvad enten man går ud fra deres moderne eller deres middelalderlige form. Endvidere vil der kunne defineres søgninger med flere ord, med ordklasser og med kombinationer af disse parametre. Søgninger med moderne stavemåder vil lette brugen af teksterne betragteligt. De kombinerede søgninger vil primært appellere til forskere, der her får et helt nyt redskab.

Endelig udvides tekstudvalget. Af de gammeldanske landskabslove er *Jyske Lov* allerede udgivet i *Studér*

Middelalder på Nettet, den bliver nu suppleret med *Skånske Lov* og de sjællandske love. Udvalget af religiøs litteratur udvides med *Jesu Barndomsbog* og den gammeldanske oversættelse af 1. Mosebog. Til nyudgivelserne hører også de få vidnesbyrd om en middelalderlig folkevisedigting og den samtidshistoriske beretning om det tyrkiske angreb på Rhodos.

Det mere sammensatte publikum, den nye version af *Studér Middelalder på Nettet* er rettet til, tilgodeses ved, at teksterne kan vises på flere måder. Hvis man ønsker at læse teksten igennem, kan man vælge en visning af teksten uden noter og faksimiler af originalen. Hvis man derimod vil fordybe sig i tekstens egen historie, kan man vælge at få det tekstkritiske apparat eller billeder af originalen vist sammen med selve teksten, side for side.

I beretningsperioden har projektet arrangeret tre workshops, alle med henblik på at nyde godt af andres erfaringer og ekspertise:

Den første workshop formede sig som et halvdagsmøde med Dorthe Duncker, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet. Det fandt sted den 7. marts i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs lokaler, og emnet var opmærkning, især lemmatisering, af ældre danske tekster, et felt, hvor Dorthe Duncker er særdeles erfaren.

I samarbejde med Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Københavns Universitet, afholdt projektet den 19. marts et heldagsmøde med forskningsingeniør, dr. Gilles Souvay, Laboratoire ATILF (Analyse et Traitement Informatique de la Langue Française) ved Centre National de la recherche Scientifique og l'Université de Lorraine. ATILF er pionér inden for arbejdet med historiske ordbøger, elektroniske korpora med ældre tekster og sammenkoblingen af ordbøger og tekster. Mødet er siden blevet fulgt op af mailkorrespondance.

Den 4. september besøgte projektmedarbejdere Språkbanken ved Göteborgs universitet. I en række foredrag præsenterede selskabets ansatte *Studér Middelalder på Nettet* og medarbejdere ved Språkbanken informerede om deres arbejde med korpusopbygning, søgeværktøjer, historiske ordbøger og linkning

mellem tekst og ordbog. I Skandinavien er Språkbanken førende på disse felter. Der er truffet aftale om et langsigtet nærmere samarbejde mellem Språkbanken og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

I beretningsperioden er der opnået en række resultater. Tekstvisningen er blevet videreudviklet, og på *middelaldertekster.dk* kan man nu se faksimiler af de originaler, det har været muligt at skanne. Faksimilerne vises samtidig med translitterationerne, og brugeren kan vælge at se dem forstørret på fuld skærm. På hjemmesiden er der nu mulighed for simple og avancerede søgninger. Den første store portion XML-filer af teksterne er blevet tokeniseret, dvs. opmærket på ord- og mellemrumsniveau. Efterfølgende er tokeniseringen blevet testet og korrigeret. Tokeniseringen er en nødvendig forudsætning for linkningen mellem ord i løbende tekst og *Gammeldansk Ordbog*. Der er blevet udviklet værktøjer til semiautomatisk opmærkning af tekstord med opslagsord (lemmatisering). Sideløbende er der udviklet et redigeringsværktøj, som muliggør en effektiv og hurtig arbejdsproces. Lemmatiseringen af teksterne indebærer en linkning til artiklerne i *Gammeldansk Ordbog*. Værktøjerne er blevet testet og bruges i første omgang på en gruppe af de yngste tekster, de gammel-danske ridderromaner.

Af de planlagte nye tekstudgivelser er *Skånske Lov* i AM 28,18° (Codex Runicus) og *Jesu Barn-doms Bog* færdigredigeret og offentliggjort på middelaldertekster.dk. *Eriks Lov* i AM 455,12° er færdigredigeret, mens *Valdemars Lov* i samme håndskrift foreligger i en første version, som skal tilrettes. 1. Mosebog er afskrevet og korrekturlæst.

Hjemmesiden er desuden blevet udvidet med en lang række latinske tekster fra den danske middelalder, hovedsagelig historiske tekster. Tue Søvsø har forestået disse udgivelser, som er finansieret af Københavns Universitet.

Hans Svanings Danmarkshistorie

Udgiver: Peter Zeeberg

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen, Harald Ilse og Karen Skovgaard-Petersen

Finansiering: Carlsbergfondet

Hans Svaning (ca. 1500-1584) var uofficiel kongelig historieskriver i Danmark i anden halvdel af 1500-tallet. Hans hovedværk var en fuldstændig Danmarkshistorie på latin, som lå færdig i 1579. Den blev aldrig trykt i sin helhed, men manuskriptet blev flittigt brugt af de efterfølgende historikere – indtil det gik tabt ved Københavns brand i 1728.

Inden da var to længere uddrag af værket dog blevet trykt, og andre dele afskrevet af forskellige forskere, så man stadig i dag kan få et indtryk af det omfattende værk: et bredt fortællende historieværk i den klassiske retoriske tradition og med sans for den rammende anekdote. De bevarede dele af denne Danmarkshistorie bliver nu udgivet på latin med dansk paralleltekst.

Den afsluttende revision af manuskriptet pågår.

Anna og Michael Anchers breve

Udgiver: Elisabeth Fabritius

Tilsynsførende: Finn Gredal Jensen, Jørgen Korsgaard-Pedersen, Jesper Gehlert Nielsen og Inger Sørensen (Det Kongelige Bibliotek)

Finansiering: Beckett-Fonden

Projektet gælder en videnskabelig publicering af breve fra og til kunstnerparret Anna Ancher (1859-1935) og Michael Ancher (1849-1927). De ældste korrespondancer giver indblik i Anna Anchers uddannelse og Michael Anchers vej til sit kunstneriske gennembrud i 1880, hvor parret gifter sig. Af Anna Anchers mors breve fremgår, hvor stærkt hun tror på datterens evner og aktivt støtter uddannel-

stedet. Skagenskunsten er forankret i fransk naturalisme og realisme og udgør en hovedhjørnesten i Det Moderne Gennembrud i dansk maleri. I den tidlige periode har parret især kontakt med Carl Locher og Holger Drachmann. I 1880'erne bliver især P.S. Krøyer den dominerende skikkelse i kunstnerkolonien, og den deraf følgende rivalisering diskuteres pr. brev. I 1883 opstår venskabet med Georg og Gerda Brandes og Henrik Pontoppidan. Under parrets ophold i Paris 1889 får det et nært forhold til Sophus Schandorph og en række nordiske kunstnere.

Brevene skifter karakter i 1890'erne, hvor Skagensmalerne ikke længere repræ-

sen, ligesom de fortæller om lokalbefolkningens hårde livsbetingelser med drukneulykker og strandinger.

Som de første malere bosætter Anchers sig i Skagen og får dermed en central placering i den nyskabende, internationale kunstnerkoloni, som fra 1879 og igennem 1880'erne udfolder sig på

senterer den kunstneriske avantgarde, men hvor deres popularitet hos publikum til gengæld tager til. Med turismens indtog i Skagen får Anchers bekendte blandt journalister, skuespillere og sommergæster, som køber eller bestiller malerier. Efter 1900 bliver byens embedsmænd og deres fruer en

del af kunstnerkredsen, Drachmann får fast bopæl i Skagen, og Laurits Tuxen køber sommerbolig. Senere bliver kong Christian 10. og dronning Alexandrine ofte gæster hos Anchers. I 1908 er Michael Ancher medstifter af Skagens Museum og engagerer sig frem til sin død i kunstkøb og en ny museumsbygning. Samtidig undrer parret sig over tidens moderne maleri. Kulturhistorisk giver brevene samlet set et meget nuanceret billede ikke blot af kunstmiljøet, men af Skagen i bredere forstand.

Korrekturlæsningen af de 5 tekstbind blev iværksat ultimo 2013, og de bearbejdes redaktionelt i takt med, at korrektoren afsluttes. Det righoldige billedmateriale bestående af historiske fotografier er indsamlet, og der er indgået aftale med Carl-H. K. Zakrisson om grafisk tilrettelægning af udgaven, som afsluttes med et registerbind.

Jens Baggesen: Labyrinten

Udgiver: Henrik Blicher
Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Klaus P. Mortensen

Værket er af Henning Fenger blevet kaldt »det 18de århundredes originaleste prosaværk«, men siden det første gang blev trykt i to bind i 1792 og 1793, har Jens Baggesens (1764-1826) følsomme rejsebeskrivelse fra revolutionsåret 1789 kun kunnet læses i beskårne og hårdt redigerede udgaver. Opgaven går da ud på at tilvejebringe en kritisk og kommenteret udgave af den oprindelige helhed. Beslutningen om at udgive helheden og ikke nøjes med nok så veloplagte klassikeruddrag har betydning for kommentarniveaue: Ved at punktkommentere værkets lokale kontekst får man et klarere billede af Baggesens mellemværende med sin samtid.

Manuskriptet er indleveret til og drøftet med redaktionen. Det er blevet besluttet at udgive titlen i to bind i serien *Danske Klassikere*. Bindene forventes at udkomme medio 2015.

Herman Bangs breve

Udgiver: Gert Posselt

Tilsynsførende: Flemming Conrad og Sten Rasmussen

Finansiering: Augustinus Fonden og Carlsbergfondet

Herman Bang (1857-1912) meddelte sig flittigt via breve og telegrammer til en omfattende personkreds, som afspejler hans eget mangesidige virke fra 1870'erne til 1912.

Kun relativt få af disse breve er hidtil blevet publiceret. I Det Kongelige Bibliotek findes mellem 2.500 og 3.000 breve fra Bang til et par hundrede forskellige adressater. Andre offentlige samlinger i ind- og udland rummer Bangbreve, ligesom der spredt i privat eje befinder sig breve fra ham. Breve til Bang er derimod sjældne, antagelig fordi han ikke selv gemte på modtagen post. En gradvis publicering af alle bevarede Bangbreve vil forsyne forskningen med et vigtigt materiale til forståelse af den biografiske ramme om hele Bangs virksomhed som forfatter, oplæser, journalist og sceneinstruktør.

Arbejdet med de ca. 500 breve til Peter Nansen (1861-1918), som i knap hundrede år har ligget i Det Kongelige Bibliotek, blev indledt i november 2014. I løbet af foråret inddrages de ca. 100 bevarede breve fra Bang til Betty Nansen (1873-1943) i udgaven. Kommenteringsarbejdet vil strække sig hen over sommer og efterår og forventes afsluttet ultimo 2015. Der stiles mod en bogudgivelse af disse ca. 600 breve, som samtidig gøres tilgængelige i elektronisk form.

Dette indledende arbejde giver mulighed for at fastlægge det bedst egnede niveau for tekstkritik og kommentering samt finde den rette platform for den elektroniske publicering, som i høj grad er ønskelig for videre udgivelser af Herman Bangs breve.

Herman Bangs dramatik

Udgiver: Knud Arne Jürgensen
Tilsynsførende: Sten Rasmussen
Finansiering: Carlsbergfondet

De sidste ti år har bragt en lang række nyudgivelser af Herman Bangs værker i såvel Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs regi (bl.a. i serien *Danske Klassikere*) som på en lang række danske forlag. Disse nyudgivelser omfatter Bangs romaner, noveller, kortprosa, teateressayistik og journalistik. Af de mange-sidige Bang-udgivelser kan især fremhæves udgaverne af *Realisme og Realiser* og *Kritiske Studier og Udkast, Vekslende Themaer* og ikke mindst afslutningen i 2010 af den samlede udgave af *Bangs Romaner og noveller*.

En sidste og væsentlig del

af Bangs forfatterskab mangler dog stadig at foreligge i en kritisk og kommenteret udgave, nemlig Herman Bangs dramatik. Bang lægger ud som dramatiker allerede som 20-årig, og i løbet af de næste femten år fremkommer han med ét nyt dramatisk værk – i hovedsagen enaktere – for hver sæson. Disse skuespil indeholder mange fine dialoger, der har deres klare paralleller i situationer og optrin i hans senere romaner og kortprosa. Bangs dramatik kan i dette perspektiv betragtes som skitser til hans talrige dialoger og replikskifter i prosaforfatterskabet. Desuden dramatiserer han selv i de senere år nogle af sine væsentligste romaner for scenen.

Bestyrelsen foreslår, at udgivelsen tages af programmet.

Thomas Bartholin d.æ.s breve

Udgiver: Niels W. Bruun

Tilsynsførende: Niels Jørgen Green-Pedersen og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet

Thomas Bartholins (1616-1680) forfatterskab blev i sin tid af Odin Wolff betegnet

som »den Skat af Kundskaber og Underretninger om Naturen, Mennesket og Tidsalderens Egenheder hiemme hos os, hvilken findes nedlagt i vor

Landsmand Thomas Bartholins Skrifter«. Denne præcise karakteristik er også dækkende for Bartholins korrespondance, som han i redigeret form selv udgav i årene 1663-1667. Hertil kommer så de breve, der findes i andre trykte kilder, eller som udgiveren har fundet i danske og udenlandske arkiver.

Den kritiske udgave af de bartholinke breve omfatter hele dette materiale samt en engelsk oversættelse heraf. Den latinske tekst er etableret og samtlige breve oversat. Der pågår nu en afsluttende redaktion af den engelske oversættelse.

Thorkild Bjørnvigs lyrik

Udgiver: Benedikte F. Rostbøll

Tilsynsførende: Per Dahl og Keld Zeruneith

Thorkild Bjørnvig (1918-2004) står som den centrale lyriker i tiden lige efter 2. Verdenskrig, en brobygger mellem en traditionsbevidst poesi og den senere modernisme. Han har status af en nyklassiker, der ikke er til at komme uden om i dansk digtning. Alligevel findes hans digte ikke i en videnskabelig udgave med grundige kommentarer, der kan gøre digtene tilgængelige for et større publikum.

Bjørnvigs lyriske forfatterskab, der omfatter fjorten digtsamlinger og en række digte offentliggjort i tidskrifter, aviser m.v., falder i to hovedfaser: (1) 1947-1968; (2) 1968-1993. Den første fase rummer fem store digtsamlinger. Disse fem samlinger udgør hver især et højdepunkt i Bjørnvigs forfatterskab og i periodens poesi. De udgør tillige en tematisk helhed, hvilket hidtil ikke er blevet belyst. Det er derfor i første omgang mest preserende at udgive disse fem digtsamlinger i en pålidelig videnskabelig udgave med titlen *Thorkild Bjørnvig 1947-1968*, men projektet kan med fordel tilrettelægges således, at det vil kunne følges op af *Thorkild Bjørnvig 1968-1993* siden hen. Det er også hensigten at trykke dels en række manuskriptbaserede digte, dels en række digte fra

perioden 1947-1968, som ikke er optaget i digtsamlingerne, men udelukkende trykt i tidsskrifter og aviser.

Bjørnvigs digte går i dialog med et stort og ofte vanskeligt stof, der kalder på kommentarer og forklaringer. Han trækker på en lang mytologisk og filosofisk tradition, der inkluderer antik, bibelsk og nordisk mytologi. Bjørnvig indskriver sig derudover i en tyskorienteret romantisk, symbolistisk lyriktradition. Mange af digtene har også en interessant og delvis udforsket tilblivelseshistorie, som bør kortlægges. Han rettede i stor udstrækning i sine digte, ikke kun mellem manuskript og førsteudgave, men også ved senere udgaver.

Der er i beretningsåret ikke arbejdet på projektet. Udgiveren er de næste år engageret til anden side; i mellemtiden forsøges det at tilvejebringe midler til finansiering af udgiverarbejdet.

Anders Bording: Samlede Skrifter

Udgivere: Paul Ries og Erik Sønderholm †

Tilsynsførende: Ole Feldbæk og Steffen Heiberg

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Da Peder Terpager og Hans Gram med støtte fra Frederik Rostgaard i 1735 lod udgå deres udgave af Anders Bordings (1619-1677) samlede skrifter, lod de teksten af digtene og af den versificerede månedsavis *Den Danske Mercurius* fremtræde i en moderniseret sprogdragt, ligesom Hans Gram forsøgte at gøre værkerne tilgængelige for »enhver vittige Læser« ved at forsyne dem med »fornødne Opliusninger ved flere Stæder, hvor Meeningen formedelst visse Historiske Omstændigheder er ikke lige klar for alle, i det mindste ikke saa aabenbar, som den var paa Tider, da Versene skreves«. Mens Erik Sønderholm genoplivede digtene, og faksimilegengivelsen af *Den Danske Mercurius* automatisk genskabte avisen, arbejdes der stadig på det fjerde bind, kommentaren til den del af Bordings produktion, hvori han efter Grams mening bedst viste sin »Poetiske Opfinding og Artighed, eller hans Rigdom og Overflødig-hed i Talen«. Formålet med kommentaren, der har form af et leksikon af sprogligt, geografisk, biografisk og alment kulturelt indhold, er derfor at gøre *Den Danske Mercurius* tilgængelig for en

nutidslæser som et værk, hvis forfatter ikke blot beskrev, men også fortolkede sin egen og sin samtids verden.

Der arbejdes på renskrivning, korrekturlæsning og redigering af det fjerde bind.

Udkommet:

Anders Bording: *Digte* (1984)

Anders Bording: *Den Danske Mercurius* (1984)

Kommentar til Anders Bornings digte (1986)

Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad

Udgivere: Per Dahl og Sten Rasmussen

Tilsynsførende: Uffe Andreasen og Steffen Heiberg

Berlin som tysk Rigshovedstad (1885) er ordnet i 67 tematiske kapitler, der opsummerer Georg Brandes' (1842-1927) erindringer og indtryk fra årene 1877-1883, oprindeligt publiceret i danske, norske og svenske dagblade og tidsskrifter.

Udgaven, der følger førsteudgaven, men gør rede for forholdet til de underliggende artikler og senere ændringer, gengiver de oprindelige illustrationer, der blev udeladt ved optrykket i *Samlede Skrifter*. Bogens godt 500 sider tekst foreligger opsat og er under korrekturlæsning. Kommentarer, tekstkritik og registre er under fortsat bearbejdning. På grund af vanskelige arbejdsforhold har arbejdet været stillet i bero, men genoptages i 2015.

Georg Brandes' Correspondance, 2e Série

Udgivere: Zsuzsanna Bjørn Andersen (den ungarske brevveksling), Klaus Bohnen (den tysk-østrigske brevveksling), Per Dahl (den tysk-østrigske brevveksling), NN (den russiske brevveksling) og NN (den polske brevveksling)

Tilsynsførende: Flemming Conrad, Per Dahl (den ungarske brevveksling) og Lars Peter Rømhild

Finansiering: Brandt-Brandtved Fonden, Else Marie Moth-Lunds Fond og Politiken Fonden

Bindene med Georg Brandes' (1842-1927) brevvekslinger med ungarske, tysk-østrigske, russiske og polske kulturpersonligheder indgår i udgaven af *Georg Brandes' Correspondance*. Den første serie udkom 1952-1966 og medtog kun få, meget store brevvekslinger med udvalgte forfattere. Anden serie sigter bredere og omfatter derfor flere korrespondenter og litterære miljøer, der dokumenterer Georg Brandes' internationale indflydelse.

Den ungarske brevveksling: I samarbejde med prof. dr.

András Masát, Andrásy Universitát Budapest, er manuskriptet revideret. Transskriberingen af brevene er gennemgået i samarbejde med dr. Eike Nebelin. Manuskriptet er godkendt af tilsynet, og arbejdet med at tilvejebringe finansiering er indledt.

Den tysk-østrigske brevveksling: På grund af udgiverens øvrige arbejde og sygdom skrider arbejdet langsomt frem, men arbejdet kan forhåbentlig afsluttes 2015-2016.

Den russiske brevveksling: Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Den polske brevveksling: Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Udkommet:

Correspondance de Georg Brandes. I: La France et L'Italie (1952)

Correspondance de Georg Brandes. II: L'Angleterre et La Russie (1956)

Correspondance de Georg Brandes. III: L'Allemagne (1966)

Correspondance de Georg Brandes. IV: Notes et Références (1966)

Georg Brandes' Nietzscheforelæsninger 1888

Udgivere: Per Dahl og Gert Posselt

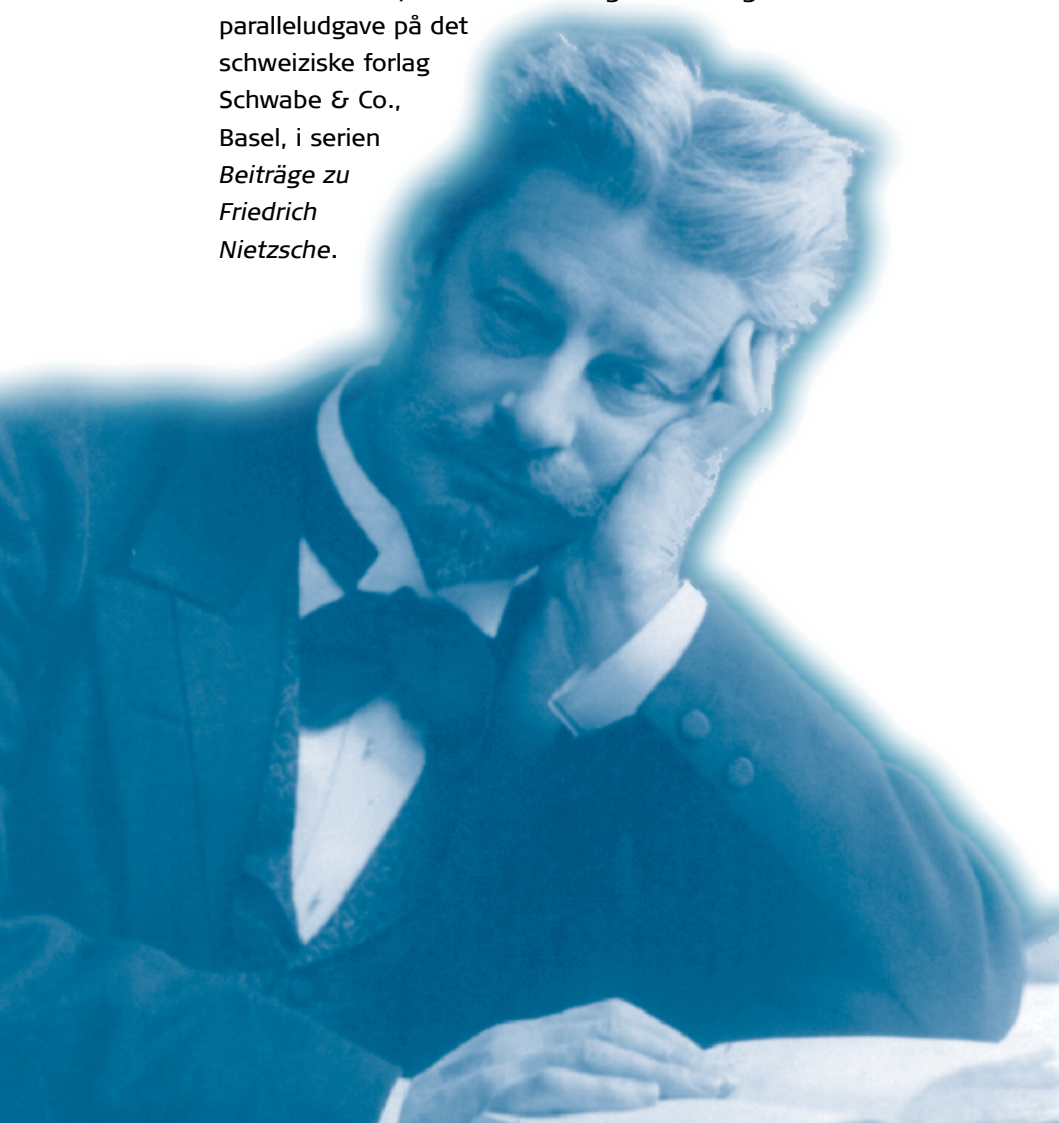
Tilsynsførende: Carl Henrik Koch

Finansiering: Carlsbergfondet

Projektet omfatter en udgivelse af manuskriptet til Georg Brandes' (1842-1927) fem banebrydende forelæsninger ved Københavns Universitet i foråret 1888 over den tyske filosof Friedrich Nietzsche og af de deraf afledte artikler om »Aristokratisk Radikalisme«, der tryktes i hhv. *Tilskueren* og *Deutsche Rundschau* 1889 og 1890. På grund af den internationale interesse for forelæsningerne publiceres de i en dansk-tysk paralleludgave på det schweiziske forlag Schwabe & Co., Basel, i serien *Beiträge zu Friedrich Nietzsche*.

Teksten er ledsaget af en fyldig indledning og oplysende noter; den danske tekst desuden af et tekstkritisk apparat, mens apparatet i den tyske oversættelse rummer henvisninger til de refererede steder i Nietzsches værker.

Den danske og tyske tekst til såvel forelæsninger som tidsskriftversioner foreligger i afsluttet korrektur. Et fragment er tilføjet sammen med en tysk tekst, som fragmentet har vist sig at ligge til grund for. Tilføjelserne foreligger på dansk og tysk i afsluttet korrektur. Indledningen slutredigeres i forsommeren 2015, samtidig med at også oversættelsen af indledningen slutredigeres.

P.O. Brøndsteds dagbøger fra ungdomsrejsen

Udgiver: Gorm Schou-Rode

Tilsynsførende: Ivan Boserup

Konsulent: Bodil Bundgaard

Rasmussen (Nationalmuseet)

Finansiering: C.L. Davids Fond

De bevarede rejsedagbøger fra P.O. Brøndsteds (1780-1842) ungdomsår 1806-1812 rummer et mangesidet begavet menneskes levende

fint skildret, og der bringes mange detaljer om livet i den tysk-danske koloni i byen. Tilblivelsen af Adam Oehenschlägers værker følges, såvel som digterens gensyn med kollegaen Jens Baggesen. Der er talrige oplysninger til belysning af den almindelige lærdomshistorie, men ikke mindst musik-, kunst- og teaterhistorikere vil finde megen ny information.

beskrivelse af tidens Europa. Skildringen af rejsen i Det Osmanniske Rige er et unikt dokument, men også optegnelserne fra det forberedende ophold i Paris rummer meget værdifuldt materiale. Stemningen i verdens hovedstad, Napoleons Paris, er

Gennemlæsningen er afsluttet, forord og indledning skrevet, og det redaktionelle og grafiske arbejde indledt. Fra C.L. Davids Fond er der i august 2014 bevilget fuld støtte til publikationen, som forventes udgivet i efteråret 2015

Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I-XV

Redaktion: Sten Ebbesen, Alfred Otto †, Jan Pinborg † og Heinrich Roos †

Tilsynsførende: Niels Jørgen Green-Pedersen, Fritz Saaby Pedersen og Erik Petersen

Finansiering: Carlsbergfondet

Corpus Philosophorum Danicorum er en samlet udgave af videnskabelige arbejder fra middelalderen, som har danske forfattere. Alle værker er på latin, og de fleste har filosofisk indhold. Første bind fremkom i 1955, bind XIII i 1998 (bind IX var imidlertid oversprunget). Bind XIV, indeholdende Boethius de Dacias kvæstioner til Aristoteles' *De anima* og nogle anonyme kvæstioner til *Metafysikken*, som står i afhængighedsforhold til Boethius', udkom i 2009.

Næste forudsete udgivelse er bind IX, som vil indeholde en samling af logiske og grammatiske afhandlinger (sophis-

mata), hvortil også Boethius de Dacia har bidraget. Bindet udgives af Sten Ebbesen og Irène Rosier-Catach (Paris). Manus forventes færdiggjort i løbet af 2017.

Udkommet:

- I,1-2: *Johannis Daci Opera* (1955)
- II: *Martini de Dacia Opera* (1961)
- III: *Simonis Daci Opera* (1963)
- IV: *Boethii Daci Modi significandi* (1969)
- V,1: *Boethii Daci De generatione* (1972)
- V,2: *Boethii Daci Physica* (1974)
- VI,1: *Boethii Daci Topica* (1976)
- VI,2: *Boethii Daci Opuscula* (1976)
- VII: *Inceptorum Auctorum Quaestiones super Sophisticos Elenchos* (1977)
- VIII: *Boethii Daci Quaestiones super IV librum Meteorologicorum* (1979)
- X,1: *Petri Philomenae de Dacia Opera quadrivitalia* (1983)
- X,2: *Petri de S. Audomaro Opera quadrivitalia* (1984)
- XI,1-2: *Andreae Sunonis filii Hexaëmeron* (1985)
- XII: *Nicolai Drukken De Dacia Opera* (1998)
- XIII: *Thuonis De Vibergia Opera* (1998)
- XIV: *Boethii Daci Quaestiones Super Librum De Anima – Anonymi Boethio Daco Usi Quaestiones Metaphysicae* (2009)

Danmarks gamle Ordsprog I-VIII

Udgivere: Simon Skovgaard Boeck, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †

Tilsynsførende: Allan Karker

Finansiering: Augustinus Fonden (bind I-III), Carlsbergfondet og Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Danmarks gamle Ordsprog er den videnskabelige standardudgave af danske ordsprog. I sit anlæg adskiller den sig fra andre udgaver ved at lægge samlinger af ordsprog til grund for udgivelsen, hvor andre værker har valgt det enkelte ordsprog som udgangspunkt. I alt 27 samlinger fra perioden 1500-1700 udgives i bogform (i nytryk eller faksimile); det samlede antal ordsprog er ca. 33.000. Den valgte form giver forskeren mulighed for at undersøge de enkelte samlinger, men det betyder også, at et register bliver en uundværlig indgang til værket, hvis man fx vil se, hvordan et ordsprog har ændret sig gennem tiden.

For at projektet kan afsluttes, mangler indledningen til bind III (Ribekredsens ordsprogssamlinger) samt bind VIII (registre). Manuskript til bind III har passeret tilsynet og er for nærværende til gennemlæsning hos en ekstern ekspert.

Udkommet:

- I,1-2: Peder Låles Ordsprog (1979)
- II: »Hans Thomissøns Ordsprog« & Poul Enevoldsen: *Farrago* (1977)
- IV: *Problemata et Proverbia moralia* & Hans Chr. Sthens Ordsprog (1987)
- V: Daniel Matras: *Proverbes* (1981)
- VI: Samlinger fra 17. århundrede (1980)
- VII,1-2: Peder Syv: *Aldmindelige Danske Ordsproge* (1983-1988)

Holger Drachmann – Amanda Nilsson (»Edith«). En brevveksling

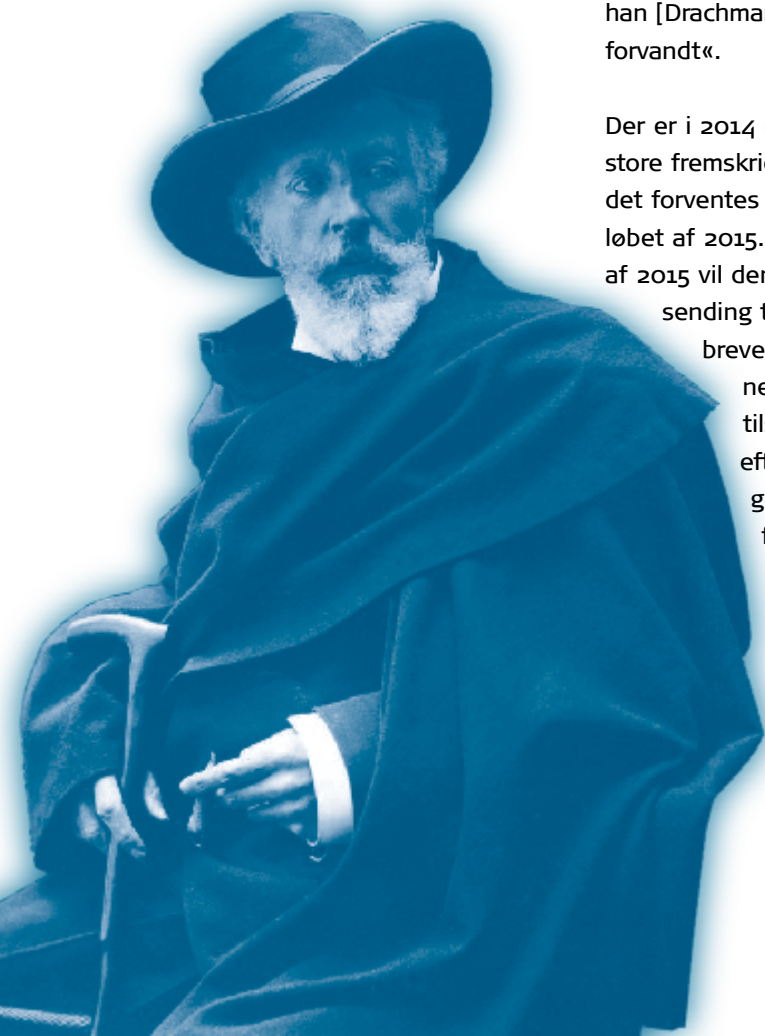
Udgiver: Henk van der Liet

Tilsynsførende: Torben Nielsen † og
Lars Peter Rømhild

Det Kongelige Bibliotek erhvervede i 1947 ca. 850 breve fra digteren Holger Drachmann (1846-1908) til »Edith«, dvs. Amanda Nilsson, senere Gerlach (1866-1953). Siden har der været stort behov for en kommenteret udgave af dette brevmateriale, ikke mindst fordi Morten Borups *Breve fra og til Holger Drachmann I-IV*, 1968-1970, ligeledes udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, forbigår disse breve. Forklaringen er, at Borup ikke

mente, at brevene til og fra »Edith« havde tilstrækkelig litteraturhistorisk betydning. Til trods for dette synspunkt gør han i forordet opmærksom på, at »Udgivelsen af et udvalg af breve, der belyser digterens privatliv, kunne ligeledes være ønskelig«. »Edith« spillede en central rolle i Drachmanns modne forfatterskab, dvs. fra ca. 1887 til ca. 1898. Fhv. overbibliotekar og nu afdøde tilsynsførende på denne udgave, Torben Nielsen, har i *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek* gjort opmærksom på, at »Amanda Gerlachs papirer udgør et værdifuldt tilskud til vort kendskab til Drachmann i »Edith«-perioden, og ikke mindst til Amanda Nilsson selv som den fine og hengivne kvinde, hvis tab han [Drachmann] aldrig rigtigt forvandt«.

Der er i 2014 ikke sket det store fremskridt, men arbejdet forventes genoptaget i løbet af 2015. Mod slutningen af 2015 vil den første større sending transskriberede breve (ca. 500) kunne afleveres til tilsynet. I løbet af efteråret 2015 frigøres udgiveren fra sine administrative forpligtelser og vil kunne intensivere arbejdet med Drachmanns breve.

Peder Hegelund: Susanna

Udgiver: Leif Stedstrup
Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen og Marita Akhøj Nielsen

I versdramaet *Susanna* gen-digter Peder Hegelund (1542-1614) en apokryf bibelsk beretning om den ærbare ægtehustru Susanna, som eftertragtes af to vellystninge. Den gode får sin belønning, og de onde får deres velfortjente straf, begge dele takket være profeten Daniel. Undervejs indlægger Hegelund på egen hånd en omfangsrig monolog fra kvindeskikkelsen *Calumnia*, der i mange detaljer analyserer fænomenet bagtalelse. Hegelund stammede fra Ribe, og med udgivelsen af dette værk vil den påbegyndte række af gamle skolekomedier rimeligt dække de danske landsdele.

Udgiveren ser sig desværre ikke i stand til at færdiggøre arbejdet. Bestyrelsen foreslår udgivelsesarbejdet overdraget til Flemming Lundgreen-Nielsen, der da udtræder af tilsynet.

William Heinesens breve. Et udvalg

Udgiver: Bergur Rønne Moberg
Tilsynsførende: Esther Schat Kielberg, Jørgen Schack og Aldís Sigurðardóttir
Finansiering: Velux Fonden og Granskingarråd Føroya

William Heinesens (1900-1991) lange brevskrivningsperiode omfatter årene 1917-1990, dvs. fra før debuten i 1921 til efter udgivelsen af hans sidste fiktionsværk i 1985. Der foreligger tre brevsamlinger af William Heinesen: et nyetableret arkiv opbevaret hos Heinesen-familien i Tórshavn, et arkiv af breve fra Heinesen til Ebba Hentze opbevaret på Det Kongelige Bibliotek og endelig endnu et Heinesen-arkiv på Det Kongelige Bibliotek, der bl.a. indeholder en brevkorrespondance mellem William Heinesen og Jørgen-Frantz Jacobsen. Udgaven kommer til at indeholde breve fra alle tre samlinger og vil således byde på eksempler på Heinesens brevkunst gennem ca. 70 år.

Det endelige udvalg foreligger nu og består af ca. 90 breve svarende til omtrent 500 sider eksklusive kommentarer, registre etc. Langt de fleste af Heinesens breve tilhører den traditionelle vennebrevsgenre, men udvalget rummer også det, Heinesen kaldte 'afhandlingsbreve', der mere ligner essays end egentlige breve. I 2014 er der tilføjet enkelte breve for at styrke repræsentationen af breve fra perioder,

hvor udvalget hidtil har budt på relativt få breve. Nogle af disse breve er hentet fra andre forfatterarkiver på Det Kongelige Bibliotek, herunder i Hans Kirks og Otto Gelsteds arkiver, som begge var blandt Heinesens nærmeste venner. Med de senest tilføjede breve foreligger det endelige brevudvalg. Arbejdet med at kommentere brevene er tæt på at være færdigt. Fortolkningsmæssigt åbner et bredt brevudvalg for en undersøgelse af brevene som et samlet grundlag for forfatterskabet og dets vej gennem størstedelen af det 20. århundrede.

Sideløbende udarbejdes en registrant over indholdet af Heinesens arkiver på Det Kongelige Bibliotek og familiearkivet på Færøerne.

Den 1. januar 2012 påbegyndte udgiveren et treårigt postdoc.-projekt om William Heinesens breve og forfatterskab med titlen *Ekko over Atlanten. En kommenteret udgave af udvalgte breve af William Heinesen samt en tilhørende afhandling om*

brevene som værktøilblivelse. Projektet bliver udført på Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab ved Københavns Universitet. Foruden udgivelsesarbejdet består projektet af en tilhørende mindre publikation om brevene som værktøilblivelse.

Projektets to bøger forventes udgivet 2015-2016.

Leonora Christina: Jammers Minde

Udgivere: Poul Lindegård Hjorth † og Marita Akhøj Nielsen

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Carlsbergfondet

Leonora Christinas (1621-1698) *Jammers Minde* er et af de mest bevægende dokumenter, der er overleveret os fra Danmarkshistorien. Den stolte kongedatters beretning om de mere end 21 år, hun måtte henleve som fange i Blåtårn under uhumske og ydmygende forhold, omgivet af hoverende, rå vogtere, frataget muligheden for meningsfuld beskæftigelse, er umiddelbart gribende. Sin usvækkede charme får værket fra det præcist sansede, uretoucheret realistiske billede af det myldrende

lille samfund, der udfolder sit mangfoldige liv inden for Blåtårns mure.

Bind 2 vil falde i tre hovedafsnit: 1) sproglige og reale kommentarer til *Jammers Minde*, 2) en beskrivelse af værkets sprog og 3) et tillæg bestående af Leonora Christinas bevarede egenhændige danske skrivelser og andre aktstykker, hvoraf flere aldrig har været udgivet. Der arbejdes i første omgang med tillægget, da udgivelsen af Leonora Christinas egenhændige dansksprogede breve og akstykker vil være en væsentlig forudsætning for sprogbeskrivelsen.

Udkommet:

Leonora Christinas Jammers Minde.
Diplomatarisk udgave (1998)

Johannes V. Jensen: Den gotiske Renaissance

Udgivere: Aage Jørgensen og Monica Wenusch

Tilsynsførende: Jesper Gehlert Nielsen og Sven Hakon Rossel

I 1901 udgav Johannes V. Jensen (1873-1950) to betydelige bøger: *Vinteren (Kongens Fald, 3. del)*, en kunstnerisk tribut til og måske også afsked med 1890'er-dekaden, og *Den gotiske Renaissance*, en fanfareagtig velkomsthilsen til modernitetens og teknikkens nye århundrede. Sidstnævnte er en art sammenskrivning af avisreportager hjemsendt fra Spanien, hvor Jensen i sommeren 1898 dækkede den Spansk-Amerikanske Krig (eller rettere: den sociale turbulens på hjemmefronten, som krigshandlingerne i filippinske og cubanske farvande gav anledning til), samt fra Paris, hvor han i sommeren 1900 dækkede den store Verdensudstilling, opfattet som et gennembrud for den »gotiskhed«, som hans spanske oplevelser ikke havde

rummet forvarsler om, men som de nordisk-angelsaksiske befolkninger havde gjort sig klar til.

Den gotiske Renaissance

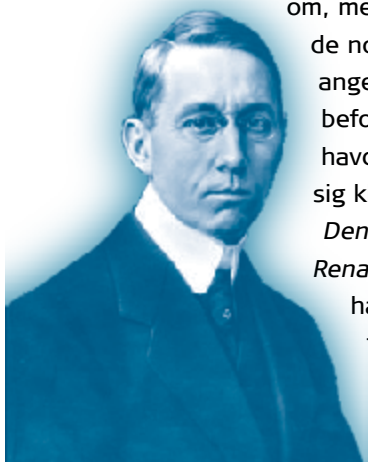
har da på forunderlig vis den mod-

sætning indbygget i sig, som den programmatisk viser ud over. Den er således langt mere litteraturhistorisk interessant, end udgivelsehistorien antyder: ét optryk, gengivet efter originalen, men ukommenteret og knap nok korrekturlæst.

Hertil kommer, at selve forholdet mellem de oprindelige avisartikler og den 'endelige', redigerede tekst fordrer en opmærksomhed, som det endnu dårligt har fået. Udgaven vil følgelig omfatte *Den gotiske Renaissance* fra 1901 som grundtekst, suppleret med de originale avisartikler fra *Social-Demokraten* og *Politiken*, og med tilføjelse af kommentarer og efterskrift. Tillige vil udgaven medtage et par 'spanske' artikler, som ikke blev tilgodeset ved redaktionsprocessen i 1901.

Udgaven vil føje sig ind i en større sammenhæng: (1) den vil flugte med *Ord og Virkelighed. Forfatterskabets hidtil ikke optrykte artikler* ved Aage Jørgensen, bind 1-5 (2014); (2) den vil knytte sig til online-tilgængeliggørelsen for få år siden af 40 Jensen'ske prosaværker; (3) den vil lægge op til udgivelsen af *Himmerlandshistorierne* ved Per Dahl og Aage Jørgensen i serien *Danske Klassikere*.

Teksten, etableret og korrekturlæst, beror tillige med kommentaren hos tilsynet; efterskriften er under udarbejdelse.

Johannes V. Jensen: Kongens Fald

Udgiver: Sven Hakon Rossel

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen

Kongens Fald (1900-1901) er et hovedværk ikke blot i Johannes V. Jensens (1873-1950) forfatterskab, men i dansk litteratur overhovedet og er da også ved flere rundspørger udnævnt til århundredets danske roman. En manuskriptudgave af teksten vil være af uvurderlig betydning for Johannes V. Jensen-forskningen, idet den giver mulighed for at kigge forfatteren over skulderen og følge selve skabelsesprocessen skridt for skridt: Denne kan følges ved hjælp af et letforståeligt notations-system. Udgaven er yderligere enestående derved, at der kun er ganske få kladder bevaret fra Jensens hånd.

Manuskriptet er indleveret og bearbejdes af redaktionen. Det undersøges desuden, hvorvidt manuskriptgengivelsen kunne opstilles synoptisk med en kritisk gengivelse af førsteudgaven.

Johannes Jørgensen: Mit Livs Legende

Udgivere: Elise Iuul og Henrik Wivel

Tilsynsførende: Finn Gredal Jensen og Sebastian Olden-Jørgensen

Finansiering: Velux Fonden

I 2016 er det 100-året for udgivelsen af første bind i digteren Johannes Jørgensens (1866-1956) erindringsværk *Mit Livs Legende*. Værket består af syv bøger med titlerne: *Den røde Stjerne* (1916), *Taarnet* (1916), *Vælskland* (1917), *Det usyrede Brød* (1918), *Ved den skønne Tempeldør* (1918), *Guds Kværn* (1919) og *Over de valske Mile* (1928).

Værket er delvis baseret på Johannes Jørgensens over 800 minutiøst førte dag- og notesbøger, som der citeres fra, og som giver værket en dokumentarisk og autentisk kvalitet. *Mit Livs Legende* er på den ene side et enestående vidnesbyrd om kulturlivet omkring år 1900 med et rigt dansk, nordisk og europæisk persongalleri og på den anden side en selvbiografi, der beskriver Johannes Jørgensen fra han som 16-årig kommer fra barndomsbyen Svendborg til København, til han i 1915 lader sig skille fra sin første kone, Amalie Ewald, for derefter at gå i eksil i Assisi i Italien.

Men frem for alt er *Mit Livs Legende* et bekendelsesskrift i traditionen fra Augustin og Rousseau med en nådesløs selvudlevering. I Johannes Jørgensens iscene-

sættelse af begivenhederne i de formative år af hans liv er *Mit Livs Legende* tillige et forsøg på at skabe en udviklings- og dannelsesroman i traditionen fra Goethes *Wilhelm Meister*. Læseren bringes på lære- og vandreår og indvies i en forvandling, der har til formål at bringe hovedpersonen i harmoni med de dybeste tilskyndelser i hans væsen.

Helt centralt i denne proces er Johannes Jørgensens

konvertering til katolicismen i 1896 og det brud, det medfører, dels i forhold til hans ungdoms forbillede Georg Brandes og hans kreds, dels i forhold til hans venner og kolleger omkring tidskriftet *Taarnet* (1893-1894) med Sophus

Claussen, Ingeborg og Viggo Stuckenberg som de centrale. Og endelig den ekstreme anfægtelse, der opstår efter konversionen, hvor Johannes Jørgensen ikke kan finde sig til rette med sig selv og føler sig som en *anima anceps*, en tvedelt sjæl, og dermed giver udtryk for essentielle modernistiske splittelseserfaringer.

Med tilgangen til forfatterens indtil for nylig båndlagte 800 dagbøger kan en ny kommenteret udgave af værket blive en slags konkordans, hvor det forsknings-

mæssigt bliver muligt at sammenligne de to tekstformer og i den udstrækning pladsen og tiden tillader afdække forfatterens iscenesættelse, justeringer, censureringer og fiktionaliseringer. Det gør *Mit Livs Legende* yderligere fascinerende som selvbiografisk og autofiktivt værk.

Den tekstkritiske udgave markerer, i det omfang det er muligt, de evt. ændringer, der måtte være foretaget af Johannes Jørgensen mellem originalmanuskripterne til *Mit Livs Legende* og de trykte 1.-udgaver.

I forbindelse med denne nye editionsfilologiske udgave af *Mit Livs Legende* udarbejdes et variantapparat, der markerer de forkortelser, Johannes Jørgensen selv stod for mellem 1.-udgaverne 1916-1928 og den samlede udgave i 2 bind af *Mit Livs Legende*, der udkom i 1949. Også disse ændringer vil kunne illustrere, hvad Johannes Jørgensen retrospektivt har lagt vægt på i iscenesættelsen af sit liv og sine valg.

Udgaven af *Mit Livs Legende* estimeres til 4 bind med noter og tekstkommentarer i hvert bind, således at de kan anvendes separat. Tidshorizonten for første del af udgivelsen er 2016, hvor der, hvad angår lancering og markedsføring, lægges op til 100-års jubilæet.

Størstedelen af finansieringen er tilvejebragt. Arbejdet forventes indledt i september 2015.

Poul Martin Møllers Skrifter

Udgivere: Finn Gredal Jensen, Karsten Kynde og Kim Ravn

Tilsynsførende: Carl Henrik Koch og Flemming Lundgreen-Nielsen

Poul Martin Møllers (1794-1838) forfatterskab har ikke siden guldalderens *Efterladte Skrifter*, der udkom i tre udgaver 1839-1856, været udgivet i sin vidtfavnende helhed. I sin korte levetid offentliggjorde Møller meget lidt; en stor del af forfatterskabet foreligger alene i ofte vanskelige manuskripter med talrige varianter. Den nye kritiske, kommenterede udgave er planlagt til at omfatte fem bind. Første bind vil rumme alle de poetiske tekster, både Møllers egne digte og hans Homeroversættelser, og

andet bind hovedværket *En dansk Students Eventyr* (1824) samt den øvrige prosadigtning. De følgende to bind vil omfatte strøtankerne samt de filosofiske afhandlinger og forelæsningsnoter. I femte bind vil man finde Møllers anmeldelser, hans polemiske indlæg samt endelig et supplement til Morten Borups brevudgave, *Poul Møller og hans Familie i Breve* (1976).

Udgavens digitale version findes på pmm.dsl.dk. I det forløbne år er der tilføjet nye tekster, bl.a. *En dansk Students Eventyr*, forarbejderne hertil, varianter til trykte digte, Møllers logik og hans Homeroversættelser. Der er ligeledes tilføjet nye kommentarer, og funktionaliteten er blevet udbygget.

PMM Poul Martin Møller

pmm.dsl.dk > *En dansk Students Eventyr* > manuskript > b1069_7_2.xml

En dansk Students Eventyr

Manuskript

- 🔍 [Skotsk Fruistykke]
- 🔍 [Første udkast]
- 🔍 [Andet udkast]
- 🔍 Udcast til en Broel
- 🔍 Ladetogden
- 🔍 [En historisk Roman]
- 🔍 Licentiaten [Kilde]
- 🔍 Licentiaten [retekst]
- 🔍 [En dansk Students Eventyr]

Vil udsædes for Kommenterede ind Geneltiske noter Takstribes

Om teksten Ige kommentarer

Udsædes for

Licentiaten

(At indskyde mellem Samtalerne paa Norges Minde)

Hvorfra dateres Brevet spurgte Bertel ... Fra Møllekroen sagde Baltazar ... Ei, ei, udraabte Bertel, der støder han sammen med en smutrig Person, med den lærde Licentiaten medicinae Claudius. Inden I høre Fritzes Udladelser om ham, vil jeg først fortælle Jer et Par Ord om denne aandelige og legemlige Krøbning, thi jeg kender ham bedst, da han med Skam at tale om er mit kjædelige Solskøndebarn. For tre Aar siden havde Familien paa Ravnshøj og

Peter Nansens brevvekslinger med Edvard og Georg Brandes

Udgiver: Karin Bang

Tilsynsførende: Sten Rasmussen

Finansiering: Augustinus Fonden og Statens Kunstfonds Projektudvalg for Litteratur

Peter Nansens (1861-1918) brevvekslinger med Edvard og Georg Brandes udgør særdeles vigtige kilder til dansk kulturhistorie. Det Kongelige Bibliotek opbevarer foruden 201 breve fra Peter Nansen til Edvard Brandes og 188 til Georg Brandes også 398 breve fra Edvard og 205 fra Georg Brandes til Peter Nansen. Kun et fåtal af brevene har tidligere været offentliggjort, men rummer bl.a. et stykke pressehistorie fra dagbladet *Politikens* første tid og følger produktionen af brevskrivernes bøger tæt – diskussioner og overvejelser undervejs – oplagstal, salgstal, opgørelser osv.

Brevvekslingerne er meget forskellige. Mens Peter Nansen og Edvard Brandes forholdsvis hurtigt blev dus, blev dette aldrig tilfældet mellem Nansen og Georg Brandes. Læsere af brevudgaven kan især glæde sig til den øgede intensitet i brevvekslingen mellem Peter Nansen og Edvard Brandes, der varer fra det tidspunkt i sommeren 1894, da Brandes tager beslutning om at flytte til Oslo med sin familie, til han i foråret 1897 vender tilbage til København. Med brevene, der blev længere og hyppigere, holdt de hinanden fast i

et tæt arbejdsfællesskab og venskab, selv om brevene giver udtryk for stort savn og tydeligvis ikke kan erstatte det fysiske samvær og samtalen. Man får det indtryk, at der mellem dem er et bånd, som ikke kan brydes. Alligevel kommer det til et ærgerligt brud, dokumenteret af breve fra efteråret 1903. I brevvekslingen mellem Peter Nansen og Georg Brandes er det især samarbejdet om udgivelsen af Brandes' værker, der bliver grundigt belyst. Langsomt kommer de tættere på hinanden, har gode litterære og politiske diskussioner og knytter især fra sommeren 1915, hvor de på Brandes' opfordring lægger titlerne bort, et varmt venskab mellem sig.

De omtrent 1.000 breve, som brevvekslingerne omfatter, er alle transskriberede og kommenterede. Der er udarbejdet såvel person- som værkregister, og alt er sendt til tilsynet. Desuden har Per Dahl velvilligt gennemset og kommenteret brevvekslingen mellem Nansen og Georg Brandes. En finpudsning af kommentarerne til brevene er så småt i gang.

Der tegner sig en brevudgave i tre bind: I: Brevvekslingen med Georg Brandes, II: Brevvekslingen med Edvard Brandes og III: Kommentarer, person- og værkregistre.

Erik Pontoppidan: Grammatica Danica

Udgivere: Jørgen Martin Hansen og Tom Lundskær-Nielsen

Tilsynsførende: Henrik Galberg Jacobsen, Marita Akhøj Nielsen og Chr. Gorm Tortzen.

Finansiering: Privat donation

Den første rigtige grammatik over det danske sprog, Erik Pontoppidans *Grammatica Danica* fra 1668, findes stadig kun på latin og ikke på dansk. Det er en mangel.

Projektet har til formål at styrke interessen for dansk ved at etablere forbindelse til det historiske aspekt i arbejdet med sproget.

Det er hensigten at skabe en dansk oversættelse beregnet på læsere som forstår dansk på modersmålsniveau, og som er vant til at læse alment faglige tekster på dansk – også om dansk og andre sprog.

Den danske udgave skal

kunne stå alene, men må nødvendigvis udstyres med forklaringer til det sproglige og kulturelle indhold, som ikke kan forudsættes kendt i dag. Kendskab til latin er heller ikke forudsat, men for nogle læsere vil det være en fordel at kunne supplere oversættelsen med udvalgte passager af originalteksten i faksimile. Bl.a. derfor sigtes der i første række på at skabe en netudgave.

Projektet blev vedtaget på selskabets årsmøde i 2014. Tilsynsførende og udgivere har nu etableret principperne for oversættelsen, og arbejdet med at tilvejebringe en digital version af den latinske tekst (finansieret ved privat donation) er i gang. Oversættelsen af værket på ca. 400 sider er påbegyndt. Som tidshorizont sigtes med alle forbehold på at netudgaven kan foreligge i 350-året for førsteudgaven.

Klaus Rifbjergs digte

Udgivere: Elise luul og Torben Jelsbak
Tilsynsførende: Uffe Andreassen, Jørn Lund og Bruno Svindborg

Klaus Rifbjerg (født 1931) indtager en særstatus som en af de mest markante og produktive forfattere i efterkrigstidens danske litteratur. Rifbjerg debuterede som lyriker i 1956 med digtsamlingen *Under vejr med mig selv* og har siden udgivet op imod 150 bøger inden for en mangfoldighed af genrer: lyrik, romaner, noveller, revy, skuespil, essays m.m. Toneangivende blev han især som lyriker med digtsamlingen *Konfrontation* (1960), som var med til at indvarsle modernismen i dansk litteratur. Rifbjergs gennembrud som forfatter falder sammen med opbygningen af den danske velfærdsstat og foregår i tæt kontakt med den hastige medieudvikling i perioden inden for både den trykte presse, radio, film og tv-mediet, som alle har sat deres tydelige præg på forfatterskabet. Igennem hele sit virke har Rifbjerg været en markant og kritisk stemme i den danske kultur- og samfundsdebat, således at forfatterskabet også kan ses som en stor løbende krønike over efterkrigstidens Danmark.

I samarbejde med forlaget Gyldendal planlægges en samlet, tekstkritisk og kommenteret udgave af hele Klaus Rifbjergs lyriske forfatterskab til udgivelse i 5 bind. Udgaven vil inkludere alle

digte, der indgår i Rifbjergs til dato 36 digtsamlinger i bogform. Et eventuelt supplerende bind vil senere kunne inkludere det betydelige antal digte, som forfatteren gennem hele karrieren har ladet publicere uden for samlingerne – i tidsskrifter, dagblade og antologier. Hvert enkelt bind vil være forsynet med en kommentar, som rummer oplysninger om de forskellige tekstkilder (manuskripter, tidligere og senere tryk) til de optrykte og kritisk gennemsete digte, noter til forklaringskrævende ord og realforhold og et afsluttende efterskrift, som vil sætte de forskellige perioder i Rifbjergs lyriske forfatterskab ind i en større litteratur- og kulturhistorisk sammenhæng. Det Kongelige Bibliotek råder over et lydarkiv med Klaus Rifbjergs oplæsning af egne digte (indtalt, da han var adjungeret professor på Danmarks Lærerhøjskole). Hvis det viser sig muligt, vil udgivelsen blive ledsaget af disse lydfiler.

Det er i første omgang ikke lykkedes at tilvejebringe finansiering af udgivelsen. Udgiverne arbejder imidlertid videre med en delvis realisering af projektet i form af en udgave af Rifbjergs tidlige lyrik (de første 9 samlinger, fra *Under vejr med mig selv* til *Fædrelandssange* (1967)) til udgivelse inden for rammerne af serien *Danske Klassikere*. De pågældende digtsamlinger er skannet og indledende korrekturlæst, og kommentararbejdet er påbegyndt.

Ole Rømers Triduum- observationer

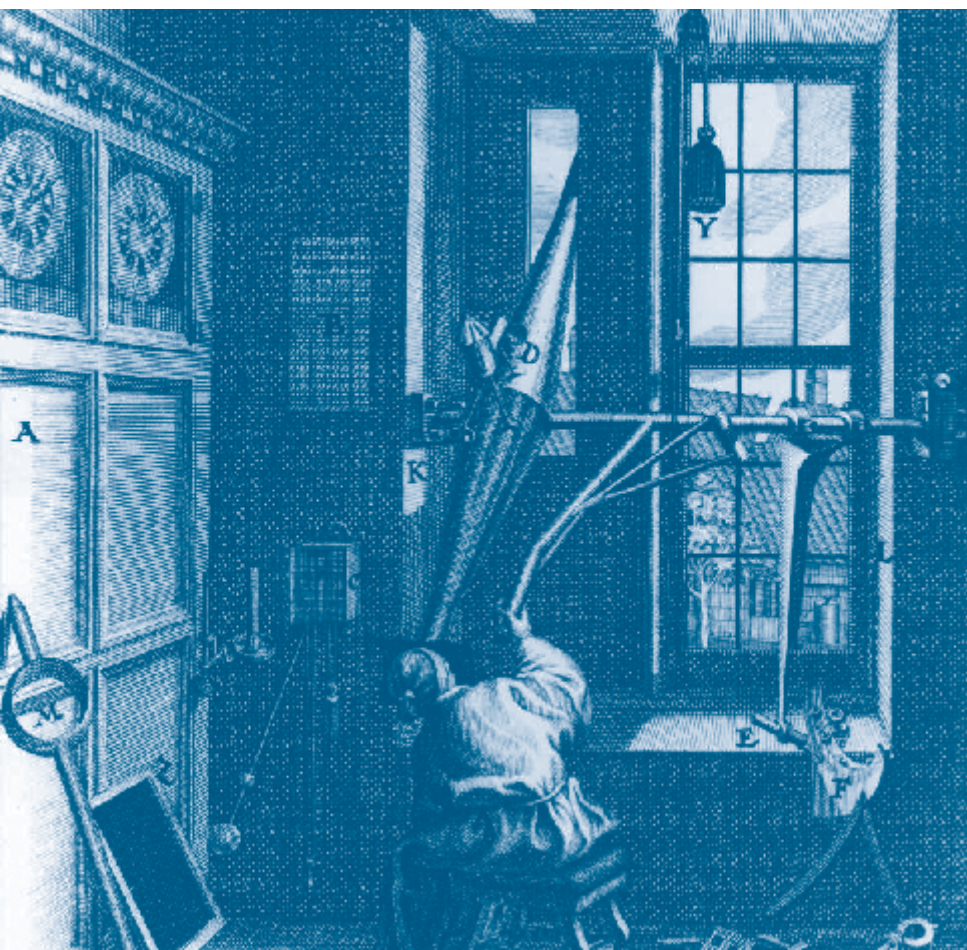
Udgivere: Claus Fabricius, Per Friedrichsen †, Niels Therkel Jørgensen og Chr. Gorm Tortzen

Tilsynsførende: Steffen Heiberg og Fritz Saaby Pedersen

Ole Rømers (1644-1710) astronomiske Triduum-observationer blev foretaget i dagene 20.-23. oktober 1706 på Rømers landobservatorium, Observatorium Tusculanum, med hans epokegørende instrument Meridiankredsen, Rota meridiana, der blev prototypen for alle senere observatoriers instrumenter. Resultatet af observationsrækken, Triduum, er kulminationen på Rømers livslange indsats for at forbedre såvel instrumenter som observationsteknik og overgår mht. præcision alle samtidige

astronomer. I kort begreb drejer det sig om et stjerne-katalog en miniature.

Arbejdet med udgaven, som skal foreligge på engelsk, er ved at tage endelig form. Manuskriptet på Det Kongelige Bibliotek er skannet, og teksten/observationerne er sammenlignet med foreliggende trykte udgaver, bl.a. den seneste på området: *Hipparcos-kataloget*. Projektet er udvidet, således at det vil komme til at indeholde den latinske tekst til og en fuldstændig oversættelse af Peder Horrebows *Basis Astronomiæ*, der er den eneste grundige samtidige beskrivelse af Rømers mål, midler og metoder samt landobservatoriets indretning og beliggenhed. Arbejdet forventes fuldført med udgangen af 2015.

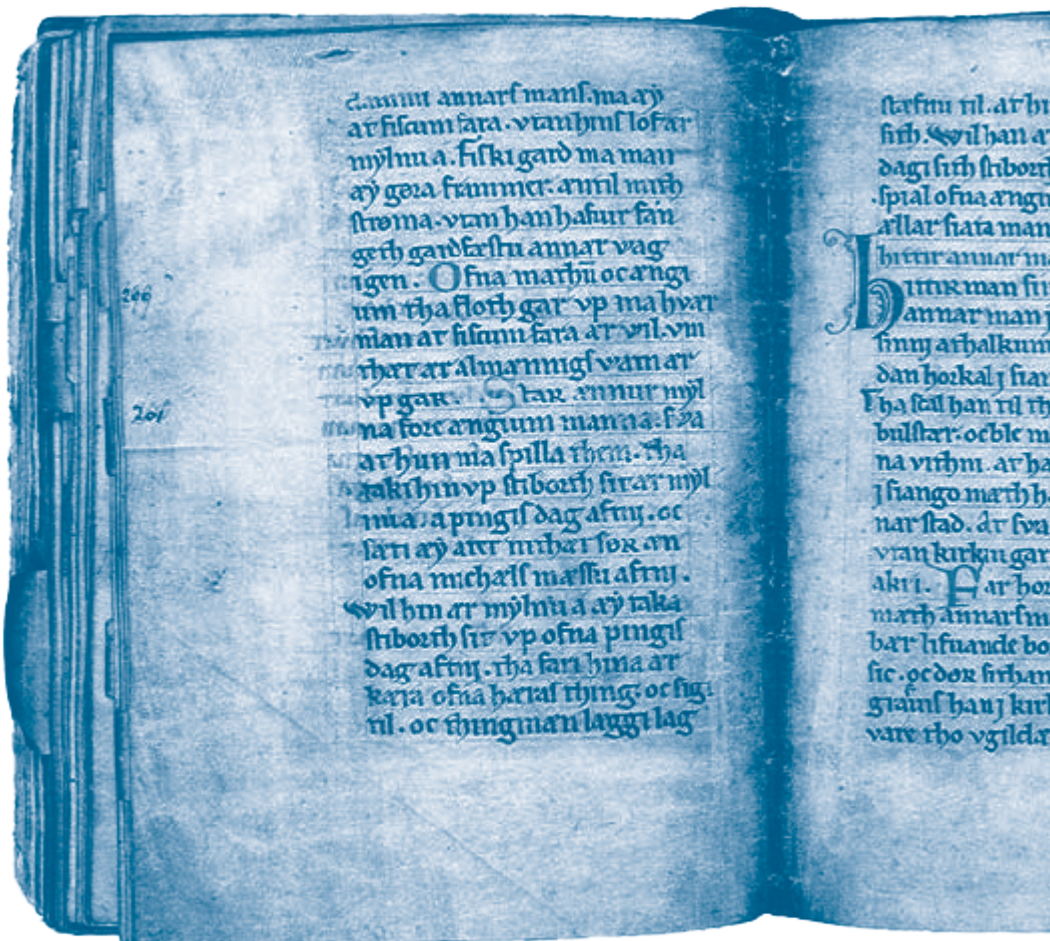
B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov

Udgiver: Britta Olrik Frederiksen

Tilsynsførende: Esben Albrechtsen og Merete K. Jørgensen

første, der gælder de faktisk overleverede tekster og ikke formodede originaler rekonstrueret på uvist grundlag.

Afskriften er færdig, og oversættelsen foreligger i udkast.

Stockholm B74 af *Skånske Lov og Skånske Kirkelov* er det ældste kendte dansksprogede håndskrift (ca. 1250) og derfor selvskrevet til udgivelse. Alligevel har det hidtil kun foreligget i faksimileudgave beregnet for kendere af ældre skrift. Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs udgave vil dels bringe teksterne i bogstavret afskrift til brug for sprogforskningen, dels i moderne dansk oversættelse. Oversættelsen vil blive den

Det resterende arbejde hviler på grund af udgiverens andre opgaver.

Hans Christensen Sthens Skrifter I-IV

Udgiver: Jens Lyster, under medvirken af Jens Højgård

Tilsynsførende: Merete K. Jørgensen og Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Det sønderjyske Salmelagat, Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, Thomas Laubs Mindefond, Lillian og Dan Finks Fond, Landsdommer V. Gieses Legat, Biskoppen over Helsingør Stift, Hal Kochs Mindefond samt Sthens Kirke

Hans Christensen Sthen (1544-1610) var latinskole- rektor og prædikant i Helsingør, siden provst i Malmø, og forfatter til 11 småskrifter af kristeligt opbyggelig eller moraliserende karakter. Flere af disse udkom i mange oplag og gennem 1600-tallet. Sthens læredigt *Lyckens Hiul* blev endnu trykt i 1737, og hans prosabønner udkom og blev læst frem til ca. 1770. Af hans salmer har 16 fundet vej til *Den Danske Salmebog* (2002), og en lille håndfuld hører stadig til de hyppigst sunge.

Sthens forfatterskab formidlede de dengang nyeste tendenser i europæisk andagts- og opbyggelseslitteratur, idet han havde sans for, hvad der rørte sig i tiden og med held lod sig oversætte eller gendigte til dansk. Således var han levende optaget af den del af den lutherske trestandslære, der behandler ægteskabet og forholdet husfader/herskab og tyende. Den faretruende jesuitiske aktivitet i Østersøområdet advarede han imod længe før nogen anden.

Bind III omfatter poetiske skrifter (salmer, brudeviser, læredigte) og prosaiske trøsteskrifter fra Sthens tid i Helsingør, heriblandt en oversættelse af kirkefaderen Cæcil Cyprians pestprædiken *De Mortalitate*. Bind IV, der afsluttes med omfattende registre, rummer et polemisk skrift imod jesuitterne, et skrift om ægteskabet, et om tyendets plads i samfundet og endelig en adelig ligprædiken. Skrifterne i bind IV stammer alle fra Sthens tid i Malmø.

Trykningen af begge bind påbegyndes i april og forventes udgivet i sommeren 2015.

Udkommet:

I: *En liden Vandrebog* (1994)

II: *Christelige oc vdkaarne Bøner og En liden Haandbog* (2003)

Peder Syvs auktionskatalog

Udgivere: Karsten Christensen, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †
Tilsynsførende: Marita Akhøj Nielsen og Karen Skovgaard-Petersen

Peder Syvs (1631-1702) omfattende sprogvidenskabelige, litterære og lærdomshistoriske virksomhed, der for det meste

udfoldede sig fra præstegården i Hellested langt fra offentlige biblioteker og ligesindede, gør det interessant at stifte nærmere bekendtskab med hans læsning, herunder indholdet af hans efter omstændighederne ret store bibliotek, der i samtiden især var berømt for dets indhold af ældre danske tryk. Hans bøger blev solgt på auktion i København i 1702 efter en ret slet affattet katalog, der godt kunne trænge til bibliografisk bearbejdelse. Initiativet til udgivelsen blev taget af Iver Kjær. Der foreligger nogle forarbejder af John Kousgård Sørensen, der udgør grundlaget for en færdiggørelse.

Der sigtes mod en faksimileudgave af katalogen med fornøden indledning og en selektiv bibliografisk identifikation af de ca. 1.700 numre, herunder alle de danske tryk.

Arbejdet er i fremdrift, men påregnes ikke færdiggjort i 2015.

Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus

Udgiver: Marita Akhøj Nielsen
Tilsynsførende: Esben Albrechtsen

ANTICHRISTVS ROMANVS.

Romske Paffuers leffnede oc gerninger udkom for første og hidtil eneste gang i 1571. Værket er en rimet pavekrønike på dansk, bygget op af monologer, hvor hver pave fortæller sin egen historie. Monotonien i biografierne brydes af en rammefortælling om en ung dansker, der er rejst til Rom og gerne vil høre sandheden om pave-regimet. Utvungent forenes den historiske fremstilling med en polemisk luthersk forkyndelse, og i sin indignerede afsløring af de pavelige excesser er det ikke sjældent djærvt humoristisk. Anders Sørensen Vedels (1542-1616) andel i værket har været omdiskuteret; selv meddeler han i fortalen, at han har om arbejdet og fuldført en rimet pavekrønike af Århusbispen Mads Lang, som hidtil har været anset for tabt.

Teksten skal ledsages af kommentar og tekstkritik. Indledningen skal bl.a. gøre rede for værkets kilder, særlig et manuskript i Karen Brahes Bibliotek, som efter al sandsynlighed er en afskrift af Mads Langs rimkrønike.

Anders Sørensen Vedels udvalgte historiografiske skrifter

Udgiver: Sebastian Olden-Jørgensen (på grundlag af forarbejder af Flemming Lundgreen-Nielsen, Lars Boje Mortensen og Karen Skovgaard-Petersen)

Tilsynsførende: Allan Karker og Marita Akhøj Nielsen

Anders Sørensen Vedels (1542-1616) litterære karriere er ét langt tilløb til *Den Danske Krønike*, han af forskellige grunde aldrig fik skrevet. Udgaven samler de teoretiske skrifter i tilknytning til den aldrig realiserede *Krønike* og supplerer dem med en række andre programmatisk tekst, som han faktisk fik trykt. Tilsammen giver de ikke kun et billede af Vedels historieteori og en profil af hans historiske forfatterskab, men spejler samtidig tidens humanistiske idealer og Vedels

forsøg på at omsætte dem til en dansk sammenhæng.

Udgaven omfatter Anders Sørensen Vedels vigtigste historiografiske skrifter, for de latinske teksters vedkommende med parallel oversættelse. Det drejer sig om følgende: 1) *Om den danske krønike at beskrive* (1578-1581; latinsk udkast med oversættelse og afvigende dansk version), 2) indledningen til Saxo-oversættelsen (1575 + efterord), 3) indledningen til Adam af Bremen-udgaven (1579), 4) *Oratio panegyrica* (1580), 5) fortalen til *Den Danske Krønike* (efter 1580), 6) breve og indholdsoversigter til *Den Danske Krønike* og *Den Danske Kirkekrønike*.

Arbejdet med indledning og redigering af 1-3 + 5-6 er påbegyndt. Arbejdet med 4 udskydes foreløbig.

Johan Herman Wessels samlede skrifter

Udgiver: Henrik Andersson

Tilsynsførende: Henrik Blicher og Liv Bliksrud (Det norske sprog- og litteraturselskab)

Johan Herman Wessels (1742-1785) forfatterskab er det hyppigst udgivne i det 19. århundrede, men det har aldrig foreligget i én samlet kritisk og grundigt kommenteret udgave. Det har betydet, at de dramatiske arbejder *Lykken bedre end Forstanden* (1776) og *Anno 7603* (1785) er lidet kendte og næsten oversete. Dette forhold vil den nye udgave rette op på. Dertil vil den forsyne alle værker med så rigelige kommentarer, at de bliver tilgængelige også for et publikum, der ellers står fremmed over for det 18. århundredes sprog og kultur.

Kommenteringen af Wessels fortællinger er i beretningsåret skredet langsomt frem pga. arbejdet med afslutningen af *Ludvig Holbergs Skrifter*.

Emil Aarestrups breve

Udgiver: Eva Vikjær

Tilsynsførende: Esther Schat Kielberg og Keld Zeruneith

Finansiering: Lillian og Dan Finks Fond

Emil Aarestrups (1800-1856) *Samlede Skrifter* foreligger i en definitiv udgave, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udgav 1922-1925 (og genudgav 1976). En samlet, kommenteret udgivelse af hans mange breve mangler derimod stadig, skønt dele af hans korrespondancer har været udgivet separat. Brevene udgør en vigtig facet af Emil Aarestrup både som litterær og som privat person, og de er et værdifuldt supplement til skildringen af hans samtid. Adskillige af brevene har ikke tidligere været udgivet, og en del af de udgivne er vanskeligt tilgængelige, spredt i ældre tidsskrifter.

De tre tekstbind med de i alt 398 breve fra Aarestrup samt fjerde bind, som indeholder biografier, oversigter, kommentarer og registre, er alle trykklare. Der afventes finansiering til trykning.

Tycho Brahes korrespondance, netudgave

Udgivere: Karen Skovgaard-Petersen og Peter Zeeberg

Tycho Brahes (1546-1601) bevarede korrespondance er udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ved J.L.E. Dreyer og Hans Ræder i *Tychonis Brahe Dani Opera Omnia*, bd. VI-VIII og XIV (1913-1929). Den omfatter godt 400 såkaldte »epistolae astronomicae« (dvs. breve til og fra videnskabelige kontakter) samt 300 »epistolae et acta« (dvs. dokumenter vedr. Tycho Brahes liv, herunder korrespondance med familien m.m.). De astronomiske breve er for størstedelen på latin, mens de øvrige især er på dansk og tysk.

Dreyer og Ræders udgave er glimrende, men vanskelig at anvende for moderne brugere, eftersom den ikke omfatter oversættelser, og alle indledninger og noter er affattet på latin. Et projekt der inkluderer oversættel-

ser til engelsk og dansk, vil derfor være særdeles velkomment og vil kunne få et meget stort publikum. Tycho Brahe og hans arbejde er genstand for stor interesse over hele verden.

En netudgivelse vil have mange fordele. For det første vil det give mulighed for en samlet udgivelse af original (faksimile), tekstudgave og oversættelse(r) i en søgbar form med direkte links til noter og kritisk apparat. For det andet vil opmærkning af teksten muliggøre diverse krydsreferencer, brugervalgte formater, sortering efter modtager, afsender, sted, dato osv. Ikke mindst kildeforholdene er relevante her, eftersom materialet omfatter såvel trykte som utrykte breve – samt en ikke realiseret, men forberedt trykt samling, som i et vist omfang vil kunne rekonstrueres virtuelt.

Det vil være nærliggende at supplere netudgaven med et udvalg af oversatte breve i bogform.

Projektet vil bl.a. kunne trække på de erfaringer, der er gjort i forbindelse med netudgivelsen af *Diplomatarium Danicum*, *Studér Middelalder på Nettet*, *Renæssancens sprog i Danmark* og *Ludvig Holbergs Skrifter*.

Bestyrelsen søger bemyndigelse til fortsat at arbejde videre med projektet.

Medarbejdere på Christians Brygge

Nedenfor anføres, ud over de fastansatte, en række af medarbejdere, som i beretningsåret har været tilknyttet et eller flere projekter i kortere eller længere tid.

Henrik Andersson
cand.mag., seniorredaktør
ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

Jørg Asmussen
cand.mag., seniorredaktør
ved *ordnet.dk*

Astrid Hjorth Balle
cand.mag., indtil 3. september 2014 studentermedhjælper ved *sproget.dk* og ved *Ludvig Holbergs Skrifter*; fra 1. oktober til 31. december og fra 1. februar assisterende redaktør ved administrationen og ved *Den litterære redaktion*

Jeppe Lindquist Barnwell
MPhil, redaktør ved *Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa*

Trine Wiinholt Bentsen
stud.mag., fra 1. april 2014 studentermedhjælper ved *Ludvig Holbergs Skrifter* og fra 1. september 2014 desuden ved *sproget.dk*

Jeppe Berndsen
stud.mag., studentermedhjælper ved *Barokkens opdyrkning af det danske sprog*

Jens Bjerring-Hansen
ph.d., postdoc ved *Barokkens opdyrkning af det danske sprog*

Simon Skovgaard Boeck
ph.d., seniorredaktør ved *Studér Middelalder på Nettet*

Kristine Lausten Boeskov
stud.mag., indtil 31. august 2014 studentermedhjælper ved *sproget.dk*

Nathalia As. Bogdanov
stud.mag., fra 1. februar 2015 studentermedhjælper ved *sproget.dk*

Per Budtz-Jørgensen
stud.mag., indtil 7. maj 2014 praktikant ved *ordnet.dk*

Torben Christiansen
cand.mag., indtil 13. november 2014 konsulent ved *Meyers Fremmedordbog*

Martin Sejer Danielsen
cand.mag., indtil 31. marts 2014 virksomhedspraktikant ved *Studér Middelalder på Nettet*

Jette Edvardsen
regnskabsassistent ved administrationen

Laurids Kristian Fahl
cand.mag., seniorredaktør og projektleder ved *sproget.dk*; ansvarlig for BogForum, produktion og salg

Elsebeth Henriette Hansen
kontorleder ved administrationen

Peter Bruun Hansen
stud.mag., indtil 31. oktober 2014 studentermedhjælper ved *Diplomatarium Danicum*

Thomas Hansen

cand.mag., seniorredaktør
ved *Diplomatarium Danicum*
og it-koordinator

Markus Hedemann

cand.mag., ledende redaktør
ved *Diplomatarium Danicum*

René Herring

bibliotekar, redaktør af
*Bibliografi over Herman
Bangs forfatterskab*

Ebba Hjorth

mag.art., ledende redaktør
ved *Dansk Sproghistorie*

Helene Holtse

stud.mag., studentermed-
hjælper ved *Danske Klassike-
re, Den litterære redaktion* og
ved *Peter Seebergs romaner,
noveller og kortprosa*

Mette Elholm Ishøj

stud.mag., studentermed-
hjælper ved *Danske Klassi-
kere, Den litterære redaktion*
og indtil 1. januar 2015 ved
sproget.dk

Birgitte Jacobsen

ph.d., seniorredaktør ved
Dansk Sproghistorie

Finn Gredal Jensen

cand.mag. et jur., seniorre-
daktør ved *Ludvig Holbergs
Skrifter*

Jonas Jensen

cand.mag., fra 1. november
2014 redaktør ved *ordnet.dk*

Anders Jørgensen

ing.stud., studentermedhjæl-
per ved *It-drift*

Merete K. Jørgensen

cand.mag., seniorredaktør
ved *Gammeldansk Ordbog*

Lasse Horne Kjældgaard

professor, ph.d., indtil 31.
januar 2015 direktør

Anders Leegaard Knudsen

ph.d., seniorredaktør ved
Diplomatarium Danicum

Kjeld Kristensen

cand.mag., konsulent ved
ordnet.dk

Maria Krogh Langner

sekretær ved administratio-
nen

Camilla Zacho Larsen

cand.mag., seniorredaktør
ved *Danske Klassikere, Den
litterære redaktion* og ved
Ludvig Holbergs Skrifter

Line Larsen

stud.mag., fra 1. februar 2015
praktikant ved *Karen Blixen.
Værker*

Marie Vindal Larsen

stud.mag., fra 1. september
2014 studentermedhjælper
ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

Henrik Lorentzen

cand.mag., seniorredaktør
ved *ordnet.dk* og ved *Den
Danske Begrebsordbog*

Jesper Gehlert Nielsen

cand.mag., ledende redaktør
ved *Danske Klassikere* og ved
Den litterære redaktion; fra
1. februar 2015 konstitueret
direktør

Jonas Nielsen

cand.scient., seniorredaktør, it-udvikler ved *sproget.dk* og ved *Studér Middelalder på Nettet*

Marita Akhøj Nielsen

dr.phil., projektleder ved *Barokkens opdyrkning af det danske sprog* og ved *Studér Middelalder på Nettet* og ledende redaktør ved *Gammel-dansk Ordbog*

Sanni Nimb

ph.d., hovedredaktør for *Den Danske Begrebsordbog*, seniorredaktør ved *ordnet.dk* samt ved forskningsprojektet *Semantic Processing across Domains* (frikøb)

Anders Bruun Olsen

indtil 31. januar 2015
it-ansvarlig

Gert Posselt

cand.mag., fra 1. november 2014 redaktør ved *Herman Bangs breve*

Anders Juhl Rasmussen

ph.d., postdoc, redaktør ved *Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa*

Nicolas Reinecke-Wilkendorff

mag.art., ledende redaktør ved *Karen Blixen. Værker*; kontaktperson for *Arkiv for Dansk Litteratur*

Irene Simonsen

cand.mag., fra 15. september til 15. december 2014 ph.d.-studerende ved *ordnet.dk*

Karen Skovgaard-Petersen

dr.philos., indtil 31. december 2014 ledende redaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

David Svendsen-Tune

cand.mag., assisterende redaktør ved *Studér Middelalder på Nettet*

Nicolai Hartvig Sørensen

cand.mag., seniorredaktør ved *ordnet.dk*, ved *Barokkens opdyrkning af det danske sprog* samt ved forskningsprojektet *Semantic Processing across Domains* (frikøb)

Niels Grotum Sørensen

cand.mag., fra 17. november 2014 redaktør ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

August Holst Thomsen

stud.mag., indtil 30. september 2014 studentermedhjælper ved *Ludvig Holbergs Skrifter*

Lars Trap-Jensen

cand.mag. og MPhil, ledende redaktør ved *ordnet.dk* og projektleder for *Den Danske Begrebsordbog*

Thomas Troelsgård

cand.mag., seniorredaktør ved *ordnet.dk*, *Den Danske Begrebsordbog* og ved *Barokkens opdyrkning af det danske sprog*

Ida Hauerberg Wolthers

stud.mag., fra 1. juni 2014 studentermedhjælper ved *ordnet.dk*

Peter Zeeberg

ph.d., fra 1. januar 2015

ledende redaktør ved *Ludvig*

Holbergs Skrifter, udgiver af

Hans Svanings Danmarkshi-

storie og *Latinsk hyrdedigt-*

ning i Danmark på Frederik

2.s tid

Bestyrelser, nævn, udvalg m.m.

Jørg Asmussen

næstformand i censorformandskabet i lingvistik ved universiteterne (indtil 31. marts 2014)

medlem af Netzwerk Internetlexikografie, støttet af det tyske forskningsråd DFG

Jeppe Lindquist Barnwell

medlem af forskergruppen Forfatter- og Fortællestudier, Københavns Universitet

Jens Bjerring-Hansen

medlem af styregruppen for Nordisk Forum for Boghistorie
anmeldelsesredaktør ved *1700-tal. Nordic Yearbook for Eighteenth-Century Studies*

Simon Skovgaard Boeck

redaktør for *Danske Studier* (fra 1. januar 2015)
sekretær for Universitets-Jubilæets danske Samfund
medlem af styregruppe i Selskab for østnordisk filologi
medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Torben Christiansen

medlem af redaktionen af *Læsepædagogen*, udgivet af Landsforeningen af Læsepædagoger

Laurids Kristian Fahl

medlem af styregruppen for *sprogprisen.dk* (indtil 5. januar 2015)
koordinator for og mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Thomas Hansen

medlem af Trap Danmarks Faglige Råd

Markus Hedemann

medlem af Selskabet for Udgivelse af Kilder til Dansk Historie

Ebba Hjorth

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund
medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Finn Gredal Jensen

medlem af editorial board for *Kierkegaard Research: Sources, Reception and Resources*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret
medlem af editorial board for *Danish Golden Age Studies*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret
medlem af editorial board for *Texts from Golden Age Denmark*, udgivet ved Søren Kierkegaard Forskningscenteret
revisor for Holberg-Samfundet
medlem af bestyrelsen for Selskab for Nordisk Filologi

Merete K. Jørgensen
redaktør for *Danske Studier* (indtil 31. december 2014)
medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund
medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

medlem af bestyrelsen for Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA)

Lasse Horne Kjældgaard

medlem af Det Danske Akademi

medlem af bestyrelsen for Zinklarprisen

medlem af priskomiteén for The Hans Christian Andersen Award

medlem af H.C. Andersen-Fondens bestyrelse

medlem af den danske styregruppe for *Ludvig Holbergs Skrifter*

medlem af bestyrelsen og næstformand i Dansk Selskab for 1700-talsstudier

medlem af bedømmelseskomiteén til Nordisk Råds Litteraturpris

medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs Klassikerudvalg

medlem af redaktionsgruppen for *1700-tal. Nordic Yearbook for Eighteenth-Century Studies*

medlem af redaktionsgruppen for Gyldendals bogserie *Moderne dansk litteratur*

Anders Leegaard Knudsen

medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

medlem af Commission Internationale de Diplomatique

medlem af Selskabet for Udgivelse af Kilder til Dansk Historie

Camilla Zacho Larsen

tillidsrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Henrik Lorentzen

beskikket medlem af Dansk Sprognævns repræsentantskab, udpeget af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, og formand for dettes fagråd for retskrivning

medlem af styregruppen for *sprogprisen.dk*

hovedredaktør for tidsskriftet *LexicoNordica* (sm.m. Emma Sköldbberg)

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

medlem af Management Committee for European Network of e-Lexicography (COST Action IS1305)

medlem af Scientific Committee for eLex 2015

Jesper Gehlert Nielsen

medarbejderrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs bestyrelse

medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs Klassikerudvalg

medlem af styregruppen for Klassikerdagen

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

medlem af aftagerpanel for kandidatuddannelsen ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

Marita Akhøj Nielsen

medlem af redaktionskomiteen for Arkiv för nordisk filologi

formand for Universitets-Jubilæets danske Samfund

redaktør for Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab og medlem af præsidiumet medlem af advisory board for *Renæssanceforum* (*renaissanceforum.dk*)

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

medlem af bestyrelsen for Aksel Tovborg Jensens Legat

medlem af bestyrelsen for Lillian og Dan Finks Fond
efor for Elers Kollegium

Sanni Nimb

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

medlem af Scientific Committee for workshoppen *Semantic Resources and Semantic Annotation for Natural Language Processing and the Digital Humanities* ved Nodalida, Vilnius, Litauen 2015

Nicholas Reinecke-Wilkendorff

mentor i Københavns Universitets mentorprogram

arbejdsmiljørepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Karen Skovgaard-Petersen

medlem af bestyrelsen for DelC (Danish e-Infrastructure Cooperation)

medlem af det forskningsrådgivende udvalg for Dansk Sprognævn

medlem af bestyrelsen for Forum for Renæssancestudier

medlem af bestyrelsen for Holberg-Samfundet

medlem af management committee for COST-aktionen *Reassembling the Republic of Letters, 1500-1800. A digital framework for multi-lateral collaboration on Europe's intellectual history*

medlem af Societas Latina Daniae

David Svendsen-Tune

redaktionssekretær for *Danske Studier*

Niels Grotum Sørensen

generalsekretær i Platonselskabet

medlem af bestyrelsen for Holberg-Samfundet

Lars Trap-Jensen

medlem af bestyrelsen for EURALEX (President), den europæiske forening for leksikografi

medlem af Organising Committee, Programme Committee & Scientific Committee for the 17th EURALEX Congress, Tbilisi, 2016

medlem af Scientific Committee for eLex 2015

medlem af bestyrelsen for Sektoren for Forskning og Formidling, DM

medlem af DM's Repræsentantskab

medlem af bestyrelsen for
DM's Landsklub for Arkiver
samt øvrige Humanistiske
og Samfundsvidenskabelige
Forskningsinstitutioner (for-
mand)

mentor i Københavns Univer-
sitets mentorprogram

Thomas Troelsgård

suppleant til bestyrelsen i
Foreningen af Leksikografer i
Danmark (LEDA)

Peter Zeeberg

formand for Forum for Re-
næssancestudier

redaktør for tidsskriftet *Re-
næssanceforum* (*renaessan-
ceforum.dk*)

medlem af bestyrelsen for Fi-
lologisk-historisk Samfund

medlem af repræsentantska-
bet for Det Danske Forfatter-
og Oversættercenter Hald

medlem af Dansk Selskab for
Oldtids- og Middelalderforsk-
ning

medlem af redaktionen for
tidsskriftet *Aigis. Elektronisk
tidsskrift for klassiske studier
i norden*

medlem af Societas Latina
Daniae

I det forløbne år har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab arrangeret eller afholdt følgende seminarer med deltagelse af bl.a. selskabets medlemmer og medarbejdere:

Georg Zoëgas *Briefe und Dokumente* I-VI, præsentation, Danmarks Kunstbibliotek, København, 1. maj 2014

Den Danske Begrebsordbog, præsentation, Det Kongelige Bibliotek, 6. februar 2015

Jørg Asmussen

Digital Humaniora, Det Frie Forskningsråd for Kultur og Kommunikations temakonference, København, 1. april 2014

besøg og fagligt seminar hos Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Berlin, 24.-25. november 2014

Jens Bjerring-Hansen

Komparativ lingvistikshistorie, Københavns Universitet, 25. april 2014

Poetry meets science, Ny Carlsberg Glyptotek, København, 24. juni 2014

Ludvig Holberg, seminar på Schæffergården, København, 30.-31. august 2014

Eighteenth-Century Arts of Communication. International Seminar for Early Career Eighteenth-Century Scholars, The John Rylands Library, Manchester, 8.-12. september 2014

Nordisk Forum for Boghistorie: Politik, grafisk form och publika sfärer, Lunds Universitet, 1. oktober 2014

Digital and Traditional Manuscripts: Challenges of a Great Migration, Det Kongelige Bibliotek, 9.-11. oktober 2014

Litteraturhistorie i praksis – et inspirationsseminar, Københavns Universitet, 24. oktober 2014

Det Kongelige Biblioteks 20. bogseminar, 31. oktober 2014

Historieskrivningens genre, Schæffergården, København, 26.-28. november 2014

Publish or Perish? The past, present and future of the scientific journal, The Royal Society, London, 19.-21. marts 2015

Reassembling the Republic of Letters. Digital Humanities Training School, University of Oxford, 22.-26. marts 2015

Simon Skovgaard Boeck

Komparativ lingvistikshistorie, Københavns Universitet, 25. april 2014

besøg og fagligt seminar hos Språkbanken, Gøteborgs Universitet, 4. september 2014

Det Kongelige Biblioteks 20. bogseminar, 31. oktober 2014

Torben Christiansen

Folkeskolereformen – muligheder og udfordringer med fokus på læse- og skriveudvikling, arrangeret af Landsforeningen af Læsepædagoger, Munkebjerg Hotel, Vejle, 20.-21. november 2014

Sproglige varieteter i nordiske ordbogsressurser, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Schæffergården, København, 29.-31. januar 2015

Laurids Kristian Fahl

Forskning, etik og jura, temadag arrangeret af UBVA, LO-skolen, Helsingør, 1. maj 2014

Sprogdagen '14, arrangeret af *sprogprisen.dk*, Kulturstyrelsen, København, 23. september 2014

Ophavsret for forfattere, arrangeret af UBVA, Forfatterforeningen, København, 24. oktober 2014

Thomas Hansen

Det 3. nordiske diplomatiemøde, arrangeret af Diplomatarium Norvegicum, Riksarkivet, Oslo, 20. maj 2014

Det skandinaviske Vatikanmateriale, arrangeret af Svenskt Diplomatarium (Riksarkivet) og Finska institutet i Rom, Villa Lante, Rom, 22. oktober 2014

Markus Hedemann

49th International Congress on Medieval Studies, Kalamazoo, 8.-11. maj 2014

Det 3. nordiske diplomatiemøde, arrangeret af Diplomatarium Norvegicum, Riksarkivet, Oslo, 20. maj 2014

Dansk Editionshistorier Afslutningsseminar, Københavns Universitet, 12. september 2014

Det skandinaviske Vatikanmateriale, arrangeret af Svenskt Diplomatarium (Riksarkivet) og Finska institutet i Rom, Villa Lante, Rom, 22. oktober 2014

De skandinaviske Vatikanekspeditioner, møde om udgivelse af de i nordiske arkiver beroende endnu ikke udgivne afskrifter fra Vatikanet, Åbo/Turku, 29. januar 2015

Ebba Hjorth

grammatikseminar i anledning af Karen Margrethe Petersens 70 års-fødselsdag, Afdeling for Dialektforskning, Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 11. april 2014

Birgitte Jacobsen

Dysleksitiltag i Grønland: Udvikling af ordblindetests, seminar arrangeret af Inerisaavik (Center for pædagogisk udvikling for folkeskolen), Nuuk, 14.-16. november 2014

Finn Gredal Jensen

Kierkegaard Sources and Reception: The State of Kierkegaard Studies Today, Københavns Universitet, 30. april-2. maj 2014

Danmark og Norge 1383-1814-2014, Schæffergården, København, 24. maj 2014

Ludvig Holberg, seminar på Schæffergården, København, 30.-31. august 2014

Det Kongelige Biblioteks 20. bogseminar, 31. oktober 2014

Den digitale udgave mellem tilblivelse og anvendelse, Nordisk Netværk for Editionsfilologers it-workshop, Københavns Universitet, 6.-7. november 2014

Merete K. Jørgensen

Det Kongelige Biblioteks 20. bogseminar, 31. oktober 2014

Anders Leegaard Knudsen

Nouvelles frontières en diplomatique: Pourquoi élargir le champ d'action de la CID?, arrangeret af Commission Internationale de Diplomatie, Gent, 25.-26. april 2014

Det 3. nordiske diplomatarie-møte, arrangeret af Diplomatarium Norvegicum, Riksarkivet, Oslo, 20. maj 2014

Dansk Editions histories Afslutningsseminar, Københavns Universitet, 12. september 2014

Det skandinaviske Vatikanmateriale, arrangeret af Svenskt Diplomatium (Riksarkivet) og Finska institutet i Rom, Villa Lante, Rom, 22. oktober 2014

Camilla Zacho Larsen

Danmark og Norge 1383-1814-2014, Schæffergården, København, 24. maj 2014

Ludvig Holberg, seminar på Schæffergården, København, 30.-31. august 2014

Det Kongelige Biblioteks 20. bogseminar, 31. oktober 2014

Henrik Lorentzen

XVI EURALEX International Congress: The User in Focus, Bolzano, 15.-19. juli 2014

møde i Management Committee for European Network of e-Lexicography, Bolzano, 19.-20. juli 2014

Sprogdagen '14, arrangeret af *sprogprisen.dk*, Kulturstyrelsen, København, 23. september 2014

besøg og fagligt seminar hos Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Berlin, 24.-25. november 2014

Sproglige varieteter i nordiske ordbogsressurser, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Schæffergården, København, 29.-31. januar 2015 (medarrangør)

Jonas Nielsen

besøg og fagligt seminar hos Språkbanken, Gøteborgs Universitet, 4. september 2014

Marita Akhøj Nielsen

Tenure track: En dansk model? Klare karriereveje i dansk forskning, Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskabs forskningspolitiske årsmøde, København, 25. marts 2014

The 15th seminar on the care and conservation of manuscripts, Københavns Universitet, 4. april 2014

grammatikseminar i anledning af Karen Margrethe Pedersens 70 års-fødselsdag, Afdeling for Dialektforskning, Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 11. april 2014

Komparativ lingvistik's forhistorie, Forum for Renæssan-cestudiers temaeftermiddag, Københavns Universitet, 25. april

besøg og fagligt seminar hos Språkbanken, Gøteborgs Universitet, 4. september 2014

Dansk Editions histories Afslutningsseminar, Københavns Universitet, 12. september 2014

Det Kongelige Biblioteks 20. bogseminar, 31. oktober 2014

Workshop on semantic annotation and processing, Københavns Universitet, 3. november 2014

Sanni Nimb

XVI EURALEX International Congress: The User in Focus, Bolzano, 15.-19. juli 2014

The 9th edition of the Language Resources and Evaluation Conference, Reykjavik, 26.-31. maj 2014, herunder workshoppen *10th Joint ACL – ISO Workshop on Interoperable Semantic Annotation*, 26. maj 2014

besøg og fagligt seminar hos Språkbanken, Gøteborgs Universitet, 4. september 2014

Workshop on semantic annotation and processing, arrangeret af Københavns Universitet og Gøteborgs Universitet, Københavns Universitet, 3. november 2014

besøg og fagligt seminar hos Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Berlin, 24.-25. november 2014

Karen Skovgaard-Petersen

Danmark og Norge 1383-1814-2014, Schæffergården, København, 24. maj 2014

Ludvig Holberg, seminar på Schæffergården, København, 30.-31. august 2014 (medarrangør)

arbejdsseminar med henblik på at producere en engelsksproget Holbergantologi, Schæffergården, København, 1.-2. september 2014

Digital and Traditional Manuscripts: Challenges of a Great Migration, arrangeret af CERL (Consortium for European Research Libraries), Det Kongelige Bibliotek, 9.-10. oktober 2014

Saxos Danmarkshistorie, miniseminar på Det Kongelige Bibliotek, 30. oktober 2014 (organiseret sm.m. Peter Zeeberg)

Det Kongelige Biblioteks 20. bogseminar, 31. oktober 2014

Den digitale udgave mellem tilblivelse og anvendelse, seminar arrangeret af Nordisk Netværk for Editionsfilologi, Københavns Universitet, 6.-7. november 2014

Historieskrivningens genre, Schæffergården, København, 26.-28. november 2014

Holbergseminar på Solstrand, arrangeret af projektet *Holbergs Ideologier*, Bergen, 1.-3. december 2014

seminar på Det Danske Institut i Rom, arrangeret af Societas Latina Daniae, 22.-25. januar 2015

David Svendsen-Tune

The 9th edition of the Language Resources and Evaluation Conference, Reykjavik, 26.-31. maj 2014, herunder workshoppen *10th Joint ACL – ISO Workshop on Interoperable Semantic Annotation*, 26. maj 2014

besøg og fagligt seminar hos Språkbanken, Gøteborgs Universitet, 4. september 2014

Nicolai Hartvig Sørensen

The 9th edition of the Language Resources and Evaluation Conference, Reykjavik, 26.-31. maj 2014, herunder workshoppen *10th Joint ACL – ISO Workshop on Interoperable Semantic Annotation*, 26. maj 2014

besøg og fagligt seminar hos Språkbanken, Gøteborgs Universitet, 4. september 2014

besøg og fagligt seminar hos Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Berlin, 24.-25. november 2014

Lars Trap-Jensen

XVI EURALEX International Congress: The User in Focus, Bolzano, 15.-19. juli 2014
workshop arrangeret af European Network of e-Lexicography, Bled, 28.-30. september 2014

besøg og fagligt seminar hos Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Berlin, 24.-25. november 2014

Sproglige varieteter i nordiske ordbogsressurser, symposium arrangeret af Nordisk Forening for Leksikografi og LexicoNordica, Schæffergården, København, 29.-31. januar 2015

Thomas Troelsgård

XVI EURALEX International Congress: The User in Focus, Bolzano, 15.-19. juli 2014

besøg og fagligt seminar hos Språkbanken, Gøteborgs Universitet, 4. september 2014

Peter Zeeberg

Komparativ lingvistikshistorie, Forum for Renæssancestudier, Københavns Universitet, 25. april 2014

Grundtvigs Saxo, seminar arrangeret af FKK-forskningsprojektet *Danish medieval historiography before 1225*, Københavns Universitet og Grundtvig Centeret, Aarhus Universitet, 21. maj 2014

Danmark og Norge 1383-1814-2014, Schæffergården, København, 24. maj 2014

Ludvig Holberg, seminar på Schæffergården, København, 30.-31. august 2014

Saxos Danmarkshistorie, miniseminar på Det Kongelige Bibliotek, 30. oktober 2014 (organiseret sm.m. Karen Skovgaard-Petersen)

Movement and Arrest in Early Modern Culture, an international Wallenberg Symposium, arrangeret af Nordisk Netværk for Renæssancestudier, Stockholm, 5.-7. november 2014

Holbergseminar på Solstrand,
arrangeret af projektet *Hol-*
bergs Ideologier, Bergen, 1.-3.
december 2014

Undervisning, censorvirksomhed m.m.

Jørg Asmussen

censor i lingvistik ved universiteterne

Jens Bjerring-Hansen

censor ved Roskilde Universitet

fagfællebedømmelser af artikler fra danske og norske tidsskrifter og forlag

introduktionskursus i boghistorie og litteratursociologi, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, foråret 2014

Boghistorie, litteratursociologi og samtidslitteratur, forelæsning på Syddansk Universitet, 6. november 2014

Medieskift, sprogforandring og litteraturhistorie, forelæsning ved Europa-Universität Flensburg, 6. december 2014

Nye perspektiver på dansk barok, forelæsning på Københavns Universitet, 9. marts 2015 (sm.m. Marita Akhøj Nielsen)

Ebba Hjorth

censor i dansk ved universiteterne

medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg for og officiel opponert på Line Brink Worsøes afhandling *Nye ord på nye måder. Nyorddannelse belyst fra et dynamisk sprog- og kognitionssyn*, forsvaret ved Københavns Universitet, 3. oktober 2014

Birgitte Jacobsen

censor i lingvistik ved Københavns Universitet

censor i lingvistik ved Grønlands Universitet

Ortografiske faktorerers indvirkning på stavning og læsning i grønlandsk, forelæsning på Dysleksiseminar, Nuuk, 14. november 2014

Grønlandsk læseundersøgelse – læsbarhedsfaktorer og læsestrategier, forelæsning på Dysleksiseminar, Nuuk, 14. november 2014

Lasse Horne Kjældgaard

medlem af bedømmelsesudvalg, lektorat i dansk litteratur, Roskilde Universitet

medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg for og officiel opponert på Ane Grum-Schwensens afhandling *Fra strøtanke til værk. En genetisk undersøgelse af de kreative processer i den sene del af H.C. Andersens forfatterskab*, forsvaret ved Syddansk Universitet, 15. december 2014

censor i dansk ved universiteterne

Jesper Gehlert Nielsen

censor i dansk ved universiteterne

Marita Akhøj Nielsen

Nye perspektiver på dansk barok, forelæsning på Københavns Universitet, 9. marts 2015 (sm.m. Jens Bjerring-Hansen)

Karen Skovgaard-Petersen

censor i latin ved universiteterne

medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg for og officiel opponert på Birthe Cecilie Flugts afhandling *Niels Klims europæiske rejse – en oversættelsehistorisk undersøgelse af Nicolai Klimii iter subterraneum*, forsvaret ved Københavns Universitet, 13. marts 2015

Lars Trap-Jensen

medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg for og officiel opponert på Lena Wienecke Andersens afhandling *Fra virkelighedens verden til ord-bogens – et studie i data-strukturering med henblik på betydningsbeskrivelse i Ømålsordbogen*, forsvaret ved Københavns Universitet, 24. oktober 2014

Peter Zeeberg

censor i latin ved universiteterne

forelæsning om dansk litteratur på latin, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, 31. marts 2014

forelæsning om dansk renæssancelitteratur og omvisning på Tycho Brahes Hven ved tilvalgskursus i renæssancestudier, Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Københavns Universitet, 10. april og 3. maj 2014

medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg for og officiel opponert på Camilla Horster Plesners afhandling *The Grammar of Imitation: A Corpus Linguistic Investigation of Morpho-Syntactic Phenomena in Fifteenth-Century Italian Neo-Latin*, forsvaret ved Aarhus Universitet, 28. april 2014

forelæsning om oversættelse fra latin til dansk, Elementarkurser i Græsk og Latin, Københavns Universitet, 14. maj 2014

forelæsning om oversættelse fra latin til dansk, Saxo-Instituttet, Københavns Universitet, 2. oktober 2014

Jens Bjerring-Hansen

»Holberg and the Art of Communicating Science«, Ny Carlsberg Glyptotek, København, 24. juni 2014

»Holberg og 1700-tallets bogmarked«, ved seminaret *Ludvig Holberg*, Schæffergården, København, 30. august 2014

»Mercury Meets Minerva: The European Journal System as Means and Obstacle to C18 Intellectual Communication«, The John Rylands Library, Manchester, 8. september 2014

»Litteraturhistorien i en digital kultur«, Københavns Universitet, 24. oktober 2014

»Historia literaria som litterær genre. Nedslag i publikationer og papirer fra dansk-norsk 1700-tal«, ved konferencen *Historieskrivningens genre*, Schæffergården, København, 27. november 2014

»The perils of periodicals: Some observations regarding 18th century concerns on journal reading«, ved konferencen *Publish or Perish? The past, present and future scientific journal*, The Royal Society, London, 19. marts 2015

Simon Skovgaard Boeck

»DSL: Ordbøger og Korpora« (sm.m. Sanni Nimb), ved besøg og fagligt seminar hos Språkbanken, Gøteborgs Universitet, 4. september 2014

Torben Christiansen

»Om slangudtryks flygtighed – i sproget og i ordbøgerne« (sm.m. Lars Trap-Jensen), ved

symposiet *Sproglige varieteter i nordiske ordbogsressurser*, Schæffergården, København, 30. januar 2015

Laurids Kristian Fahl

præsentation af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ved besøg af Forening for Boghaandværk, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 29. september 2014

Thomas Hansen

»Standard eller kaos«, ved CLARIN-DK's workshop om brug af TEI, DIGHUMLAB, Københavns Universitet, 20. februar 2015

Markus Hedemann

»Blatant Lies in the Curia: The Holtzeatic process from October 7, 1424 to may 23, 1425«, Kalamazoo, 8. maj 2014

Ebba Hjorth

»Har der altid været talt dansk i Danmark, og vil der fortsat blive talt dansk i Danmark«, ved *Højskoledag i Snostrup Præstegård*, 1. marts 2014

oplæg om hvorfor bøgernes grafiske udformning er og altid har været vigtig for DSL og om samarbejdet med bogtilrettelæggere og trykkerier, ved besøg af Forening for Boghaandværk, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 29. september 2014

»Fra løg til hummus – 10 minutter om 1000 års madord i Danmark«, på BogForum, København, 7. november 2014

»Projektet *Dansk Sprog- historie* – værkets indhold og projektets forløb«, Moders- mål-Selskabet, København, 18. februar 2015

Birgitte Jacobsen

»Konebåd, kajak og kaffe- mik. Hvad kan der ske når to sprog mødes?«, på BogFo- rum, København, 8. novem- ber 2014

Lasse Horne Kjældgaard

»The Meaning of the Welfare State: The Welfare State De- bate and Danish Literature«, forelæsning ved David M. Kennedy Center for Inter- national Studies, Brigham Young University, Utah, 17. september 2014

»Out of (British East) Africa: Isak Dinesen and the Trials of Colonialism«, forelæsning ved Brigham Young University, Utah, 18. september 2014

»Det gode samfund og den gode familie. Familieretorik i velfærdsstatsdebatten og lit- teraturen«, oplæg ved konfe- rencen *Ret og Fortællinger. I spændingsfeltet mellem stat, familie og individ*, Institut for Nordiske Studier og Sprogvi- denskab, Københavns Univer- sitet, 25. september 2014

»Litteraturvidenskab og so- cialt ansvar«, oplæg ved de- batdag om litteraturviden- skabens status, Institut for Kunst- og Kulturvidenskab, Københavns Universitet, 10. oktober 2014

»Out of (British East) Africa: Isak Dinesen and the Trials of Colonialism«, forelæsning på

Center for Modern European Literature, University of Kent, 6. november 2014

Anders Leegaard Knudsen

»Report from Diplomatarium Danicum«, ved *Nouvelles frontières en diplomatie: Pourquoi élargir le champ d'action de la CID?*, Gent, 25. april 2014

Henrik Lorentzen

»The Danish Thesaurus – Problems and Perspectives« (sm.m. Sanni Nimb og Lars Trap Jensen), ved *XVI EURA-LEX International Congress: The User in Focus*, Bolzano, 18. juli 2014

»Den Danske Begrebsord- bog« (sm.m. Sanni Nimb), Dansk Sprognævn, 5. decem- ber 2014

Jesper Gehlert Nielsen

præsentation af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ved besøg af Forening for Boghaandværk, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 29. september 2014

Marita Akhøj Nielsen

»Moths ordbog som kilde«, ved grammatikseminar i an- ledning af Karen Margrethe Pedersens 70 års-fødselsdag, Afdeling for Dialektforskning, Nordisk Forskningsinstitut, Københavns Universitet, 11. april 2014

»Sprogsammenligningens nyt- te og nødvendighed«, ved *Komparativ lingvistik's forhi- storie*, Københavns Univer- sitet, 25. april 2014

»Profit. Profilering. Profession. Om motiver og metoder i de ældre udgaver af gammel-dansk«, ved *Dansk Editions-histories Afslutningsseminar*, Københavns Universitet, 12. september 2014

»Moths Ordbog før og nu« (sm.m. Thomas Troelsgård), ved medlemsmøde i Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA), Københavns Universitet, 17. september 2014

»300 år gammel ordbog på nettet. Om Matthias Moths ordbog«, i Historisk-topografisk Selskab for Søllerød-egnen, 8. oktober 2014

»Ude nu: 300 år gammel ordbog«, offentligt foredrag i serien *Aktuelt fra forskningen*, Det Kongelige Danske Videnskabskabernes Selskab, 20. oktober 2014

»»Hand er ikke fattig mands prest. siges om den der har støre indbildinger om sig«. Om Moths Ordbog«, ved kalendar for de danske præster i Sydslesvig, Flensborg, 11. november 2014

Sanni Nimb

»The Danish Thesaurus – Problems and Perspectives« (sm.m. Henrik Lorentzen og Lars Trap Jensen), ved *XVI EURALEX International Congress: The User in Focus*, Bolzano, 18. juli 2014

»DSL: Ordbøger og Korpora« (sm.m. Simon Skovgaard Boeck), ved besøg og fagligt seminar hos Språkbanken, Gøteborgs Universitet, 4. september 2014

»A new Danish Thesaurus: some ideas on computational use of the data«, ved *Workshop on semantic annotation and processing*, arrangeret af Københavns Universitet og Gøteborgs Universitet, Københavns Universitet, 3. november 2014

»Den Danske Begrebsordbog« (sm.m. Henrik Lorentzen), Dansk Sprognævn, 5. december 2014

»888 indgange til verden: fra *univers* til *født under en heldig stjerne*«, ved præsentationen af *Den Danske Begrebsordbog*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Det Kongelige Bibliotek, 6. februar 2015

Karen Skovgaard-Petersen

foredrag om Holbergs Levnedsbreve, ved seminaret *Ludvig Holberg*, Schæffergården, København, 30. august 2014

præsentation af den digitale Holbergudgave (sm.m. Peter Zeeberg), ved besøg af Forening for Boghaandværk, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 29. september 2014

foredrag om den digitale Holbergudgave, Det Kongelige Bibliotek, 9. oktober 2014

foredrag om *Saxos Danmarks-historie*, Roskilde Museumsforening, 4. november 2014

foredrag om den digitale Holbergudgave, ved seminaret *Den digitale udgave mellem tilblivelse og anvendelse*, Københavns Universitet, 6. november 2014

foredrag om Holbergs Lev-
nedsbreve, ved konferencen
Historieskrivnings genre,
Schæffergården, København,
27. november 2014

foredrag ved Holbergseminar
på Solstrand, arrangeret af
projektet *Holbergs Ideologier*,
Bergen, 3. december 2014

David Svendsen-Tune

»Lemmatization of Old Dan-
ish«, ved besøg og fagligt
seminar hos Språkbanken,
Gøteborgs Universitet, 4. sep-
tember 2014

Nicolai Hartvig Sørensen

præsentation af forskellene
mellem den trykte version af
Den Danske Ordbog og on-
lineversionen, ved besøg af
Forening for Boghaandværk,
Det Danske Sprog- og Litte-
ratureselskab, 29. september
2014

Lars Trap-Jensen

»Ordbøger og Leksikografi –
et tilbageblik på de sidste 25
år«, Selskab for Nordisk Filo-
logi, 27. februar 2014

»The Danish Thesaurus –
Problems and Perspectives«
(sm.m. Henrik Lorentzen og
Sanni Nimb), ved *XVI EURA-
LEX International Congress:
The User in Focus*, Bolzano,
18. juli 2014

»Om slangudtryks flygtighed
– i sproget og i ordbøgerne«
(sm.m. Torben Christiansen),
ved symposiet *Sproglige væ-
rieteter i nordiske ordbogs-
ressurser*, Schæffergården, Kø-
benhavn, 30. januar 2015

Thomas Troelsgård

»Moths ordbog før og nu«
(sm.m. Marita Akhøj Nielsen),
ved medlemsmøde i Forenin-
gen af Leksikografer i Dan-
mark (LEDA), Københavns
Universitet, 17. september
2014

Peter Zeeberg

»Bag om Holberg«, ved
Pingskolen, arrangeret af Pe-
ter og Ping – Litterære Ture,
København, 19. marts 2014

»Grundtvigs Saxo, oversæt-
telsestradition og oversættel-
sespraksis«, ved seminar om
Grundtvigs Saxo, Københavns
Universitet og Grundtvig Cen-
teret, Aarhus Universitet, 21.
maj 2014

»Om Niels Klim«, ved semi-
naret *Ludvig Holberg*, Schæf-
fergården, København, 30.
august 2014

præsentation af den digi-
tale Holbergudgave (sm.m.
Karen Skovgaard-Petersen),
ved besøg af Forening for
Boghaandværk, Det Danske
Sprog- og Litteratureselskab,
29. september 2014

»Traveling shepherds and ro-
yal festivals. Zacharias Wi-
ding's Latin eclogue *Iolas*
(1577)«, ved konferencen *Mo-
vement and Arrest in Early
Modern Culture, an internati-
onal Wallenberg Symposium*,
Stockholm, 6. november 2014

Jens Bjerring-Hansen

Ludvig Holberg på bogmarkedet. *Studier i Peder Paars og den litterære kultur i 1700- og 1800-tallet*, i serien: *Danish Humanist Texts and Studies*, Museum Tusulanums Forlag, København, 2015

»Fortidsorientering og samtidsorientering – litteraturhistorien i en digital kultur«, i: nettidsskriftet *Turbulens*

»Moths ordbogsprojekt i kulturhistorisk kontekst«, på *mothsordbog.dk*

»Holberg, hurtigpressen og 'læserevolutionen' i guldalderen«, i: Peter Simonsen (red.): *Mellem ånd og trykssværite. Romantikken i samtidens bogmarked*, Museum Tusulanums Forlag, København (udkommer foråret 2015)

Simon Skovgaard Boeck

»Lidt om Moths stednavneformer«, i: Birgit Eggert m.fl. (red.): *På sporet. Festskrift til Bent Jørgensen på 70-årsdagen den 12. marts 2014*, Museum Tusulanums Forlag, København, 2014, s. 59-69

Torben Christiansen

»Andebyspor i dansk«, i: Birgit Eggert m.fl. (red.): *På sporet. Festskrift til Bent Jørgensen på 70-årsdagen den 12. marts 2014*, Museum Tusulanums Forlag, København, 2014, s. 91-104

Laurids Kristian Fahl

»Drukner vi i succes? Et kig ned i et af sproget.dk's maskinrum«, i: *LEDA-Nyt*, nr. 58, 2014, s. 3-10

Finn Gredal Jensen

tekststudie af Ludvig Holberg: *Peder Paars* i serien *Danske Klassikere* (sm.m. Jens Kr. Andersen), Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Gyldendal, København, 2015

Lasse Horne Kjældgaard

»Billedernes løsrivelse. Det optisk ubevidste i H.C. Andersens »Skyggen««, i: Jacob Bøggild, Ane Grum-Schwenzen og Torsten Bøgh Thomsen (red.): *H.C. Andersen og det uhyggelige*, Syddansk Universitetsforlag, Odense, 2015 (i tryk)

Kjeld Kristensen

anmeldelse af Malene Monka: »Sted og sprogforandring – en undersøgelse af sprogforandring i virkelig tid hos mobile og faste informanter fra Odder, Vinderup og Tinglev« (*Danske Talesprog*, bind 13), i: *Danske Studier*, 2014, s. 280-288

Henrik Lorentzen

»At have begreb skabt om noget – om *Den Danske Begrebsordbog*« (sm.m. Sanni Nimb og Thomas Troelsgård), i: Ruth Vatvedt Fjeld og Marit Hovdenak (red.): *Nordiske studier i leksikografi 12. Rapport fra Konferanse om leksikografi i Norden, Oslo 13.-16. august 2013*, Oslo, 2014, s. 303-326

»The Danish Thesaurus: Problems and Perspectives« (sm.m. Sanni Nimb og Lars Trap-Jensen), i: Andrea Abel, Chiara Vettori og Natascia

Ralli (red.): *Proceedings of the XVI EURALEX International Congress: The User in Focus*, Bolzano, 2014, s. 191-199
LexicoNordica 21 – Stora ordböcker i Norden (redaktion sm.m. Emma Sköldbberg), Nordisk Forening for Leksikografi, 2014

»An Odd Couple – Corpus Frequency and Look-up Frequency: What Relationship?« (sm.m. Nicolai Hartvig Sørensen og Lars Trap-Jensen), i: Polona Gantar og Nataša Logar Berginc (red.): *Slovenščina 2.0*, Issue 2, 2014, s. 94-113

Marita Akhøj Nielsen

»Moths ordbog og dens virkningshistorie«, i: *LexicoNordica 21*, 2014, s. 96-117

Sanni Nimb

»The Danish Thesaurus: Problems and Perspectives« (sm.m. Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen), i: Andrea Abel, Chiara Vettori og Natascia Ralli (red.): *Proceedings of the XVI EURALEX International Congress: The User in Focus*, Bolzano, 2014, s. 191-199

»Semantic Annotation of the Danish CLARIN Reference Corpus« (sm.m. Bolette Sandford Pedersen, Sussi Olsen, Anders Søgaard og Nicolai Hartvig Sørensen), i: *Proceedings from isa-10, 10th Joint ACL – ISO Workshop on Interoperable Semantic Annotation*, Reykjavik, 2014, s. 25-29

»At have begreb skabt om noget – om *Den Danske Be-*

grebsordbog« (sm.m. Henrik Lorentzen og Thomas Troelsgård), i: Ruth Vatvedt Fjeld og Marit Hovdenak (red.): *Nordiske studier i leksikografi 12. Rapport fra Konferanse om leksikografi i Norden, Oslo 13.-16. august 2013*, Oslo, 2014, s. 303-326

Karen Skovgaard-Petersen

»Holberg på Nettet« (sm.m. Søren Peter Hansen), i: *Dansk Noter*, marts 2014, s. 50-55

»At tale om fornødne ting, og at give nogen idé om historiens hærlighed – Om Ludvig Holbergs lærebog i verdenshistorie, *Synopsis historiae universalis* (1733)«, i: Jørgen Sejersted og Sebastian Olden-Jørgensen (red.): *Historikeren Ludvig Holberg*, Scandinavia University Press, 2014, s. 150-166

Nicolai Hartvig Sørensen

»An Odd Couple – Corpus Frequency and Look-up Frequency: What Relationship?« (sm.m. Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen), i: Polona Gantar og Nataša Logar Berginc (red.): *Slovenščina 2.0*, Issue 2, 2014, s. 94-113

»Semantic Annotation of the Danish CLARIN Reference Corpus« (sm.m. Bolette Sandford Pedersen, Sussi Olsen, Anders Søgaard og Sanni Nimb), i: *Proceedings from isa-10, 10th Joint ACL – ISO Workshop on Interoperable Semantic Annotation*, Reykjavik, 2014, s. 25-29

Lars Trap-Jensen

»The Danish Thesaurus: Problems and Perspectives« (sm.m. Henrik Lorentzen og Sanni Nimb), i: Andrea Abel, Chiara Vettori og Natascia Ralli (red.): *Proceedings of the XVI EURALEX International Congress: The User in Focus*, Bolzano, 2014, s. 191-199

»Korpus eller brugerne – hvem får det sidste ord?«, i: Margrethe Heidemann Andersen, Pia Jarvad og Jørgen Nørby Jensen (red.): *Neologismer. Dansk Sprognævns 2. seminar om nye ord. København 5.-6. november 2013*, Sprognævnets Konferenceserie, 3, København, 2014, s. 129-143

»Leksikografisk tradition og fornyelse: tre revolutioner på 100 år?« i: Ruth Vatvedt Fjeld og Marit Hovdenak (red.): *Nordiske studier i leksikografi 12. Rapport fra Konferanse om leksikografi i Norden, Oslo 13.-16. august 2013*, Oslo, 2014, s. 42-68

»An Odd Couple – Corpus Frequency and Look-up Frequency: What Relationship?« (sm.m. Nicolai Hartvig Sørensen og Henrik Lorentzen), i: Polona Gantar og Nataša Logar Berginc (red.): *Slovenščina 2.0, Issue 2*, 2014, s. 94-113

Thomas Troelsgård

»At have begreb skabt om noget – om Den Danske Begrebsordbog« (sm.m. Sanni Nimb og Henrik Lorentzen), i: Ruth Vatvedt Fjeld og Marit Hovdenak (red.): *Nordiske studier i leksikografi 12. Rapport fra Konferanse om leksikografi i Norden, Oslo 13.-16. august 2013*, Oslo, 2014, s. 303-326

Peter Zeeberg

»Sludder og vrøvl – mejslet i sten«, i: *Kirkegårdskultur 2014-15*, s. 66-73

Torben Christiansen

interview om onlineversionen af *Meyers Fremmedordbog* i radioprogrammet *P1 Eftermiddag*, 30. september 2014

Laurids Kristian Fahl

repræsenterede Det Danske Sprog- og Litteraturselskab på Københavns Universitets karrierebørs, 23. oktober 2014

Ebba Hjorth

besvarede lytterspørgsmål i radioprogrammet *Sproglaboratoriet*, 2014

Henrik Lorentzen

medvirkede i tv-indslag om udtalen af ordet *skyr*, 26. marts 2014

repræsenterede Det Danske Sprog- og Litteraturselskab på Københavns Universitets karrierebørs, 23. oktober 2014

møde og faglig udveksling med Jón Hilmar Jónsson, Reykjavik Universitet, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 27. og 29. oktober 2014 (sm.m. Sanni Nimb, Lars Trap-Jensen og Nicolai Hartvig Sørensen)

besvarede lytterspørgsmål i radioprogrammet *Sproglaboratoriet*, 2014

oplæg ved besøg fra *Folketingstidende*, 7. januar 2015 (sm.m. Lars Trap-Jensen)

Sanni Nimb

møde og faglig udveksling med Jón Hilmar Jónsson, Reykjavik Universitet, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 27. og 29. oktober 2014 (sm.m. Henrik Lorentzen, Nicolai Hartvig Sørensen og Lars Trap-Jensen)

medvirkede i radioprogrammet *Sproglaboratoriet*, 2. februar 2015

medvirkede i tv-indslag om *Den Danske Begrebsordbog* i *Aftenshowet* på DR1, 3. februar 2015

medvirkede i *P1 Eftermiddag*, 4. februar 2015

medvirkede i *P1 Middagsradioavisen*, 6. februar 2015

medvirkede i indslag om *Den Danske Begrebsordbog* på radio 24/7, 16. februar 2015

medvirkede i tv-indslag om *Den Danske Begrebsordbog* i *Lounge* på TV2 Lorry, 20. februar 2015

Nicolai Hartvig Sørensen

møde og faglig udveksling med Jón Hilmar Jónsson, Reykjavik Universitet, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 27. og 29. oktober 2014 (sm.m. Sanni Nimb, Lars Trap-Jensen og Henrik Lorentzen)

Lars Trap-Jensen

repræsenterede Det Danske Sprog- og Litteraturselskab på Københavns Universitets karrierebørs, 23. oktober 2014

møde og faglig udveksling med Jón Hilmar Jónsson, Reykjavik Universitet, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 27. og 29. oktober 2014 (sm.m. Sanni Nimb, Nicolai Hartvig Sørensen og Henrik Lorentzen)

besvarede lytterspørgsmål i radioprogrammet *Sproglaboratoriet*, 2014

oplæg ved besøg fra *Folketingstidende*, 7. januar 2015 (sm.m. Henrik Lorentzen)

Peter Zeeberg

repræsenterede Det Danske Sprog- og Litteraturselskab på Københavns Universitets karrierebørs, 23. oktober 2014

latinsk konsulent for *Danmarks Kirker*, Nationalmuseet

latinsk konsulent for bogprojektet *Danske Kongegrave*, Selskabet til Udgivelse af danske Mindesmærker

Bestyrelsen

	valgt	på valg
Chr. Gorm Tortzen, <i>formand</i>	2011	2016
Uffe Andreasen	2012	2017
Anne Mette Hansen	2011	2016
Henrik Galberg Jacobsen	2013	2018
Sebastian Olden-Jørgensen	2011	2016
Jesper Gehlert Nielsen, <i>medarbejderrepræsentant</i>	2011	2016
Juridisk konsulent		
Morten Rosenmeier	2013	2018
Revisor		
Bo Andersen, Revision København	2014	2015

Jørgen Hunosøe

Amanuensis og ledende redaktør, mag.art. Jørgen Hunosøe (2. august 1939–27. november 2014) blev i 1971 magister i nordisk litteratur fra Københavns Universitet. Han blev indvalgt i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab i 1982. 1973-1987 var han lærer ved Midtfyns Gymnasium i Ringe. Ved siden af lærergerningen fortsatte han sine studier i Sophus Claussens forfatterskab, der havde været emne for hans magisterafhandling. Arbejdet udmøntede sig i udgaven *Sophus Claussens Lyrik I-IX:1-2* (1982-1984, delvis genoptrykt som *Sophus Claussen: Samlede digte 1-4*, 2001). For udgaven modtog Jørgen i 1986 selskabets jubilæumspris. Af Claussens prosa udgav han i serien *Danske Klassikere Unge Bander* (1986) samt *Antonius i Paris* og *Valfart* (1990), og han bidrog til forskningen i forfatterskabet med monografien *Gift med den sidste engel?: om Sophus Claussen* (1994) og flere tidsskriftartikler.

Jørgen var i årene 1987-2006 amanuensis ved Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Som ledende redaktør ved serien *Danske Klassikere* var han med omkring 75 titler medvirkende til udbredelsen af ikke blot hæderkronede danske forfatterskaber, men også mindre kendte værker med klassikerpotentiale, »hvide elefanter«, som han kaldte dem, i kritiske og kommenterede udgaver. Han var desuden initiativtager til og redaktør ved en række kanoniske forfatterskabsudgivelser, senest *Herman Bang. Romaner og noveller 1-10* (2008-2010).

Også webportalen *Arkiv for Dansk Litteratur* havde Jørgen blandt sine initiativtagere. Adressen *adl.dk* er efterhånden blevet et elektronisk referencebibliotek, hvor tekster fra en række udvalgte forfatterskaber er forsynet med litteraturhistoriske præsentationer.

I 2000 publicerede Jørgen i tidsskriftet *Nordica* en analyse af Ole Wivels 5 første digtsamlinger. Artiklen rejste en mediestorm.

Jørgen var en musisk filolog. I 1980'erne fik han publiceret nogle af Poul Borum stærkt roste digte i *Hvedekorn*, og mod slutningen af sit liv udgav han de to digtsamlinger *Forgæves elskede* (2013) og *De kølige søstre* (2014).

Jesper Gehlert Nielsen og Henrik Andersson

Torben Nielsen

Den 24. februar 2015 døde Torben Nielsen 96 år gammel. Med ham forsvandt en institution inden for den danske biblioteksverden og i vort selskab. Denne status skyldtes ikke hans ofte buldrende fremtrædelsesform – i gamle dage på Det Kongelige Bibliotek var man aldrig i tvivl om hans tilstedeværelse, for han gik på ingen måde i ét med reolerne – men var opnået i kraft af omfattende viden om og kærlighed til litteraturen, et engagement og et nærvær, som sjældent opleves. Hertil kom hans varetagelse af talrige faglige hverv. Hans hele form og vitalitet, hans livsvilje og livslyst, hans altid vågne nysgerrighed over for, hvad der rørte sig i humanioras verden, gør det berettiget at betegne ham som et renæssancemenneske. 95 år gammel ytrede han interesse for det nyeste værk om dansk filosofi, og han fik alle fem bind. Han læste dem ikke fra perm til perm, men plukkede det ud, som havde hans interesse – og huskede som altid, hvad han havde læst. Som et andet yderpunkt i det store felt, han spændte over, skal nævnes, at han og hans families valgsprog var, at »god mad svigter aldrig«. Torben var både en forbruger af liv og en livsnyder.

Torben blev cand.mag. i 1945 med dansk som hovedfag og tysk og fransk som bifag. Med tiden fik han flere sprog til sin rådighed. Enhver, der har hørt hans medrivende tungefærdighed på svensk og finsk, måtte sande, at han var en sprogkunstner. Hurtigt efter sin eksamen fik han ansættelse på Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskoles bibliotek, hvor han var i to år, for derefter at blive ansat på Det Kongelige Bibliotek. Her blev han med tiden inspektør på læsesalen og i 1965 førstebibliotekar. Da han i 1966 blev udnævnt til overbibliotekar for Universitetsbibliotekets 1. Afdeling i Fiolstræde, fik han sit eget bibliotek, hvilket blev indledningen til hans egentlige storhedstid.

Torben blev medlem af selskabet i 1974 og sad i dets bestyrelse i et tiår fra 1978. Han påtog sig talrige tilsynsopgaver og fik udgivet flere ting i selskabets regi. Fx medvirkede han ved udgivelsen af Oehlenschlägers breve og var for øvrigt medlem af Oehlenschläger-Selskabet og dets udgiverkomité indtil dets opløsning i 1989. Indvalget af ham i vort selskab faldt sammen med afslutningen af selskabets udgave af *Bjørnstjerne Bjørnsons Brevveksling med Danske*, som han udgav sammen med Øyvind Anker og Francis Bull. Sit virke for selskabet afsluttede han 76 år gammel med *Georg Brandes' Breve til Forældrene* fra årene 1872-1904, et udgivelsesprojekt, som var en arv fra Morten Borup. For sit mangeårige arbejde for selskabet modtog han i 1998 Lis Jacobsen-prisen. Under den efterfølgende reception sagde han med et strejf af ironi, men også med uskrømtet glæde over modtagelsen: »Nu ved jeg, hvad jeg er. Jeg er editionsfilolog!«

Indvalgt i 2014

På årsmødet 2014 blev Jens Bjerring-Hansen, Helle Vogt og Per Øhrgaard indvalgt i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Medlemskredsen pr. 31. marts 2015

Navn	Indvalgt
Jonathan Adams PhD	2008
Esben Albrechtsen dr.phil.	1987
Marianne Alenius forlagschef, ph.d.	1989
Jens Kr. Andersen lektor, dr.phil.	1985
Aage Andersen cand.mag.	1986
Henrik Andersson seniorredaktør, cand.mag.	1993
Uffe Andreasen fhv. ambassadør, mag.art.	1977
Charlotte Appel lektor, dr.phil.	2011
Jørg Asmussen seniorredaktør, cand.mag.	1999
Jens Bjerring-Hansen postdoc, ph.d.	2014
Henrik Blicher lektor, ph.d.	1996
David Bloch professor, ph.d.	2011

Hans Blosen lektor, cand.phil.	1996
Simon Skovgaard Boeck, seniorredaktør, ph.d.	2010
Else Bojsen cand.mag.	2004
Ivan Boserup chefkonsulent, cand.mag.	1992
Niels Jørgen Cappelørn professor, dr.theol. h.c.	1989
Karsten Christensen cand.phil.	1989
Flemming Conrad dr.phil.	1979
Per Dahl lektor, mag.art.	1989
Jørgen Dehs lektor, cand.phil.	1992
Anne Duekilde cand.mag.	1964
Dorthe Duncker lektor, ph.d.	2003
Sten Ebbesen professor, dr.phil.	1977
Svend Eegholm-Pedersen cand.mag.	1970
Laurids Kristian Fahl seniorredaktør, cand.mag.	2006
Ole Feldbæk professor, dr.phil.	1989
Britta Olrik Frederiksen lektor, mag.art.	1990

Niels Jørgen Green-Pedersen lektor, dr.phil.	1977
Anne Mette Hansen lektor, ph.d.	2008
Søren Peter Hansen cand.mag.	2009
Thomas Hansen seniorredaktør, cand.mag.	2010
Markus Hedemann ledende redaktør, cand.mag.	2007
Steffen Heiberg mag.art.	1990
René Herring bibliotekar	2008
Ebba Hjorth ledende redaktør, mag.art.	1979
Bente Holmberg lektor, mag.art.	1983
Harald Ilsøe cand.mag.	1989
Henrik Galberg Jacobsen professor, dr.phil.	1989
Torben Jelsbak lektor, ph.d.	2013
Finn Gredal Jensen seniorredaktør, cand.mag. et jur.	2005
Minna Skafte Jensen professor, dr.phil.	2000
Bent Jørgensen professor, dr.phil.	1991
Merete K. Jørgensen seniorredaktør, cand.mag.	1987

Aage Jørgensen cand.art.	2005
Allan Karker cand.mag.	1973
Esther Schat Kielberg cand.phil.	1992
Lasse Horne Kjældgaard professor, ph.d.	2007
Anders Leegaard Knudsen seniorredaktør, ph.d.	1996
Carl Henrik Koch dr.phil.	1998
Johnny Kondrup professor, dr.phil.	1990
Jørgen Korsgaard-Pedersen ambassadør, cand.jur.	1996
Patrick Kragelund direktør, dr.phil.	2002
Kjeld Kristensen cand.mag.	1992
Karsten Kynde cand.scient.	2005
Henrik Lorentzen seniorredaktør, cand.mag.	1999
Jørn Lund professor, cand.mag.	2012
Flemming Lundgreen-Nielsen dr.phil.	1977
Jens Lyster dr.theol. h.c.	1978
Klaus P. Mortensen professor, cand.mag.	1998

Lars Boje Mortensen professor, ph.d.	1989
Johan de Mylius professor, dr.phil.	1985
Jesper Gehlert Nielsen ledende redaktør, cand.mag.	2006
Marita Akhøj Nielsen ledende redaktør, dr.phil.	1989
Michael Lerche Nielsen lektor, ph.d.	2002
Sanni Nimb seniorredaktør, ph.d.	2007
Sebastian Olden-Jørgensen lektor, ph.d.	2008
Rikke Agnete Olsen forfatter, cand.mag.	1992
Fritz Saaby Pedersen lektor, lic.phil.	1983
Erik Petersen seniorforsker, dr.phil.	1978
Sten Rasmussen cand.mag.	2006
Nicolas Reinecke-Wilkendorff ledende redaktør, mag.art.	2012
Thomas Riis professor, dr.phil.	1986
Morten Rosenmeier professor, ph.d.	2013
Sven Hakon Rossel professor, mag.art.	2004
Lars Peter Rømhild mag.art.	1991

Jørgen Schack seniorforsker, cand.mag.	2009
Henrik Schovsbo cand.mag. et art.	1999
Lene Schøsler professor, dr.phil.	2013
Aldís Sigurðardóttir ordbogsredaktør, mag.art.	2009
Gunnar Sivertsen forsker, dr.art.	2010
Karen Skovgaard-Petersen forskningsbibliotekar, dr.philos.	1993
Erik Skyum-Nielsen lektor, mag.art.	1991
Leif Stedstrup mag.art.	1996
Marie Stoklund museumsinspektør, cand.mag., fil.dr. h.c.	1999
Bruno Svindborg forskningsbibliotekar, mag.art.	2008
Inger Sørensen cand.phil.	2012
Nicolai Hartvig Sørensen seniorredaktør, cand.mag.	2009
Liisa Theilgaard ph.d.-stipendiat	2013
Chr. Gorm Tortzen cand.mag.	2002
Lars Trap-Jensen ledende redaktør, cand.mag. og MPhil	1999
Thomas Troelsgård seniorredaktør, cand.mag.	2010

Helle Vogt lektor, ph.d.	2014
Mette Winge forfatter, dr.phil.	1979
Vibeke Winge dr.phil.	1998
Vigdis Ystad professor, dr.philos.	2006
Peter Zeeberg seniorredaktør, ph.d.	1993
Keld Zeruneith dr.phil.	1991
Per Øhrgaard professor, dr.phil.	2014